

ကကြို (၁၀) အဘဉ် (၃) လါယူလံ ၂၀၁၈ နံဉ်

သလုကီုပုာ်

HULEI KAWWEI

ကညိဖိန့ဆာဉ်ခိဉ်ယးပျဲာ်စီာ်

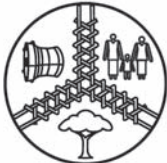
Karen Environmental Forum

တၢ်ဟ့ဉ်တၢ်ယူးယိဉ်ဒီးဟ့ဉ်တၢ်လၢကပီုဆူစီုအိဉ်မူ ယိဉ်လိာ်တၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ်ကရၢာ်အပုာ်ဒုပုာ်ယိး

ပမံာ်ကသံမၤလိာ်ပုာ်, ပပုာ်ကသံမၤလိာ်ပုာ်
သ့ဉ်ခိဉ်ကသံအိဉ်ကတီု, ဝဉ်ခိဉ်ကသံအိဉ်ကတီု
ကတီုသ့ဉ်လိာ်ဟ့ဉ်အသီ, သ့ဉ်လိာ်ကတီုဟ့ဉ်အသီ
သ့ဉ်လိာ်ဟ့ဉ်ဒီးချၢဉ်စီုကြီု, ထီဉ်ခုထီဉ်ကိးမိဉ်ဘဉ်အီု
- စီုအိဉ်မူ -

- တၢ်မုာ်တၢ်ခုဉ်အိဉ်ဖဲလဲဉ် - ၄
- လုာ်သီခိဉ်ပုာ်ထူလံးဖိအတၢ်ထုကဖဉ် - ၆
- “ကုဂုထီဉ်လၢဂုာ်လၢပျီု, နီုဂုထီဉ်လၢသံဉ်လၢဖိ” - ၉
- ထံတမၢဉ်မုာ် “တၢ်ဂုထီဉ်ပသီထီဉ် (မ့) တၢ်ဟးဂုာ်ဟးစီုဇါ - ၁၄
- တီုလါနီဉ်အတၢ်ကဲဘျး - ၁၆
- တၢ်ဟ့ဉ်တၢ်ယူးယိဉ်ဟ့ဉ်လၢကပီုဆူစီုအိဉ်မူ - ၂၀

KESAN

သူလှူကော်ပိုရေးရှင်း ဘဏ်တော်ရလီအီလော
ကညီဖိခိန်ယားဒီးပုဂ္ဂိုလ်တော်မပျော်ဘူးစဲကရ
Karen Environmental and Social Action Network

တက်ကွေးလှလင်တဘွန်အံအပူန့န့ တမ့တ်လအဟ်ဖျါ
ထီဉ် သူလှူကော်ပိုရေးရှင်း မ့တမ့တ် အဲဒီးထီဉ်အတော်ထံဉ်
တော်ဆိကမိဉ်ဘဉ်. မ့ဝဲဒုဉ်ပုဂ္ဂိုလ်ကဝီဖိဒီး ပုလအကွေး
တော်အနီကစာဒုဉ်အတော်ထံဉ်တော်ဆိကမိဉ်န့လီ.

သူလှူကော်ပိုရေးရှင်းအတော်ပညိဉ်

- ဒ်သီးကရလီန့ဆာဉ်ခိဉ်ယားတော်ကစီဉ်လအဘဉ်ထွဲဒီးပု
- ဒ်သီးကဆိးကဒီးဒုးဒိဉ်ထီဉ်ဘဉ်ကညီဝီဉ်ဩလအခိဉ်
ယားန့ဆာဉ်
တကယ
- ဒ်သီးကဟ့ဉ်ဂံဟ့ဉ်ဘါလီကဝီဖိတဖဉ်အတော်ထံဉ်
တော်ဟ်သးဘဉ်ထွဲန့ဆာဉ်ခိဉ်ယားဒီးတော်လဲထီဉ်လဲထီ
- ဒ်သီးကမထီထီဉ်လီကဝီဖိအတော်သ့ကွေးသ့ဖး, ယိ
ထံသ့ဉ်ညါတော်ဂုတော်ကျါ
- ဒ်သီးကဟ့ဉ်ခိဉ်ယားန့ဆာဉ်တော်ကျဉ်ဘဉ်ကျဉ်သ့လအဖိးမံ
ဒီးကညီဖိလုလ်ထုသန့

လံာ်ကုခိဉ် - စါအိဉ်မုကတော်တော်ဖဲလီကဝီဖိယုထုကဖဉ်
လအကီပယီသးပဒိဉ်ကသးကွဉ်အသးဒီးပ
တော်ကွဉ်အတော်ဘီထီဉ်သးကျဲမုလအမုဉ်တြီ
ကီရုဉ် ဖဲလါမးရုဉ် ၂၇ သီ ၂၀၁၈ နံဉ်

လံာ်ကုချာ - တော်ဟ့ဉ်တော်ယူးယီဉ်ဟ့ဉ်လအဟ့ဉ်ကပီစါအိဉ်
မု, ပုဟူးဂဲလအပုထုလဲဖိခွဲးယာ်အဂီအသး
သမုဘဉ်ဟးထီဉ်

လံာ်ကုခိဉ်လံာ်ကုချာပုဒိတော်ဂီ - ခုစါ

တော်ပရလအဲဒီးထီဉ်

ဆူဒီပုဂ္ဂိုလ်ပုဖးလံာ်ဖိခဲလအာ်,

ပသးခုလပထူးထီဉ်ဘဉ်ကဒီးသူလှူကော်ပိုရေးရှင်းအသိတဘွန်လပပုတ
တအဂီဒီးတဘျီယီသးအိဉ်စံးဘျူးဘဉ်ဒီပုဂ္ဂိုလ်လအဟ့ဉ်ထီဉ်အတော်ကွေး
လုဒိဉ်ပုဒိဉ်တဖဉ်လအလံာ်ရလီတဘွန်အံအဂီန့လီ.

သူလှူကော်ပိုရေးရှင်းအဟးထီဉ်တဘွန်အံအခိဉ်တီမ့ဝဲ “ တော်ဟ့ဉ်တော်
ယူးယီဉ်ဒီးဟ့ဉ်တော်လအပီဆူစါအိဉ်မု. ယိဉ်လီတော်မုတ်တော်ခုဉ်အပုဒု
ပုယိ ” န့လီ. တဂုလအလံာ်တဘွန်အပူအံမ့ဝဲကညီဒီကလုဉ်စာဖိဉ်
ကရမုဆဲးလီအမံဖဲပနီဉ်လအ ထံကီဒီတဘွန်တော်ပတုဉ်တော်ခးအတော်အာဉ်
လီအလံာ်ယံးယာ်ပုဘဉ်ဆဉ်ပယီသးတဖဉ်မလဲထီဉ်ဒီးဟံးန့အါ
ထီဉ်တော်လီလအခုဉ်အိဉ်ယုဉ်တော်ပအုရဲဉ်ကျဲအဖိလံာ်, တော်ဂုထီဉ်ပသီ
ထီဉ်တော်တီကျဲဟဲန့လီအါထီဉ်, တော်ဘီထီဉ်ကျဲမုအယိတော်ဒုးတော်ယု
အိဉ်ဒီးတော်အဂလအမဘဉ်ဒီပုလီကဝီဖိခွဲးယာ်အိဉ်အါမးလီ. တဂု
အဂလအမု လီကဝီဖိအတော်ယုသ့ဉ်ညါအန့ဆာဉ်တော်အိဉ်ယားဒီးထူး
ထီဉ်အလံာ်ဟ်ဖျါဒ်အမုနီဉ်, ဖိသ့ဉ်ခံ, လီကဝီဖိအတော်ထံဉ်တော်ဆိမိဉ်
ဘဉ်ထွဲတော်ရဲဉ်သဲကတီအသ့ဉ်ပုခိဉ်ယားန့ဆာဉ်အဘျူးအဖိဉ်, ဒီးအဂ
တဖဉ်အိဉ်ဒီးအါမးလီ. တော်ဂုမုတလတပုဘဉ်ဆဉ် ပဆမုလ်လအပု
ဖးတော်ဖိကမအါထီဉ်တော်ထံဉ်တော်ဆိမိဉ် လအပကညီတတဖိတဖဉ်
အဂီစုကီန့လီ.

လအခံကတော်ယသးအိဉ်ကွဲ မုဉ်ဘဉ်ဒီပုဂ္ဂိုလ်ပုဖးတော်ဖိလအကွေး
လံာ်ဆူအဲဒီးထီဉ်အအိဉ်, ကဟ့ဉ်ထီဉ်တော်ထံဉ်တော်ဟ်သးလအသူလှူကော်
ပိုရေးရှင်းလံာ်ရလီတဘွန်အံအဖိခိဉ်မုဂု, ကရပုမတော်ဖိအဖိခိဉ်မုဂု
န့လီ. ဒီပုဂ္ဂိုလ်အတော်ဟ့ဉ်ကျဲဟ့ဉ်ဖးတဖဉ် မုတ်အကါဒိဉ်လအဆူ
ညါသူလှူကော်ပိုရေးရှင်းအတော်လဲထီဉ်လဲထီအဂီန့လီ.

အဲဒီးထီဉ်

တော်န့ဉ်ကျဲလအတော်ကွေးအဂီ

ပကွဲမုဉ်ဘဉ်နုလအ နကကွေးတော်ဆူသူလှူကော်ပိုရေးရှင်းအိဉ်လီ. တော်ကွေး
ဟ်ဒုတယုအလံာ်ဖျဉ်ကဘဉ်မုဝဲ ၂၀၀၀ - ၃၀၀၀ အဘဉ်စါန့လီ. တော်ကစီဉ်တော်ကွေးအကွေးအဂီလအသူလှူကော်ပိုရေးရှင်းအပူတဖဉ်န့ဉ် မ့ဝဲတော်က
စီဉ်ကီကီလအလအ, တော်သံကွဲးစံးဆာ, တော်တၢဉ်ပိဉ်အဘျီဉ်, တော်ယုသ့ဉ်
ညါတော်ဂုအတော်ဟ်ဖျါ, ပုတဂတော်စုဉ်သန့ဉ်.ဟ်ဒုထီဉ်ရီ, တော်ယုပုဘဉ်
ထွဲ, လုဖိထါဖိဘဉ်ထွဲ, တော်ဂီမုတဖဉ်န့လီ. တော်ကွေးလအဘဉ်တော်စဲကျဲ
အီလအသူလှူကော်ပိုရေးရှင်းအပူန့ဉ်, တော်ကဟ့ဉ်ခိဉ်ဖးလီလအစုယိ ၅၀၀ဘး
လီ. တော်ဂီအဂုမုဉ်ပုထွဲဒီးတော်ကွေးန့ဉ် တဘွန်ကမုစုယိ ၁၀၀ ဘးလီ.
ပုကွေးတော်ဖိတဖဉ် ကဟ်ဖျါထီဉ်ယုဉ်အမံဒီးအတော်အိဉ်တော်ဆိးအလီ
လအလအပုပုဒ်သီးအဲဒီးထီဉ်ဆဲးကျိးအီကသ့အဂီလီ.

သူလှူကော်ပိုရေးရှင်းအိဉ်ဒီးအခွဲးအယာ်လအဒိဉ်တော်ကွေးဒ်အကြးဝဲအသီး
မုဂု, ဟ်ကွဉ်တော်ကွေးမုဂုလအသ့ဝဲန့ဉ် မုတ်တော်ဒုးသ့ဉ်ညါဆိစုကီပုကွေး
လံာ်ဖိလီ. ပုကွေးလံာ်ဖိကဲကဝံသးစုဆူယုဉ်အမံဒီးအလီဆိးထံး
ဒ်သီးအလီမုအိဉ် “ သူလှူကော်ပိုရေးရှင်း ” ကဆဲးကျဲဘဉ်အံအဂီန့လီ.

သုလ္လကီၤဝူၤအပူၤမၤ
သကိးတၢ်တဖၣ်

အဲးဒီးထၢၣ်
နီၣ်ဆၢၣ်မူ

ပုၤကွဲးတၢ်ဖိ
စီၤစ့မူ
နီၣ်ကူၤလဲၣ်မိ
နီၣ်ကွၢ်ချၢၣ်
စီၤန့ၢ်ဝ့ၣ်ထူ
ဖိၣ်ယဲဖိ
တံဟံၣ်စ့
နီၣ်လွဲလၢဖိ
နီၣ်သ့ၣ်ဂ့ၢ်ဖိ
ပျီၣ်ဝံသိ
စီၤယဲးကစၢ်
တကံၣ်စ့
ဘျၢၣ်ဘျီၣ်ဖိ

ပုၤဖးဘျၢၣ်လံာ်
နီၣ်နီၣ်ဆံး

ပုၤဒဲးကံၣ်ဒီးရဲၣ်လံာ်
နီၣ်နီၣ်ဆံး

လၢတၢ်ကဆဲးကျိးကွၢ်ဒီးသုလ္လကီၤ
ဝူၤအဂီၢ်လံာ်ဒီးနီၣ်ဂံၢ်

KESAN/Thulei Kawwei
P.O. Box 204
Prasingha Post Office
Muang, Chiang Mai 50205,
Thailand

Phone: 052 010 430
Office email: info@kesan.asia
Website: www.kesan.asia
Facebook: https://www.facebook.com/
KarenEnvironment/

တၢ်ဂ့ၢ်ခိၣ်တီတဖၣ်

ခုၣ်စီၣ် အဂီၢ်ထံးစီၤပီၤ - ၂

တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အိၣ်ဖဲလဲၣ် - ၄

တၢ်ကစီၣ်

- လူၤသီခိၣ်ပုၤထူလံၤဖိအတၢ်ထုကဖၣ် - ၆
- “ကုၤထီၣ်လၢဂ့ၢ်လၢပျီၣ်, နီၣ်ဂ့ၢ်ထီၣ်လၢသံၣ်လၢဖိ” - ၉
- တၢ်ကီၤအဖိခိၣ်တၢ်ကီၤလၢကညီပုၤယွၢ်မ့ၢ်ဖျိးအဂီၢ် - ၁၃
- ထံတမၢ်မ့ၢ်“တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ် မ့ၢ်တမၢ် တၢ်ဟးဂ့ၢ်ဟးဂီၤခါ” - ၁၄
- တီၤလၢနီၣ်ဒီးအတၢ်ကဲဘျုး - ၁၆
- ဘျီၣ်ဒဲးဒီးမ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်ဟ့ၣ်ခိၣ်ဟ့ၣ်နီၣ်ဒီးယုသ့ၣ်ညါမၤလိန့ၢ်
လီၢ်ကဝီၤတကီၢ်ခါတၢ်အိၣ်သး - ၁၉

ပၢ်ဒူထီၣ်ရီၤ

- ဖိသ့ၣ်လံၤသ့ၣ်စၢ, အိၣ်သ့ကတီၤကဘၣ်သ့ - ၂၃
- ဂံၢ်ခိၣ်ထံးမ့ၢ်ကျၢမးအစိးခံကဒီးစၢ်လီၤ - ၂၆
- တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ယုးယီၣ်ဟ့ၣ်လၢကပီၤဆူစီၤအိၣ်မူ - ၂၈
- ကဆီထၢၣ်အမၤထူရု - ၃၂
- တစုၢ်အသးသမူ - ၃၄
- တၢ်ဘီၣ်န့ၢ်အဂ့ၢ် - ၃၇

လီၢ်ကဝီၤဖိတၢ်ထံၣ်

- ပတၢ်ထံၣ်ဒီးတၢ်မုၢ်လၢ် - ၄၀
- တၢ်ခဲအပုၤထူလံၤဖိဒီးအတၢ်မံမိၢ် - ၄၂
- ဖိတၢ်မ့ၢ်အိၣ်လၢထံခံ - ၄၄

ထါ

- ထါစီၤခဲအံၤ ၄၇
- ထါမ့ၢ်ထါပုၤဖိစံးတ့ၢ်ပၢ်ပုၤ ၄၈
- ထါဟ့ၣ်ခိၣ်ထါသန့ၤ, ဒိၣ်ဆံးပြံသ့ၣ်ဆိမိၣ်က့ၤ ၄၉

ကသံၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝၣ်ဖဲ

- မၤလိသ့သးလၢကသံၣ်သ့ၣ်ဂံၢ်ဝၣ်ဖဲ - ၅၀

ကညီဖိခိန်ဃာဒီးပုဂ္ဂိုလ်တိတ်မပုဂ္ဂိုလ်ဘျးစဲကရ (ခုစား)

ခုစား၊ မှာဝဲဒုဂ်ဂ်ခိန်ထံးကမ္မာကရ၊ ကရသဘျ၊ ဒီးမှာကရလအတကွာနီကစာတိတ်ဘျးဘျးဘျ၊ မှာကရတဖု လအမဂ္ဂထီတိတ်လုအိန်သးသမုအတိတ်ဘျးဘျ၊ မဂ္ဂထီတိတ်ပတ်ကပုထုလံဖိအတိတ်ညါနီပာဒီးတိတ်ခွဲတိတ်ယာ လကီရုဂ်ကိးဘျးဒီးလအအိန်ကညီကီစဲန၊ ကီပယီအပု၊ ဖဲတိတ်စုဆုဂ်ခိန်တကးဒီးတိတ်တထဲသီးတုသီးလအမအသးခိ ဖိထံလီကီပုတိတ်ဒုးတိတ်ယလအနံပုဆဲဘျးဒီးဒုးအိန်ထီတိတ်ဖိဂ်သံယာဂီအနးကတိတ်လဟီဂ်ခိန်တဘျးအံန့လီ။

ခုစားအတိတ်မဂ္ဂလအတိတ်ဒုးဂုထီပသီထီခိန်ဒုသဝီအတိတ်လုအိန်အသးသမုလအယုဂ်ကအံ ဒီးသန့ထီအသး လအိန်မိန်ကရုဂ်စံနအတိတ်ဘျးခိန်သုဂ်လအမုဂ်လံခိဆုထးခိဒီး “တိတ်ဘျးသးလအသဘျ၊ ချးဆာချးကတိတ်ဒီးသုဂ်ညါတိတ် ဂ်တိတ်ကျိ” န့လီ။ တိတ်ဖဲတိတ်မလပမအိသုဂ်တဖုဂ်မုဂ်တိတ်လီထီဂ်ကဟီဂ်ခိန်ကပံ၊ တိတ်မဆုဂ်ထီဂ်ကိတ်စိတ်သုတိတ်ဘျး ဒီးတိတ်ကုဂ်လိဂ်တဂ်ပိဂ်သကိး ခိဖိ တိတ်ကရကရိကုဒီးဟုဂ်စိဟုဂ်ကမိကုလီကဝီကမ္မာ၊ ခိန်န၊ တိတ်ကရကရိဒီးပုကွဲး ဒုးအိန်ထီကျသန (ဖိလံစံန) သုဂ်တဖု ဖဲသီးတိတ်ဆာတဲဘျးထွဲဒီးတိတ်ဂုထီပသီထီသုဂ်တဖု ကမ္မာတိတ်လအဘျ အဂီန့လီ။

ခုစားတိတ်ဖဲတိတ်မတဖု

၁. ပုတတတိတ်လုအိန်နီခိသးသမုအခိန်ထံးခိန်ဘိဒီးတိတ်မဂ္ဂထီကုတိတ်လုအိန်သးသမုလပုလီအိန်ကမ့ဖိအဂီ
မဂ္ဂထီထံဘိကျိဒီးစံပီသုလအပားဂီတဖု၊ မဂ္ဂထီဘုပတ်ကိတ်မ၊ ဆိန်ထွဲမစာတိတ်ထုထီမိလုဂ်ပာ လကသံဂ်သုဂ်ဂံဝဲအတိတ်ဟုးတိတ်ဂဲဒီးကသံဂ်ဒီး၊ မဆုဂ်ထီပုတတအတိတ်တိခိဂ်ရိဂ်မဲ ဒီးတိတ်ယုသုဂ်ညါတိတ်အတိတ်သုတိတ် ဘျး၊ ဆိန်ထွဲမစာပိတ်မုဂ်တိတ်စုသုခိန်ဘျးဒီးအမုဂ်တိတ်တုလကိဆိ၊ ဟုဂ်ခိဟုဂ်နီလုဂ်လံထုသနုတိတ်ဘျးတိတ်ထီဒီးတိတ်ဆဲးတိတ်အ တိတ်သုတိတ်ဘျး၊ ဟုဂ်ဂံဟုဂ်ဘိဒီးဆိန်ထွဲမစာပုထုလံဖိအတိတ်ပတ်ကိတ်မဂ္ဂထီခဲတိတ်သုဂ်အကျိအကျိ ဒီးဆိန်ထွဲမစာလုဂ်ဖဲဒီးအ တိတ်တိတ်ကျိန့လီ။

၂. တိတ်နုဂ်ဟုဂ်ဟီဂ်ခိန်ကပံဒီးတိတ်ပဆုဂ်ကျိန့ဆဲတိတ်အိန်ယာ

ဟုဂ်တိတ်မလိဘျးထွဲဟီဂ်ခိန်ကပံဒီးသုဂ်ပုဂ်ကျိသန (ဖိလံစံန)၊ တိတ်ကွာထွဲကတိတ်ကုပုတတသုဂ်ပုဂ်တိတ်သုတိတ်ဘျး၊ တိတ်ပဆုဂ်ကျိန့ဆဲတိတ်အိန်ယာလအယုဂ်ကအတိတ်သိဂ်တိတ်သီ၊ တိတ်ထီဂ်ဟီဂ်ခိန်ဒီးတိတ်မနီဂ်မပုဟီဂ်ခိန်ကပံတိတ်သု တိတ်ဘျး၊ တိတ်တုဟီဂ်ခိန်ဂီဒီးတိတ်ပဆုဂ်ကျိတိတ်ဂုဂ်တိတ်ကျိလအတိတ်ထီဖိဂ်နု၊ မစာတိတ်ထီဟီဂ်ခိန်ဒီးမနီဂ်မပုဟုတတသုဂ် ပု၊ သုဂ်ပုဂ်ပုကွီလကညီဖိဟီဂ်ကဝီအပု၊ ဆိန်ထွဲမစာတိတ်ဒုးအိန်ထီဒီးတိတ်ပဆုဂ်ကျိပုတတသုဂ်ပုဂ်ဒီးဟီဂ်ခိန်ကပံ လပုထုလံဖိတဖုမအိန်ညါနီဝဲဒီးအလုဂ်အလုဂ်အသိး၊ တိတ်ခိဂ်ရိဂ်မဲဒီးဟံးစုနဲဂ်ကျိတိတ်မနီဂ်မပုဟီဂ်ခိန်ကပံအကျိအကျိ၊ ပုတတသုဂ်ပု၊ ယုဂ်ဒီးတိတ်လီလအဘျးတိတ်ဒီသအကဟုကယာအိတ်တဖု ဖဲသီးတိတ်တြိဆာဒီသအအိတ်လအသဲစးအကျိကသု၊ ဖဲတိတ် ဟံးနုဂ်ဆုဂ်ဟီဂ်ခိန်ကပံအိန်ထီအကတိတ်န့လီ။

၃. တိတ်ပတိတ်ပြးထံနိတ်အိန်ယာ

ဟုဂ်စိဟုဂ်ကမိပုတတလအတိတ်ဆိန်တိတ်မနုအိညါသုဂ်တဖု လအတိတ်ကတိတ်နုဂ်ခဲတိတ်လအတိတ်မဂ္ဂထီကုတိတ်ပတိတ် ပြးလအထံနိတ်အိန်ယာအဂီ၊ တိတ်သုဂ်ထီဂ်နုအဝဲသုဂ်အကိတ်အစိ၊ ကရကရိထီဂ်အဝဲသုဂ်လကမတိတ်ဟုးတိတ်ဂဲ ဒီးတိတ်ပ တံသကွံကညးအမုးတခါခါ၊ တိတ်မတိတ်လီယုသုဂ်ညါဘျးပးဒီးထံတမုဂ်အတိတ်ဘျးဒီးဘျးထံး၊ မဘျးစဲလိဂ်သးဒီးဂံခိန် ထံးကမ္မာကရအဂတဖု၊ ထုထီတိတ်ကတိတ်နုဂ်ခဲတိတ်အလံဂ်ပိးလီ၊ ကရကရိထီဂ်ပုလီကဝီဖိ၊ ထံဖိကီဖိ၊ ဟီဂ်ခိန်ဘိ မှာကရလအတိတ်သးစဲလီဂ်လိဂ်သးတဖုဒီးပုမတိတ်ဆာတဲတဖု

၄. ခိုင်ယာနုဆောင်တော်ကူညီဘဏ်ကူညီသွ

ဟုတ်တော်သိပ်လိဘဏ်ထွဲဒီးခိုင်ယာနုဆောင်ဂွံကျိဇ်တော်ယုထီၣ်အသိး၊ ငှးအိၣ်ထီၣ်ခိုင်ယာနုဆောင်ပိညါတော်သိပ်လိပီးလိတဖၣ်၊ မသကိးတော်ဒီးကညီတော်ကူညီဘဏ်ကူညီသ့ဝဲကျိလောကငှးပၣ်ယုခိုင်ယာနုဆောင်ဂွံကျိလောတော်သိပ်လိကွံအလံာ်ညီၣ်သိၣ်ဒိၣ်မိၣ်ပျံအပူၤ။

၅. ပှာ်ဘျးစဲ၊ တော်ရလီၤတော်ကစီၣ်၊ ဒီးတော်ကတိၤန့ၣ်ခဲးတော်

ဆိၣ်ထွဲဒီးပၣ်ယုပၣ်ဂီၢ်လၢ တော်ကတိၤန့ၣ်ခဲးတော်ပှာ်ဘျးစဲကရၢအကျါလၢကီၢ်ပယီၤဒီးကီၢ်ချၢခံကပၤလိာ် ဘဏ်ထွဲဒီးတော်သ့ၣ်ထီၣ်တော်မုာ်တော်ခုၣ်ဂီၢ်ဝီ၊ ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ခွဲးယၢ်၊ ထံတမၢ်ဖးဒိၣ်၊ တော်ရဲၣ်သဲကတိၤကွၢ်တော်မုာ်တဖၣ်၊ တော်ထုးထီၣ်ဟီၣ်လၢ်မုာ်ကျိဝဲကွၢ်တော်မၤလၢအအိၣ်ဖျိဖျါဖျါ၊ တော်ဆီလီၤဟံာ်လီၤပှာ်ဘဏ်ကီၢ်ဘဏ်ခဲးပှာ်လီၤအိၣ်တမ့ၢ်တဖၣ်အလီၢ်အိၣ်လီၢ်ဆိး ဒီးတော်ပၤတော်ပြးလၢအဂ့ၢ်ဘဏ်ထွဲ တော်ပၤဆုၢ်ရဲၣ်ကျဲးကျဲးန့ၣ်ဆိၣ်ယာနုၣ်လီၤ။ ထုးထီၣ်လံာ်လံာ်၊ ကွၢ်လုၤလီၤ၊ မသကိးတော်ဒီးတော်ကစီၣ်ဝဲကျိအဂၤ ဒီးငှးသ့ၣ်ညါထံဖိကီၢ်ဖိဘဏ်ထွဲ တော်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တော်တိာ်ကျဲးဖးဒိၣ်အတော်ဘဏ်ဒိဘဏ်ထံးဂ့ၢ်ကျိ၊ ယုဒီးတော်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်လၢအယုၣ်ကၢအတော်ကဲဘျးကဲဖျိၣ်အဒိအတဲာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ။

၆. တော်ရဲၣ်သဲကတိၤကွၢ်ဆၢ်ဖိကီၢ်ဖိမံၤလၢ်ဒီးတော်မုာ်အါကလုာ်

မသကိးတော်ဒီးသ့ၣ်ပျံခိၣ်န့ၣ်ပှာ်ဘဏ်မုာ်ဘဏ်ဒါ ဘဏ်ထွဲဒီးတော်ရဲၣ်သဲကတိၤကွၢ်တော်မုာ်ပိညါ၊ မသကိးတော်ဒီးလီၢ်ကဝီၤပှာ်တဖၣ်ဖိ ဒီဖျိတော်ဟ့ၣ်တော်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ပှာ်ဘဏ်ဖးဒီး တော်တြီဆၢ်ဒိသဖးဒီးပၤဆုၢ်ရဲၣ်ကျဲးကျဲးတော်မုာ်တဖၣ်လီၤဆီလၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤ၊ ပၣ်ယုဒီးတော်လီၢ်တော်ကျဲးဆၢ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအလုာ်ဒိၣ်ဖျိဒိၣ်တဖၣ်၊ ထီၣ်ဒီးမၤနီၣ်မၤပၤတော်ပျံပူၤဆၢ်ဖိကီၢ်ဖိပျံကွီၤ၊ ဟ့ၣ်တော်မၤလိဆူပူၤလၢအဒိသဖးဒီးသ့ၣ်ပျံ၊ မတော်ယုသ့ၣ်ညါဘဏ်ဖးဒီးတော်မုာ်ကလုာ်လၢဆၢ်ဖိကီၢ်ဖိပျံကွီၤပူၤတကတီၢ်လီၤ ငှးအိၣ်ထီၣ်ပှာ်လီၢ်ကဝီၤဖိအတော်လုာ်အိၣ်သးသမုာ်လၢအယုၣ်ကၢ ဖဲသိးအသုတမၤပးဂီၢ်မၤဘဏ်ဒိသ့ၣ်ပျံ ဒီးတော်မံၤလၢ်ဆၢ်ဖိကီၢ်ဖိတဂ့ၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။

တော်မၤမုာ်ဒါတဖၣ်

- ဖဲသိးကဒိသဖးဒီးကကညီဖိအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ် ဒီးတော်လုာ်အိၣ်နီၣ်ခိၣ်သးသမုာ်လၢအယုၣ်ကၢအဂီၢ်။
- ငှးအိၣ်ထီၣ်တော်မုာ်တော်ခုၣ်လၢအဂၢ်ကျဲးဒီးကခိးလၢအတကွၢ်ဒိၣ်ဆံးအါဖျါတော်ဘဏ်
- သ့ၣ်ထီၣ်တော်တုာ်ခိၣ်ပာ်သးလၢအသ့တုာ်တော် ဖဲတော်ကသ့ၣ်ကသံးတော်ဆီတလဲအတော်ဘဏ်ဒိဘဏ်ထံးဝဲအလီၢ်ခံ
- တဲန့ၣ်ခဲးတော်လၢမုာ်ခွါတော်ထဲသိးတုၤသိးအဂီၢ်။
- သ့ၣ်ထီၣ်တော်သ့ၣ်ပှာ်ကဲန့ၣ်ဆိၣ်တော်မုာ်တဖၣ် ဒီးကညီတဖၣ်လၢအအိၣ်ဆိးလၢအပူၤသ့ၣ်တဖၣ်။
- ဖဲသိးကမၤစၢၤကပူၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဖိတဖၣ် ကက့ၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၢ်အတော်အိၣ်မုာ်၊ တော်အိၣ်တော်ဆိးအလီၢ်အကျဲးအဂီၢ်။

တော်ပညီၣ်တဖၣ်

- ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤတော်ဒီးန့ၣ်ဘဏ်ကွၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်၊ ထံ၊ သ့ၣ်ပျံဒီးတော်သ့ၣ်တော်ဖျးတော်မုာ်တဖၣ် လၢအမုာ်တော်အကါဒိၣ်အခိၣ်ထံးခိၣ်ဘိ လၢကညီဖိအတော်အိၣ်မုာ်တော်အိၣ်တော်ဆိးအဂီၢ်
- ဆိၣ်ထွဲမၤစၢၤပှာ်လီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်ဒီးလီၢ်ကဝီၤဖိဒီဖျိတော်မၤဂုၤထီၣ်ကံာ်စီတော်သ့ၣ်တော်ဘဏ်လၢတော်လုာ်အိၣ်သးသမုာ်ဒီးတော်သ့တုာ်တော်အဂီၢ်။
- မဆူၣ်ထီၣ်ဒီးငှးသ့ၣ်ညါဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမုာ်ဘျးစဲကရၢ လၢတော်ကသ့ၣ်တဲန့ၣ်ခဲးတော်လၢတော်ပၤတော်ပြးခိၣ်ယာနုဆောင်လၢအဂ့ၢ်အဂီၢ်။
- ကတိၤန့ၣ်ခဲးတော်လၢလီၢ်ကဝီၤ၊ ကီၢ်စဲၣ်ဒီးထံလီၢ်ကီၢ်ပူၤကျဲးသန့ဒီးတော်မံးတော်မၤလုာ်လၢ်တဖၣ် လၢအဒိသဖးဒီးခိုင်ယာနုဆောင်ဒီးလီၢ်ကဝီၤကမုာ်တဖၣ်အတော်ခွဲးတော်ယၢ် ဖဲအဒိသဖးဒီးထီၣ်ဒါတော်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်လၢအတတုာ်ယံာ်ခိၣ်ကျဲး ဒီးငှးအိၣ်ထီၣ်တော်ဘဏ်ဒိဘဏ်ထံးသ့ၣ်တဖၣ်။

တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်အိၣ်ဖဲလဲၣ်

ကညီကမုၢ်တဖၣ်အတၢ်သံကွၢ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲလၢ, “တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်အိၣ်လၢကျိၣ်ခိၣ်ထိးခါ?”

အဲဒီထောင့်

၂၀၁၈ နံၣ်လၢယုၤလံအပူၤန့ၣ် ကီၢ်ပယီၤပဒိၣ် ရဲၣ်ကျဲၤဝဲ ၂၁ ယၤဖျိၣ်နံၣ်ပုၣ်လိၣ်တၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖး ဒိၣ်သၢဘျီတဘျီ (ကီၢ်ဒီတဘျီတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်အိၣ်ဖျိၣ်ဖး) အကတီၢ်န့ၣ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်အသးလၢပယီၤသုး ဒီးကညီဒီကလုာ်တၢ်ထူၣ်ဖျိးသုးမုၢ်ဒိၣ်အဘၢၣ်စၢၤန့ၣ် လီၤ. န့ၣ်အသိးဖဲလၢအီၤကူး ၂၉ သီ တုၤလၢဖဲပထု ဘၢၣ် ၁ သီအဘၢၣ်စၢၤန့ၣ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်လၢပယီၤသုး (၄၄ အသုးကျိၤ) ဒီးခ့ၣ်အဲၣ်အဲၣ်အ့ၣ် သုးက့ (၅) အသုး ဖဲဒ့ၣ်လိကီၢ်ဆၣ်, ကီၢ်ရၢၣ်မုၢ်တြီၢ်အပူၤ ဒီးကမုၢ်အါန့ၢ် ၂၀၀ ဂၤ ဘၢၣ်လုာ်မ့ၢ်ဖျိး ဒီးလဲၣ်လီၤအိၣ်ကဒုဝဲဒၣ်ဖဲဒ့ၣ်ကွၢ်ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တၢ်လီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပသ့ၣ်ညါဘၢၣ်လၢဖဲ ၂၀၁၆ နံၣ် လၢဖဲပထု ဘၢၣ်အပူၤန့ၣ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်လၢပယီၤသုး, ဘၢၣ်ကွၢ်အဲး ဒီးပိၤဘၢၣ် ဒိၣ်ခ့ၣ်ဘၢၣ်အ့ၣ်အသုးအဘၢၣ်စၢၤ ဖဲမဲၢ်သဝီ အဟီၣ်ကဝီၤအယီၤ ကမုၢ်ယဲၢ်ကထိၣ်ဘျီ ဘၢၣ်လဲၤလုာ်အိၣ်လၢဖျိၣ်ကွၢ်ပုၤလီၢ်အိၣ်ကမ့ၢ်တၢ်လီၢ်အဖၢမုၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတနံၣ်အံၤလၢမးရှၢၣ်အပူၤန့ၣ် တၢ်ဒုးကဲထီၣ်လၢလူၤ သီကီၢ်ဆၣ်, ကီၢ်ရၢၣ်မုၢ်တြီၢ်အပူၤအယီၤ ကမုၢ်ခံကထိ ယဲၢ်ကယၤ (၂၅၀၀) ဘျီ ဘၢၣ်လုာ်မ့ၢ်ဖျိး ဒီးတုၤလၢဖဲအံၤန့ၣ် ပုၤတနီၤက့ၤအိၣ်က့ၤလၢအတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်တဘျီဒီးဘၢၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကညီပုၤထူၣ်လံၤဖိလၢလူၤသီကီၢ်ဆၣ်အခိၣ်န့ၢ်, စီၤအိၣ်မူ (လၢအဘၢၣ်တၢ်ခးသံအီၤလၢပယီၤသုး ဖဲလၢအ့ၣ်ဖျိၣ် ၅ သီ ၂၀၁၈ နံၣ်) အမၤနီၢ်ဖိသၣ်စံးဝဲလၢ, “ပဆိကမိၣ်လၢပခိၣ်ပနီၢ်တဲသကိးတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ် ဒီး

ပကက့ၤအိၣ်ဘၢၣ်က့ၤလၢပဒုသဝီမုၢ်မုၢ်ခၢ်ခၢ်လီၤ. ဘၢၣ်ဆၣ်တနံၣ်အံၤတၢ်ဒုးကဲထီၣ်ကဒီးအယီၤ ပဘၢၣ်လုာ်ဟ်တုၤကွၢ်ပတၢ်ဖိတၢ်လံၤ ဒီးတကးဒီးဘၢၣ်န့ၣ် ခးသံကွၢ်ကဒီးယဝၤအယီၤ လၢယဂီၢ်ကဲထီၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ခဲဖး ဒိၣ်လၢယကဘၢၣ်ကဲထီၣ်က့ၤမိၢ်ဒီးပၢတဂၤယီၤ လၢတၢ်ဟံးန့ၢ်မူဒါလၢယဖိန့ၢ်ဂၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.”

ပဒိၣ်စီၤကွဲၤထူၣ်, ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၣ်ကရၢခိၣ်ခံ (၂) စံးဝဲလၢ, “ဖဲတၢ်စံးကတိၤသကိးတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်တၢ်လဲၤကျဲအကတီၢ်န့ၣ် တၢ်ဒုးတၢ်ယၤကဲထီၣ်ဝဲသ့ခိၣ်ဖျိလၢတၢ်နီၢ်ပၢကမၣ်လိၣ်သးအိၣ်ထီၣ်အယီၤန့ၣ်လီၤ. ဘၢၣ်ဆၣ်တၢ်စံးကတိၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်တၢ်လဲၤကျဲအံၤ ကဘၢၣ်ဟးဂီၤကွၢ်ခိၣ်ဖျိတၢ်ဒုးတၢ်ယၤအယီၤတသ့ဘၢၣ်. ပကဘၢၣ်ဆဲးဂဲၤစံးဂဲၤကတိၤဒီးတၢ်လီၤ.”

နမ့ၢ်သံကွၢ်ဘၢၣ်ကညီကမုၢ်တဖၣ် မ့ၢ်နသး လီၤတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်ဖဲလဲၣ်တကလုာ်လဲၣ်န့ၣ် နကဒီးန့ၢ်ဘၢၣ်တၢ်စံးဆၢလၢ, အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်လိၣ်ဘၢၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်အမ့ၢ်အတီၤ လၢတၢ်အုၣ်ကီၤသးလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်ကဘၢၣ်အိၣ် ဖဲသိးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကအိၣ်ဘၢၣ်က့ၤဒီးတၢ်သဘျီ ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပၤလီၤသးအခွဲးအယၢ်လၢပုၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကမုၢ်တဖၣ်တမ့ၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်သးလီၤတၢ်ဒုးတၢ်ယၤဘၢၣ်, ဘၢၣ်ဆၣ်ခိၣ်ဖျိလၢထံၣ်ဂီၢ်ကီၢ်သဲးတၢ်သဘၣ်သဘျီအယီၤ တုၤခဲအံၤတၢ်ဘျီဂီၢ်လီၤကွၢ်အီၤတန့ၢ်ဘၢၣ်အဖီခိၣ် ကဲထီၣ်တၢ်သးဘၢၣ်တံၢ်တံၢ်လၢကမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်ဒိၣ်မးလီၤ.

“တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ပကဒီးန့ၢ်ဘၢၣ်ကီၤအီၤ

ဆံးယံလဲန့ၣ် ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ပဝဲပုထူလံဖိ, ပလိၣ်ဘၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်အမ့ၢ်အတီၤ ဒီးပတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အလၢအပွဲၤလၢပကစၢ်ဒူသဝီအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တဲသကိးတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်လၢပခိၣ်ပနၢ်ဒီးပယီၤသးပဒိၣ်အဘၣ်စၢအံၤ ကဲထီၣ်တၢ်လီၤသးဒုဒိလၢပဂီၢ်ဒိၣ်မးလီၤ. မ့ၢ်ပခိၣ်ပနၢ်တဖၣ်ထံၣ်ဒီးနၢ်ဟူပတၢ်မိၣ်န့ၣ်သးလီၤစ့ၢ်ခါ.” လူၤသီကီၢ်ဆၣ်ကညီပုထူလံဖိလၢအခိၣ်နၢ် စီၤဒါဘံး စံးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲတၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လိာ်သကိးဝဲတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးဝဲအလီၢ်ခံန့ၣ် ကမ့ၢ်လၢအဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဖျိးဒီးဘၣ်ပာ်တုၢ်ကွံာ်အဟံၣ်အယီၤတဖၣ်န့ၣ် န့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကဟဲက့ၤစးထီၣ်သ့ၣ်ထီၣ်က့ၤအတၢ်အိၣ်မူလၢအဒူအသဝီတစဲးဘၣ်တစဲးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်န့ၣ် လၢတၢ်ဝဲကလၢတဂ့ၤဘၣ်အပူၤ ကညီကမ့ၢ်တဖၣ်ထံၣ်ဘၣ်ကဒီးတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်, တၢ်ကိတၢ်ခဲဟဲအါထီၣ်, စးထီၣ်လၢကီၢ်ပယီၤပဒိၣ်ထီၣ်သီတဖုအံၤဟံးန့ၢ်မူဒါလၢ၂၀၁၆ နံၣ်အပူၤလံန့ၣ်လီၤ.

ကညီဒီကလုာ်စၢဖျိၣ်ကရၢမ့ၢ်ဆဲးလီၤအမံၤဖဲပနီၣ်လၢ ထံကီၢ်ဒီတဘျီတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအတၢ်အၢၣ်လီၤအလံာ်ယံးယၢ်ပူၤဘၣ်ဆၣ် ပယီၤသးသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးအတၢ်တီၢ် လၢကမၤလဲၢ်ထီၣ်ဒီးဟံးန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်လီၤလၢခ့ၣ်အဲၣ်ယုၢ်ပာ်ဆုၢ်ရဲၣ်က့ၤဝဲအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ် ပကထံၣ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးလၢ ဖဲတၢ်စးထီၣ်ဂဲၤစံးဂဲၤကတိၤလၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်အတၢ်လဲၤကျဲအကတီၢ်န့ၣ်, တၢ်ဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တီၢ်ကျဲတဖၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤအါထီၣ်ဝဲအါမး ဒ်တၢ်တုၣ်ထီၣ်ကျဲမ့ၢ်ကျဲဘိတဖၣ် ဒီးအဂၤတဖၣ်အိၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဂ့ၢ်ဒီးအံၤအဖီၣ်ခိၣ်အယီၤ ကညီဒီးကလုာ်ဒူၣ်အဂၤတဖၣ်ဘၣ်ယိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဒုးတၢ်ယၢ်ကအိၣ်ထီၣ်ကဒါက့ၤန့ၣ်လီၤ.

ပဒိၣ်နီၢ်စံၣ်ဖိရၢစ့ၣ်, ခ့ၣ်အဲၣ်ယုၢ်ကရၢခိၣ် (၂) လီၤလံးစံးဝဲလၢ, “ထံကီၢ်ဒီတဘျီတၢ်ပတုၣ်တၢ်ခးအတၢ်အၢၣ်လီၤအံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢပယုၤထီၣ်တုၢ်အီၤလၢ

အပူၤကွံာ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပတၢ်အဲၣ်ဒီးဆဲးလီၤမံၤဖဲပနီၣ်လၢပကဒုးန့ၣ်ဖျါထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤအဂီၢ်ဘၣ်. ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်အၢၣ်လီၤလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆီတလဲနီၢ်ကီၢ်လၢကီၢ်ပယီၤပူၤ ဒီးဟ့ၣ်တၢ်အုၣ်ကီၤသးလၢပဝဲကလုာ်ဒူၣ်ဖိတဖၣ် ကအိၣ်ဘၣ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်အပူၤ လၢပွဲၤဒီးအသးသ့ၣ်လၢကပီၤ ဒီးတၢ်စံၣ်ညီၣ်ပာ်လီၤသးခွဲးယၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ထဲဒၣ်လၢတၢ်စံးကတိၤထံဂ့ၤကီၢ်သးလီၤတၢ်လီၤဆဲးဘျဲးဘျဲးဘျီးဘျီး ကဒါလီၤန့ၢ်ကျဲလၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်လၢကအိၣ်ကအိၣ်ခိးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်လဲၣ်ဂ့ၤန့ၣ်ကညီဖိတဖၣ်ဂဲၤလိာ်တုၢ်လၢကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်လၢကျဲအဘိဘိ ဒီးပကထံၣ်ဘၣ်လၢခိၣ်နၢ်, သးမ့ၢ်သံၣ်ဘိ မၤထူရုတဖၣ် ဟ့ၣ်လီၤတုၢ်ကွံာ်အသးသမူအါမး လၢမိၢ်ပာ်ဖဲဖုအစီၤလံးလံးလံးန့ၣ်လီၤ. ထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်တဖၣ် ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဖျိးတုၢ်ဘၣ်တၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ် ကဲထီၣ်မုၢ်ကမဲဖိၣ်ယဲ ဒီးတနီၤဘၣ်လဲၤအိၣ်လဲၤဆိးကွံာ်လၢထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤလံန့ၣ်လီၤ.

ပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိတဖၣ်လိၣ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်ကိးဂၤဒဲး ဒီးပုၤကိးဂၤန့ၣ်ကြးဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ဟီၣ်ခိၣ်ချၢအံၤ ပုၤအိၣ်ဒဲးဝဲဂီၢ်မ့ၢ်ဂီၢ်ပၤ လၢတဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်အမ့ၢ်အတီၤဘၣ်ဒီးကျဲးစးဂဲၤလိာ်ဒဲးဝဲအဖါမ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢအကျါန့ၣ်ပဝဲကီၢ်ပယီၤကလုာ်ဒူၣ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် ပဂဲၤလိာ်တုၢ်တၢ်သပုၤပုၤ ဒ်သိးပကဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်အမ့ၢ်တီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ် “တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်” အိၣ်ဖဲလဲၣ်န့ၣ်ပတဒီးန့ၢ်ဘၣ်တၢ်စံးဆၢဒဲးဘၣ်. ■

တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်န့ၣ် မ့ၢ်ပကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကီၤအီၤဆဲးယံာ်လဲၣ်န့ၣ်ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်. ပဝဲပုၤထူလံဖိ, ပလိၣ်ဘၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်အမ့ၢ်အတီၤ ဒီးပတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အလၢအပွဲၤလၢ ပကစၢ်ဒူသဝီအပူၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်တဲသကိးတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢ်လၢပခိၣ်ပနၢ်ဒီးပယီၤသးပဒိၣ်အဘၣ်စၢအံၤ ကဲထီၣ်တၢ်လီၤသးဒုဒိလၢပဂီၢ်ဒိၣ်မးလီၤ.

လူသီခိဉ်ပှာထူလံဖိအတတ်ထုကဖဉ်

သုလုကီဉ်ဖု

ကညီပှာထူလံဖိသဝီသးပှာလုသဝီ (၁၆) ဖျဉ် ကွဲးယုထီဉ်အလံာ်သကွံာ်ကညးလု ကီဉ်ပယီပှာကူဉ်လိာ်တၢ်ဒီအိဉ်ဆါဆုးကွံာ်အအိဉ်လု ကီဉ်ပယီသုးမုာ်ဒီဉ် ကသုးကွံာ်အသး ဒီးပတုာ်ကွံာ်အ တၢ်ဘျီထီဉ်သုးကျဲ လုမုာ်တြီဉ်ကီဉ်ရုဉ် (ဖဉ်ပုဉ်) ကဝီ ပုဖဲလါမးရှဉ် ၂၇ သီ, ၂၀၁၈ နံဉ်န့ဉ်လီဉ်.

လုအဝဲသ့ဉ်အလံာ်ပရုအပုကွဲးဟ်ဖျါထီဉ်ဝဲ လု, “ပဝဲ, လုအမုာ်ကညီပှာထူလံဖိသဝီသးပှာတဖဉ် လုသဝီ (၁၆) ဖျဉ်ဖဲလုသီကီဉ်ဆဉ်, မုာ်တြီဉ်ကီဉ်ရုဉ် (ဖဉ်ပုဉ်) အကလံာ်စိးအပု, အဲဉ်ဒီးဒုးသ့ဉ်ညါနုာ်တၢ် ဂုာ်ဘဉ်ဃးဒီးပပုဒုဖိသဝီဖိလုအါနုာ်ဒီး (၂,၀၀၀) ဂုာ်ဘဉ်ပာ်တုာ်ကွံာ်ပဟံဉ်ပယီဒီးပဒုသဝီ ခိဖျိကီဉ်ပ ယီသုးမုာ်ဒီဉ်အတၢ်ထီဉ်ဒုးအါထီဉ်လုပလီာ်ကဝီစး ထီဉ်လါမးရှဉ် (၄) သီ ၂၀၁၈ နံဉ်တုာ်လုခဲကနံဉ် အံးန့ဉ်လီဉ်. ကီဉ်ပယီသုးဖိတဖဉ် လုအတီာ်ကျဲဒီး ကဘျီထီဉ်အသုးဒုးယုကျဲ လုပဟံဉ်ခိဉ်ကပံာ်လီာ် ဒီးပဒုပသဝီတဖဉ် ခးဝဲပပုသဝီဖိ ဒီးပဆဉ်ဖိကီဉ်ဖိ

တဖဉ်, ဒီးတၢ်ခးလိာ်သးအိဉ်ထီဉ်ဝဲလု ကီဉ်ပယီသုး မုာ်ဒီဉ်ဒီး ကညီတၢ်ထူဉ်ဖျဲးသုးမုာ်ဒီဉ်အဘၢဉ်စုာ် အဘျီ တဖဉ်အဘျီန့ဉ်လီဉ်.”

တၢ်သ့ဉ်ညါဘဉ်လုနံဉ်လုအပုကွံာ်တဖဉ်န့ဉ် ကမုာ်တဖဉ် အိဉ်မုဖံးအိဉ်မုအိဉ် ဘုဉ်အိဉ်ဖိဉ်အိဉ် ဒီးအိဉ်ဘဉ်အိဉ်ဘဉ်ကူကူလုလုန့ဉ်လီဉ်. ဘဉ်ဆဉ်နဉ် သကုစးထီဉ်ဖဲ ၁၉၇၄ နံဉ်တုာ် ၂၀၁၀ နံဉ်န့ဉ်ကီဉ်ပယီ သုးဟဲထီဉ်ဒုးတုာ်ခုဉ်အဲဉ်ယုဉ်အဘျီတဖဉ်အဘျီဒီဉ်ဒီဉ် မုာ်မုာ်လုဟီဉ်ကဝီဖဲန့ဉ်အပုန့ဉ်လီဉ်. ပယီသုးတဖဉ် အံး မုသံမုဝီဝဲကမုာ်ဖိတဖဉ်, ခးသံကွံာ်ဆဉ်ဖိကီဉ် ဖိ, ဇွဲဉ်အူကွံာ်ဒုသဝီ ဟံဉ်ဃီဒီးမုဟးဂုာ်ဟးဂီတၢ် အိဉ်တၢ်အိ, ဒီးနီဃုာ်နီဃးဆုဉ်ကွံာ်ပှာတဘျီဘဉ်တ ဘျီလံန့ဉ်လီဉ်. ဒုသဝီဖိတနီဘဉ်ဃုာ်မုဟးဖျိဒီးကဲထီဉ် ပှာဘဉ်ကီဘဉ်ခဲလုကီဉ်ကွီဉ်တဲဉ်အပုန့ဉ်လီဉ်. ကီဉ်ပ ယီသုးမုာ်ဒီဉ်အတၢ်မုပယု ပှာဂုာ်ဝီခွဲးယာ်အနံဉ်လု အဆံတဖဉ် ဒုးအိဉ်ထီဉ်တၢ်သ့ဉ်တဘဉ်လီာ်ဘဉ်စးလု လီာ်ကဝီဖိဖဲန့ဉ်အဂီဉ် တုာ်ဒုဉ်လဲာ်အဝဲသ့ဉ်အတၢ်မံမိာ်

လီာ်ကဝီဖိဖဲထုကဖဉ်ဒီသီးကီဉ်ပယီသုးပဒီဉ်ကသုးကွံာ်အသးဒီးပတုာ်ကွံာ်အတၢ်ဘျီထီဉ်သုးကျဲ မုာ် လုမုာ်တြီဉ်ကီဉ်ရုဉ် ဖဲလါမးရှဉ် ၂၇ သီ ၂၀၁၈ နံဉ်. တၢ်ဂီဉ် - ခုဖဲ

ပျိုသီအာတဖှ် ဟဲက့ကဒါက့ရှဲရှဲဖျါဖျါလအမဲဉ်ခုံပူ
ဖဲအနဲဟူဘဉ် ပယီသုးအမဲတဘျီလါလါန့ဉ်လီၤ.

လူသီကီၢ်ဆဉ်, ရှိဟမိဉ်သဝီ, ခုပူကရူၤသး
ပျိုစီဖျါဉ်မူ လအဆဲးလီၤအမဲဖဲပနီဉ်လါလံာ်ပရအပူ
အံးစံးဝဲလၢ, “ပဝဲကမုၢ်တဖှ်နဉ်ဖဲယဲလါကီၢ်ပယီသုး
မုၢ်ဒိဉ်ကပတုာ်ကွံာ်အတၢ်ထီဉ်ဒုးပုၤ, ကထုးကွံာ်အသုး
ကလၢတဖှ်လၢပတၢ်လီၢ်တၢ်က့ၤ ဒီးကပွဲပကက့ကဒါ
က့ဆူပဒူပသဝီ ဖဲခုဉ်အဲဉ်ယုဉ်ဒီးကီၢ်ပယီပဒိဉ်အ
တၢ်မတၢ်ဆဲးလီၤမဲလၢတၢ်ပတုာ်တၢ်ခးလၢခဲခီယာ်ဘး
အဘဉ်စၢဖဲ ၂၀၁၂ နံဉ် န့ဉ်လီၤ. ဘဉ်ဆဉ်နဉ်သက့,
ပထံဉ်ဘဉ်လၢပယီသုးကလၢတဖှ်တက့ဆီလီၤအ
သးနီတဖျါဘဉ်အမဲဉ်ညါ ဟဲဆီလီၤအါထီဉ်ဝဲအသုး
ကလၢ ဒီးမဂ့ၤထီဉ်မကျါထီဉ်က့အသုးကလၢတ
ဖှ်န့ဉ်လီၤ. ပယီသုးမုၢ်ဒိဉ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤဒ်သိးအ
ခဲအံးတဖှ်န့ဉ် မပျံၤမဖုးပဝဲဒူဖဲသဝီဖိတဖှ်ဒိဉ်ဒိဉ်
ကလဲာ်အသီတဘျီကဒီးန့ဉ်လီၤ.”

သးပျိုနီၢ်ဖျါစုလၢသးခံသဝီ, စီမုၢ်ပျိုကရူၤ,
လူသီကီၢ်ဆဉ်စံးစ့ၢ်ကိးဝဲလၢ, “ကီၢ်ပယီသုးမုၢ်ဒိဉ်
အသုးက့မုၢ်တဖှ်လၢကညီကီၢ်တတီၤအံး မ့ၢ်ဝဲတၢ်လီၤ
ပျံၤလီၤဖုးလၢ ပပုၤသဝီဖိအဂီၢ် မ့ၢ်လၢပယီသုးမုၢ်ဒိဉ်
တဖှ် သုးထီဉ်သုးလီၤအသးညီဒိဉ်ထီဉ်အါထီဉ်, ဝံ
စိာ်တီဆ့ၢ်ဝဲ ဒုးယၢစုကဝဲဒိဉ်ဒိဉ်သ့ၤသ့ၤဆူပတၢ်လီၢ်

တၢ်က့န့ဉ်လီၤ. အါတက့ၢ်ပဝဲသ့ဉ်တဖှ် ဘဉ်ပျံၤဘဉ်
ဖုးတၢ်လၢ ပယီသုးတဖှ် ကခးပုၤလၢအဘူးဒီးအကျဲ
မုၢ်သ့ဉ်တဖှ်အံးန့ဉ်လီၤ. အဒိ, တၢ်ကဲထီဉ်တၢ်အသး
လၢပပုၤတတၢ်သ့ဉ်ပျိုအပုၤမတၢ်ဖိစီမိဉ်ခုဉ်လၢကဆီ
ထဉ်ပုၤတတၢ်သ့ဉ်ပျိုဖဲလူသီကီၢ်ဆဉ်အပူဘဉ်တၢ်ခး
သံလံအီၤလၢပယီသုးဖဲဖျါတြုၤအါရံၤ (၂၂) သီ, ဂီ
ခီ (၁၀) နဉ်ရံဉ် ဖဲအဝဲဒီးဒူသဝီဖိတဖှ်လဲၤဖဲဒုးဖဲ
သံဉ်အကတီၢ်န့ဉ်လီၤ.”

၂၀၁၈ နံဉ်အပူ ကီၢ်ပယီသုးအတၢ်ဟဲထီဉ်
ဒုးအါထီဉ်ခဲကနံဉ်အံး မပျံၤမဖုးကဒီးလီၢ်ကဝီဖိ
အသီတဘျီန့ဉ်လီၤ. စးထီဉ်ဖဲလါဖျါတြုၤအါရံၤ၂၇
သီ, ၂၀၁၈ နံဉ်အနံးန့ဉ်, ပယီသုးတဖှ် ခးပုၤသဝီ
ဖိဖဲအက့ၢ်အိဉ် တၢ်အိဉ်တၢ်အီအဆၢကတီၢ်န့ဉ်လီၤ.
တကးဒ်ဘဉ်, ကီၢ်ပယီသုးမုၢ်ဒိဉ်အတၢ်ရဲဉ်တၢ်ကျဲ
လၢကဘျီထီဉ်သုးဒုးယၢကျဲတဘျီလၢဟီဉ်ကဝီဖဲန့ဉ်
အပူအံး ကဲထီဉ်တၢ်လီၤဘဉ်ယိဉ်ဖးဒိဉ်တခါလၢ က
နီဖျိုးဆူဉ်ကွံာ်ကမုၢ်တဖှ်လၢအမိာ်ပာ်ဖဲဖုအဒုပီလီၢ်
ဒီးအတၢ်သ့ဉ်အိဉ်ဖျိုးအိဉ်အလီၢ်တဖှ်လီၤစီလီၤထီန့ဉ်
လီၤ. အါန့ၢ်အန့ဉ်တၢ်ဖျိဉ်တၢ်ယာ် ဒီတၢ်သဉ်ဝံလီၤဒိ
ကအိဉ်ထီဉ်ဝဲဒုးန့ဉ်လီၤ.

ဖဲလါမးရှဉ် ၄ သီအနံးန့ဉ် ဒီဖျိပယီသုးမုၢ်
ဒိဉ်ဟဲထီဉ်ဆူလူသီကီၢ်ဆဉ် လၢကတ့ထီဉ်ဝဲသုးဒုး

လီၢ်ကဝီဖိဖဲလုထုကဖှ်ဒ်သိးကီၢ်ပယီသုးပဒိဉ်ကသုးကွံာ်အသးဒီးပတုာ်ကွံာ်အတၢ်ဘျီထီဉ်သုးက့မုၢ်
လၢမုၢ်တြုၤကီၢ်ရံဉ် ဖဲလါမးရှဉ် ၂၇ သီ ၂၀၁၈ နံဉ်, တၢ်ဂီၤ - ခုၣ်

ယအကျအယိ ငူဖိသဝီဖိ (၂,၄၀၀) ဂယာ်ယာ်, ပာ်ယာ်ဒီးပုသုာ်ကုသးပုာ်, ပိာ်မုာ်ပိာ်မာ် ဒီးဖိဒိဖိ သာ်တဖာ်, ဘာ်စံာ်ဘာ်ယုာ်ကွာ်လအငူသဝီ ဒီးဘာ် အိာ်ခူသုာ်ခူလံာ် လအခိာ်သိာ်လံာ်န့ာ်လီ. ဒ်န့ာ်အ သိးသဝီလအအိာ်ဘူးဒီးသိလုာ်ကျအံာ်တနီန့ာ်အိာ် လအာ်ပလီာ်ပဒီးဒီးတါကတါကတါသးလအကယုာ်ထီာ် ကွာ်လအငူအသဝီစုာ်ကီးန့ာ်လီ. လအခိာ်သိာ်လံာ် အကျါ မုာ်နခါ တါဂါတါခါာ်ဒိာ်မး, ဒီးပကမုာ်တဖာ် အံာ် ဘာ်ကွာ်ဆါာ်မဲာ်ဒီးတါဆိးကုမံနီအါမံ, သုာ်သး တဘာ်လီာ်ဘာ်စး ဒီဖိတါမဖးမပျါအါဘျီ ဒီးအမဲာ် ညါ, တါအိာ်တကူအိတလါ ဒီးကသံာ်ကသီတလါ တပျဲဘာ်တဖာ် ကဲထီာ်တါဘာ်ယိာ်ဘာ်ဘျီလအက မုာ်တဖာ်အဂါန့ာ်လီ.

စါတီကလုာ်မုလအမုာ်ဘိာ်နါအသဝီသးပုာ် ပာ်ဖျါထီာ်အတါတုာ်ခိာ်ပာ်သးလါ, “ပဲသုာ်တဖာ် မုာ်ဝဲကညီပုထူလံာ်ဖိ, ဒီးပအိာ်ဒီးနီာ်သးတါဘူးစဲဒီး ပမိာ်ပာ်ဖဲဖုအထံအကီာ် အဒုပါအလီာ်အကျါန့ာ်လီ. ကီာ်ပယါသးမုာ်ဒိာ် အတါရဲာ်တါကျါ လအကဘျီထီာ် သးကျဲတဘိ လအပလီာ်ပကျဲအံာ် ကမဟးဂါဝဲပက စါဒိာ်ကလိဒိာ်စီဆံာ်ဒီးသုာ်ပုာ်ဝဲပုာ်တဖာ်, တါသ့ာ် ခိာ်, ဒီးလီဆီဒိာ်တါလါမုာ်ပျီကဝါလအကါဒိာ်ဒိာ် နီာ်မးလအပဲကညီပုထူလံာ်ဖိအဂါန့ာ်လီ. ဒီဖိလါ ကီာ်ပယါသးမုာ်ဒိာ်အတါအိာ်ဆီလီသးတပယုာ်ယီ လအထံပကီာ်အပူ, ဒီးပတါဘာ်ယုာ်မုာ်ဖျါလါမံ ခိာ်သိာ်လံာ်ယံာ်ထာထာအံာ်အယိ, ပဟဆုာ်ရဲာ်ကျါ ကုပမိာ်ပာ်ဖဲဖုအထံအကီာ်တသုတညီလါ, မကုတါ လုာ်တါစိာ်တတုာ်လီထီာ်ဘးလါ, ဒီးအိာ်မုထွဲဒ်က ညီပုထူလံာ်ဖိအလုာ်အလုာ်ထူသနူအသိးတပျဲထီာ် ပာ်ထီလါဘာ်န့ာ်လီ.”

လါခံကတါလါသဝီသးပုာ်တဖာ်အလံာ်ပ ရါပူ ကွဲးယုသကွံာ်ကညးဝဲကီာ်ပယါထံကီာ်ပုကူာ် လီာ်တါ ဒိာ်အိာ်ဆါစူးကွံာ်လါ, “ဒိသုာ်ဒိသးဘာ်ဒီး ပဲဒူဖိသဝီဖိအတါတုာ်ဘာ်ခိာ်ဘာ်နးနးကျါကျါဒ်

ပယါထီာ်တုာ်လါထးအသိးဒီး ဂုာ်ကျဲးစါတဲနဲခဲးတါ လါ ပကအိာ်မုဘာ်မုာ်မုာ်ခုာ်ခုာ်လါ အပူဖျဲးဒီးတါ ပျဲတါဖး, ဒီးဖိအိာ်မအိာ်ဒိာ်ပကစါတါလါတါသ ဘျီအပူန့ာ်တက့ာ်.”

လါတါအံာ်အယိ, အဝဲသုာ်ယုဝံသးစူဘာ် ဒိာ်အိာ်ဆါစူးကွံာ်လါ,

- ၁. ကဆိာ်သနးကီာ်ပယါအသးမုာ်ဒိာ် လါအဟဲထီာ် အါထီာ်ဆူပလီာ်ကဝါဒီးပငူသဝီအပူတဖာ် ကသး လါကဒါကုအသးဆူအသးထံးဒဲာ်ဝဲတဘျီယီ
- ၂. ကဟံပတုာ်ကယဲာ်တါဘျီထီာ်သးမုာ်ဒိာ်အသးကျဲ တါဟူးတါဂဲတမံလါလါလါပလီာ်ကဝါအပူတ ဘျီယီ
- ၃. ကရဲာ်ကျဲတဲသကိးဆိပတါယုထီာ်တုာ်တမံ လါ တါကထုးလါစုာ်ကွံာ်ကီာ်ပယါအသးကလါ (၁၇) ဖျါ လါအဟဲဆီလါတုာ်အသးလါမုာ်တြီာ်ကီာ် ရျါအပူ, အိာ်ဘူးဒီးပငူသဝီ, တါဖိအိာ်မအိာ် အလီာ် ဒီးမပျဲမဖးပဒူဖိသဝီဖိအတါအိာ်မုအိာ် ဂဲ, တါလုာ်အိာ်ပနီာ်ခိသးသမူ, ဒီးပပုထူလံာ်ဖိ အတါခွဲးတါယာ်လါဟီာ်ခိာ်ဒိဘုာ်ဟံပနီာ်အါလါ ပကမထွဲပမိာ်လုပာ်လါဒီးပတါစုာ်တါနာ်လါတါသ ဘျီအပူန့ာ်တက့ာ်.
- ၄. ကယူးယီာ်ဟံကဲဒီးဟံပနီာ်ပတါခွဲးတါယာ်ဒ်ပု ထူလံာ်ဖိတဖာ်လါပကစံာ်ညီာ်ဆါတဲာ်ပခါဆူညါ အဘျီအတါဒဲာ်ပဲ ဒီးပကမလီာ်ကဝါတါဂုထီာ် ပသီထီာ်လါအဖိမံဒီးပတါလိာ်ဘာ်, တါမုာ်တါ ခုာ်လါပမိာ်န့ာ်သးလီတုာ်အါ, ဒီးပလုာ်လါထူသနူ ဒီးပတါဆဲးတါလါအသိးန့ာ်တက့ာ်.

ဒ်လဲာ်ဂုန့ာ်ကညီပုထူလံာ်ဖိသဝီသးပုာ်လါ လါမုာ်ပျီဒီးခူပူကရုာ်ကွဲးဆုထီာ်အလံာ်ပရါအံာ်ဖဲတ နံာ်အံာ်လါမးရှာ်အလါဘာ်ဆဲာ် တုာ်ခဲအံာ်န့ာ်အဝဲ သုာ်တန့ာ်ဘာ်တါဖဲဆါနီတမံဒဲးဘာ်န့ာ်လီ. ■

“ကုဂုထီာ်လါဂုာ်လါပျါ၊ နီာ်ဂုထီာ်လါသံာ်လါဖီ”

သုလုကီာ်ဂုာ်

ကညီပုထုလံာ်ဖီတကထီာ်ဘျာ်လါကီာ်ရုာ်မုာ်
တြီာ်အပု ဟဲထီာ်မလါကပီဟီာ်ခိာ်ခီ
ဘျာ်ပုထုလံာ်ဖီမုာ်နံ၊ ဖဲလါအီကုာ် ၉ သီအနံ၊ ဖဲအံတုာ်
ထာ်ပုလီာ်အိာ်ကမ့ဒဲကပီပုန့ာ်လါ။

ယိာ်လိာ်တုာ်မုာ်တုာ်ခုာ်ကရါကမံးတံာ်၊ က
ညီတုာ်ကရါကရိတဖာ်ဒီး ကညီပုထုလံာ်ဖီလါယိာ်
လိာ်တုာ်မုာ်တုာ်ခုာ်ကရါတဖာ် ဟံာ်ဖိာ်ထီာ်အသးလါ
အံတုာ်ထာ်တီထီာ်အဘျီာ်ခိာ်ပု လါတုာ်မလါက
ပီကုာ်ဟီာ်ခိာ်ခီဘျာ်ပုထုလံာ်ဖီအမုာ်နံအဂီာ်လါ။ တုာ်
ရဲာ်တုာ်ကျဲတဘျီအံ၊ ဘာ်တုာ်တီခိာ်ရိာ်ဖဲအါလါယိာ်
လိာ်တုာ်မုာ်တုာ်ခုာ်ကရါကမံးတံာ်၊ ကညီဖီခိာ်ယါဒီး
ပုဂုာ်ဝီတုာ်မပုာ်ဘျးဖဲကရါ၊ ကညီပိာ်မုာ်ကရါဒီးက
ညီကိာ်ဖီပုာ်ဘျးဖဲကရါတဖာ်န့ာ်လါ။

လါမုာ်နံအဖဲန့ာ်၊ ယိာ်လိာ်တုာ်မုာ်တုာ်ခုာ်က
ရါကမံးတံာ်ဒီးကညီဖီခိာ်ယါဒီးပုဂုာ်ဝီတုာ်မပုာ်ဘျး

ဖဲကရါထုးထီာ်ဘိးဘာ်ရုလါအလံာ်ဒီးကွဲးပျါထီာ်ဝဲ
လါ၊ “လါတုာ်မလါကပီဟီာ်ခိာ်ခီပျါပုထုလံာ်ဖီမုာ်
နံန့ာ် ပုလီာ်အိာ်ကမ့ဖီတဖာ်လါတုာ်ကတီစါမလါ
ဟီာ်ခိာ်ခီပျါတုာ်ရဲာ်သဲကတီကုာ်ခိာ်ယါန့ဆါတုာ်
ပညိာ်ဒီးတုာ်သုာ်ထီာ်တုာ်မုာ်တုာ်ခုာ်လါကီာ်ပယီပုအ
ဂီာ် အဖဲသုာ်ဒဲတုာ်သုာ်ဘာ်အိာ်ဒီးအါ ဒီးအဖဲသုာ်
ဂဲလိာ်တုာ်အသိးဟ့ာ်ခိဟ့ာ်နီတုာ်ပိာ်လိာ်သကိးတုာ်
န့ာ်လါ။”

ပုရဲာ်ကျဲတုာ်သရဲာ်စီဒီးခိာ်မု၊ ခုဖဲခိာ်ယါ
န့ဆါပိညါအမုဒါခိာ်ဖဲလါ၊ “လါတုာ်တီခိာ်ရိာ်ဖဲဒီး
ရဲာ်ကျဲဒုးအိာ်ထီာ်တုာ်မလါကပီကုာ်ဟီာ်ခိာ်ခီဘျာ်
ပုထုလံာ်ဖီအမုာ်နံအံအဖီခိာ်၊ ပတုာ်မုာ်လါကွာ်ဖီဒီး
တုာ်ပညိာ်ဖီတုာ်သုာ်တဖာ်တခိမုာ်ဝဲ တုာ်ကသုဟ့ာ်လါ
ဟ့ာ်ကပီ၊ ယုးယိာ်ဟံကဲ၊ ဒီးဟံပနီာ်ကုာ်ပုထုလံာ်
ဖီလါအအိာ်လါဟီာ်ခိာ်ခီတဘျာ်၊ လါအပုာ်ယုာ်စုာ်ကီး

တုာ်ကုာ်လိာ်တုာ်ပိာ်သကိးဘာ်ထွဲကညီပုထုလံာ်ဖီအဂုာ်
ဖဲအံတုာ်ထာ်ဖဲကပီ၊ တုာ်ဂီ - ခုဖဲ

တုာ်မလါကပီဒီးဒုးသုာ်ညါဘာ်ထွဲဟီာ်ခိာ်ခီဘျာ်ပုထု
လံာ်ဖီအမုာ်နံကဲထီာ်အဂုာ်ဖဲအံတုာ်ထာ်ဖဲကပီ၊ တုာ်ဂီ - ခုဖဲ

ဒီးပဝဲကညီပုထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်ဂဲၤလိာ်လၢ တၢ်ကဟုကယၢ်ရဲၣ်သဲကတီး ဒီးဒီသအက့ၤခိၣ်ယၢန့ ဆၢၣ်တၢ်မူတၢၤ, သ့ၣ်ဒိၣ်ပုၤထီ, ဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိမံၤလၢ, ထံကျိထံကွၢ်, မိၢ်ပၢ်ဖံဖုဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ ဒီးလုၢ်လၢ်ထူသန့ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢသ့ၣ်တဖၣ် လၢပ မိၢ်ပၢ်ဖံဖုလၢပုၤတဖၣ်ဟ့ၣ်သါတ့ၢ်ပုၤ ဖိသိးဒီးဖိလံၤလၢ ခံတစါကန့ၢ်သါဘၣ်ဒီးအီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.”

ပုထူလံၤဖိလၢအအိၣ်ရၢလီၤအသးလၢဟီၣ် ခိၣ်တဘျီအံၤ မ့ၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအဘၣ်တၢ်ကွၢ်က ပာ်ကွၢ်အီၤဒီးဆိၣ်တၢ်မၤန့ၤအီၤလၢကျဲအကလုာ်ကလုာ် န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်ဒီးတၢ်လဲၤခိ ဖျိဒ်အမ့ၢ် သးမ့ၢ်သံၣ်ဘိအတၢ်ဆိၣ်တၢ်မၤန့ၤ, တၢ်ဒုး တၢ်ယၢ, ဒီးမ့ၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိာ် ကျဲလၢအတက့ၢ်လဲၢ် အတၢ်ဟဲအိၣ်တူၢ်အိၣ်ကလီၤတၢ် သ့ၣ်တဖၣ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွၢ်, မၤဟးဂီၤဒီးမၤလီၤမၢ်ကွၢ် ဝဲဒၣ် အဝဲသ့ၣ်လုၢ်လၢ်ထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, မိၢ်ပၢ် ဖံဖုဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ, သ့ၣ်ဒိၣ်ပုၤထီဒီး ထံကျိထံကွၢ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ပုထူလံၤဖိလၢအ အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်တဘျီအံၤ မ့ၢ်အိၣ်ဒၣ်ထဲ (၅ မျးက

ယၢ) ဘၣ်ဆၢၣ် အဝဲသ့ၣ်အတၢ်မၤဘျးဒီးအတၢ်ဟ့ၣ် ဆၢက့ၤဟီၣ်ခိၣ်တဘျီအံၤ ခိဖျိတၢ်ကဟုကယၢ်ရဲၣ် သဲကတီးဒီး ဒီသအက့ၤဝဲဒၣ်တၢ်မူအါကလုာ် လၢဟီၣ် ခိၣ်တဘျီအံၤအိၣ်ဝဲဒၣ် (၈၀ မျးကယၢ) န့ၣ်လီၤ.

တကတီၢ်ပီၤလၢတၢ်မၤလၢကပီၤဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီ ပုထူလံၤဖိအမ့ၢ်န့ၣ် ကညီပိာ်မ့ၢ်ပုထူလံၤဖိလၢကီၢ် ရုၢ်မ့ၢ်တြီၢ်လၢပိာ်လိာ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢ်အပူထုး ထီၣ်ရၢလီၤအလံာ်ဟံၤဖျါလၢအမ့ၢ်ဝဲ “နီၢ်ဂုၤထီၣ်လၢသံၣ် လၢဖိ”, ဖိသိးကဟံၤဖျါထီၣ်ကညီပုထူလံၤဖိအတၢ်ဖဲးတၢ် မၤဘၣ်ထွဲတၢ်ရဲၣ်သဲကတီးန့ၤဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢတဖၣ် အဂီၢ်လီၤ. ဖိသ့ၣ်ခံတဖၣ်အံၤ တၢ်ယုထံၣ်န့ၢ်အီၤဖဲက ဆိထၢၣ်သီသံၣ်ပျီဂီၤပုၤတၢၤသ့ၣ်ပုၤပုၤဖဲပိာ်လိာ်တၢ် မ့ၢ်တၢ်ခုၣ်ကရၢ်ပုၤလီၤ.

ဝဲ ၂၀၁၂ နံၣ် တုၤလၢ ၂၀၁၆ နံၣ်အတီၢ်ပူမ့ၢ် ထူလံၤတၢ်ယုသ့ၣ်ညါကရၢ်လၢလုၤသီကီၢ်ဆၢၣ်, မ့ၢ်တြီၢ် ကီၢ်ရုၢ်တဖၣ် ကရၢ်ကရိဟံၤဖျိထီၣ်အသး ဒီးယုသ့ၣ် ညါသကိးဖိသ့ၣ်ခံလၢအအိၣ်လၢကဆိထၢၣ်သီသံၣ်ပျီ ဂီၤပုၤတၢၤသ့ၣ်ပုၤအပူ ဒီးယုသ့ၣ်ညါန့ၢ်ဝဲဖိအဒုၣ်အ

လီၢ်ကပီၤခိၣ်န့ၢ်ဒီးကီၢ်ရုၢ်ခိၣ်န့ၢ်ပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါယုဒီးပိာ်မ့ၢ်တၢ်ယုသ့ၣ်ညါဖိ ဝဲတၢ်မၤလၢကပီၤ ဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီပုထူလံၤဖိအမ့ၢ်န့ၢ်, ဝဲအံၤတုၤထံၣ်ဒဲကတီး, တၢ်ဂီၢ် - ခုဖဲ

ထာ (၃၇) နှင့်ဒီးအကလုာ်အိၣ်ဝဲခဲလၢာ် (၁၂၁) ကလုာ်န့ၣ်လီၤ.

နီၣ်ဆၢၣ်ယုာ်လၢအမ့ၢ်ပုၤယုထံၣ်သ့ၣ်ညါတၢ်အကျါတဂၢၢ်ဝဲလၢ, “ပသးခုဒိၣ်မးလၢပထးထီၣ်ရၤလီၤဘၣ်ပလံာ်ဟ်ဖျါတဘျီအံၤ ဖဲဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီပုၤထုလံၤဖိအမ့ၢ်န့ၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ. တၢ်ယုသ့ၣ်ညါဖိတဘျီအံၤအတၢ်ပညိၣ်မ့ၢ်ဒ်သိး တၢ်ကမၤနီၣ်မၤယါက့ၤဖိလၢအအိၣ်လၢပုၤတတၢ်သ့ၣ်ပုၤအပူၤတဖၣ်အိၣ်ပျဲကလုာ်လဲၣ်, တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢတၢ်ကမၤဟးဂီၤအိၣ်လၢလီၤကဝီၤအပတီၢ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီအပတီၢ်အိၣ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်, ဒီးလၢတၢ်ကမၤယၢာ်ဒီးဒီသဒက့ၤအိၣ်အဂီၢ်န့ၣ် ပမၤတၢ်မနုၤတဖၣ်ကသ့လဲၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.”

လူၤသီဖိဒုအခိၣ်အနၢ်သးပုၤ စီၤညၣ်ကံၣ်ထုလၢအဟူးဂဲၤတၢ်လၢပုၤထုလံၤဖိအတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢာ်အဂီၢ်တဂၢၢ်ဝဲလၢ, “ပုၤထုလံၤဖိတဖၣ်အိၣ်ဒီးအကစၢ်တၢ်သ့ၣ်ညါန့ၣ်ဟ် လၢကပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤအကစၢ်အန့ၣ်ဆၢၣ်တၢ်အိၣ်ယၢၤဒီးအတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ယံးတၢ်စ့ၤအပူၤပပုၤထုလံၤမ့ၢ်ဖိတဖၣ်ဒ်အကစၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်

အိၣ်အသိး ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါက့ၤဖိအကလုာ်တဖၣ်ဒီးထုထီၣ်ဝဲအလံာ်ဟ်ဖျါအံၤ ပဟ်ကဖၤလၢပသးသ့န့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်ဘၣ်တဲအတီၢ်န့ၣ်တၢ်မ့ၢ်တဖၣ်မၤတံာ်တၢ်ပုၤနီၣ်တမံၤန့ၣ်ပအိၣ်ဒ်ပကစၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်ခုၣ်ခုၣ်, ပအိၣ်မုၤသယံးဒီးပခိၣ်ယၢၤန့ၣ်ဆၢၣ်ဒီးတၢ်မူအတတၢ်တဖၣ်တၢ်ကီၢ်တၢ်ဂီၤတအိၣ်နီၣ်တမံၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.”

ကျဲၤလၢအမၤလီၤတူၣ်, မၤဟးဂီၤ ဖိသ့ၣ်ခံအစၢၤတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒ်အါမံၤအကျါ တၢ်မၤကမၤဖိလၢလီၤကဝီၤပုၤ ကမ့ၢ်စ့ၢ်ကီးကျဲၤလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်ကီၤဆူဖိအတၢ်အိၣ်ယၢၤကလီၤစ့ၤ ဒီးဖိအကလုာ်တနီၤကလီၤတူၣ်သ့ၣ်သ့ၣ် မ့ၢ်လၢဖိကီးကလုာ်ဒဲးအိၣ်ဒီးအချံၤဒဲးဒီးတၢ်မၤကမၤအိၣ်မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်န့ၣ် တၢ်ဘၣ်ယိၣ်အိၣ်လၢအစၢၤကလီၤတူၣ်သ့ၣ်န့ၣ်လီၤ. အကတမံၤတၢ်မၤလဲးမ့ၢ်အူ မ့ၢ်တမ့ၢ် မ့ၢ်အူအိၣ်လဲးတၢ် မ့ၢ်အိၣ်ထီၣ်ဒီးဖိတဖၣ်လီၤမၤသ့စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကူၣ်သ့ၣ်ကျဲၤသ့ၣ်တၢ်မၤစ့ၢ်ကီးမၤဟးဂီၤ, မၤလီၢ်မၤဒီးမၤသံကွံာ်ဖိန့ၣ်လီၤ. ဖိအကလုာ်လၢအကယၤ ဒီးသန့ၤထီၣ်အသးတၢ်လီၢ်လၢတဖၣ်သိးလိာ်သး, သ့ၣ်ထုၣ်လၢတဖၣ်သိးလိာ်သးဒီးဘိၣ်

ပုၤယုသ့ၣ်ညါဖိ နီၣ်ဆၢၣ်ယုာ် ဟ်ဖျါထီၣ်တၢ်ယုသ့ၣ်ညါဖိအဂ့ၢ် ဖဲတၢ်မၤလၢကဝီၤဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘျီပုၤထုလံၤဖိအမ့ၢ်န့ၣ်, အံၤထုၣ်ထီၣ်ဒ်ကဝီၤ, တၢ်ဂီၤ - ၁၁၆

တက်ကီ - ခုဉ်

တက်ကီ - ခုဉ်

တက်ကီ - ခုဉ်

ဖဲတက်ကီလကပီဟီဉ်ခိဉ်ဒီဘုဉ်ပုထူလံဖိမုနံဒီးတက်ထူးထီဉ်ရလီတက်ယုသုဉ်ညါဖိအလံတက်ဟ်ဖျါအကတီ

ထီဉ်ဖးထီဉ်အဆကတီစုာ်ကီးလီဆီလိာ်သးန့ဉ်လီ.

တက်ယုသုဉ်ညါဖိအကလုာ်တဘျီအံၤ ဘုဉ်တက်မအီၤလကညီပုထူလံဖိအကစာ်ဒုဉ်ဝဲဒီး တက်ယုသုဉ်ညါအကျိအကျဲတဖဉ် တက်မဒုဉ်အီၤဒ်ပုသးပုလညါအတက်မနီဉ်ယုသုဉ်ညါတက်မဲတက်မါအကလုာ်အကျိအကျဲအသိးန့ဉ်လီ. ပုမသကိးတက်လတက်ယုသုဉ်ညါကရုာ်တဖဉ်မုာ်ဝဲ သရဉ်မုဉ်နီဉ်ပလဲ, သရဉ်မုဉ်နီဉ်ဘျဉ်ဝါဖိ, သရဉ်မုဉ်ဆဉ်ယုာ်, နီဉ်ဟံဉ်ပး, သရဉ်မုဉ်နီဉ်မုခိဉ်ဖိ, သရဉ်မုဉ်နီဉ်ဘျုထံဉ်စ့, သရဉ်မုဉ်နီဉ်လုလုဉ်, သရဉ်မုဉ်နီဉ်ဆာဂုမု, နီဉ်ဆွဲလါဖိ, ယုဉ်ဒီးသးပုစီဟံဉ်စ့, သးပုစီယာ်, စီယကိာ်, သးပုစီအိဉ်မု, စီဖါဝါ လအဆုဒီးဆီဉ်ထွဲမစၤ, လဲယုဉ်က့ယုဉ်ဖဲတက်လီလအကီအခဲ, ပုဒိဉ်ပုယိာ်ပု လတက်ယုသုဉ်ညါဖိအလီန့ဉ်လီ.

တက်ယုသုဉ်ညါဖိအကလုာ်တဘျီအံၤ ပုဆီဉ်ထွဲမစၤလတက်လံာ်ဘုဉ်လံာ်စုာ်အဂီၢ်တဖဉ်မုာ်ဝဲ ခုဉ်တက်ကရကရီဒီး ပုလီကဝီဖိတက်ဒီသအန့ဆဉ်အတက်အိဉ်ယာ်ကရုာ် (PRCF) န့ဉ်လီ. ဖဲန့ဉ်အသိးလီကဝီဒုသဝီခိဉ်နီဉ်တဖဉ်စုာ်ကီးဆီဉ်ထွဲဝဲတက်လီယုသုဉ်ညါတဘျီအံၤလကကျဲအကလုာ်ကလုာ်ဒ်သိးပုလီယုသုဉ်ညါတက်ဖိတဖဉ်ကဒီးန့ဉ်ဘုဉ်ဝဲတက်ဂုာ်အလအပုအဂီၢ်ဂဲလီာ်သကိးဝဲသပုပုန့ဉ်လီ.

ဖဲပုထူလံဖိတကအသိးဒီးဖဲဟီဉ်ခိဉ်ဒီဘုဉ်ဘီမုာ်စုာ်ကရအတက်ဟ်ပနီဉ်အသိး ကညီပုထူလံဖိတဖဉ်အိဉ်ဒီးအခွဲးအယာ်လက ကပဆုကတီအမိာ်ပာ်ဖဲဖုအဟီဉ်ခိဉ်ကဟံ, အန့ဆဉ်တက်အိဉ်ယာ်ဒီးကအိဉ်မုဝဲမုဉ်မုဉ်ခုဉ်ခုဉ်အဂီၢ်လီ. ဘုဉ်ဆဉ်ခိဉ်ဖျိကီာ်ပယီပဒိဉ်တဟ်ပနီဉ်ပုထူလံဖိအခွဲးအယာ်အယိ ကညီပုထူလံဖိတဖဉ် တုမုမဆါတနံအံၤ တအိဉ်ဒီးတက်ခွဲးတက်ယာ်တဖဉ်အံၤဘုဉ်. ဘုဉ်ဆဉ်ဒ်သိးအဝဲသုဉ်ကမနုာ်တက်ခွဲးတက်ယာ်အဂီၢ် ဖဲတက်သုတက်ဘုဉ်အိဉ်ဒီးအဝဲသုဉ်အသိးဂုာ်ကျဲးစးဂဲလီာ်ဝဲတုလကမုမဆါတနံအံၤလီ. ■

တက်စီန်အဖိခိန်တက်စီန်လကညီပုလုသုာ်မုံဟးဖျိုးအဂီၢ်

စီစဉ်မု

တ နံၣ်အံၤ ဒီဖျိလကတီၢ်စူၤဒိၣ်ဒီးယိၣ်လိၣ်ကျိ အထံၣ်ဒိၣ်ထီၣ်ဝဲဖးဒိၣ်အယိ ပုလကညီက မျါၤလကအဘၣ်သုာ်မုံဟးဖျိုးလကမ့ၢ်ကွံၣ်ဒီးအံၤတူၢ်ထၣ် တဖၣ် ဘၣ်သုးကွံၣ်အသးလကတီၢ်လိၣ်ထီၣ်ထီၣ်လကထံ တတုၤအလီၢ် ဒီးလဲၤအိၣ်လကအဘူးအတံၢ်အဟံၣ်အဂ့ၢ် န့ၣ် ပုလလီၢ်အိၣ်မုံဒဲကဝီၤအပုလုဘၣ်မုဘၣ်ဒါတဖၣ်ဟ် ဖျါထီၣ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်ကွံၣ်ပုလုသုာ်မုံဟးဖျိုးဒီဖျိလကတီၢ်ဒုးတံၢ်ယု အယိတဖၣ်အံၤ ဘၣ်ကွံၣ်ဆၢၣ်မဲာ်တံၢ်အိၣ်တံၢ်အိၣ်အတံၢ် ယံးတံၢ်စူၤ ဒီးကတီၢ်အံၤ အဝဲသ့ၣ်တူၢ်ဘၣ်ကဒီးထံၣ်ဒိၣ် ထီၣ် တကးဒီးဘၣ်တံၢ်ဒုးကထီၣ်တဘျီတဘျီအယိ က ထီၣ်တံၢ်နးတံၢ်ဖျိၣ်လကမျါၤအဂီၢ်အဂ့ၢ်န့ၣ်, စီစဉ်မုံး လကအမၤစၢၤပုလလီၢ်အိၣ်ကမုံလကအအိၣ်ဖဲမ့ၢ်ကွံၣ်ဟ်ဖျါ ထီၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ.

ဒ်န့ၣ်အသးပုလလီၢ်အိၣ်ကမုံလကအံၤတူၢ်ထၣ်ဒဲ ကဝီၤအပုလုတဖၣ်စ့ၢ်ကီး အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တံၢ်ပတုာ် ကွံၣ်တံၢ်မၤစၢၤအိၣ်ထီၣ်လကလိၣ်စးပထုာ်ဘၣ် ၂၀၁၇ နံၣ် အပုလုအယိ အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဂဲၤလိၣ်လကအဝဲသ့ၣ်တ နံၣ်ဂီၢ်တနံၣ်ဂီၢ်အတံၢ်အိၣ်မု ဒ်တံၢ်ဖဲဒုးဖဲသံၣ်, သ့ၣ်တံၢ်

ဖျိုးတံၢ်တဖၣ်လီၤ. ကတီၢ်အံၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ကွံၣ် ဆၢၣ်မဲာ်ဘၣ်ဒီးထံၣ်ဒိၣ်ထီၣ် ဒီးမ့ၢ်တံၢ်ကီၢ်တံၢ်ခဲလကအဝဲ သ့ၣ်ကဖဲအိၣ်မၤအိၣ်တံၢ်အဂီၢ်လီၤ.

စီစဉ်မု, အံၤတူၢ်ထၣ်လီၢ်အိၣ်ကမုံဒဲကဝီၤခိၣ် စံးဝဲလက, “ပဝဲပုလလီၢ်အိၣ်ကမုံဖိဖဲအံၤတူၢ်ထၣ်အံၤပုလ တုာ်ကွံၣ်တံၢ်မၤစၢၤလက ၂၀၁၇ နံၣ်အပုလလဲၤလဲၤ ဒီးက တီၢ်အံၤ ပကစၢ်ဘၣ်ယုအိၣ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်က့ၤဒၣ်ပက စၢ် တံၢ်အံၤကထီၣ်တံၢ်ကီၢ်တံၢ်ခဲဖးဒိၣ် မ့ၢ်လကတီၢ်လီၢ် တံၢ်ကျဲၤအလီၢ်အိၣ်လကပဂီၢ် ဒီးဘူးစ့ၢ်ကီးဒီးပယီၤသုးက လကအိၣ်တံၢ်အယိန့ၣ်လီၤ. ဒီးတနံၣ်အံၤထံၣ်ဒိၣ်တုၤလက ပဟံၣ်ပုလအယိ ပဘၣ်ကွံၣ်ဆၢၣ်မဲာ်တံၢ်နးလီၤကတြၢ်ခံ ဆးန့ၣ်လီၤ. ပနာ်လကပခိၣ်ပနာ်ကသုးကျဲၤတံၢ်လကပဂီၢ် အဂ့ၢ်ကတံၢ်လီၤ.”

မ့ၢ်ကွံၣ်ပုလုသုာ်မုံဟးဖျိုးတဖၣ် အနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲ ယံၤကထီၣ်ဘျီၣ် ဒီးမ့ၢ်မ့ၢ်လကအံၤတူၢ်ထၣ်ပုလလီၢ်အိၣ်ကမုံ ဒဲကဝီၤတခီ ပုနီၣ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲသကထီၣ်ယၣ်ယၣ်န့ၣ်လီၤ.

တနံၣ်အံၤလကညီကီၢ်စဲာ်တံၢ်လီၢ်အါတီၤအပုလ တံၢ်စူၤထံၣ်ဒိၣ် ဒီးဟီၣ်ခိၣ်လၢ်အါန့ၢ်ဒီးနံၣ်လကအပုလကွံၣ် ဒီးတုၤထီၣ်လကတံၢ်သံတံၢ်ပုၤအိၣ်ထီၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ■

အံၤတူၢ်ထၣ်ဒဲကဝီၤခိၣ်ဘျီတံၢ်အဂီၢ်ယုာ်ဒီးတံၢ်လီၢ်အါတီၤလကကီၢ်သုလုဟီၣ်ကဝီၤယုာ်ဒီးကီၢ်ပယီၤအပုလ, တံၢ်ဂီၢ် - ဖြဲစိစိ

ထံတမာဉ်မ့ာ် “တၢ်ဂုၤထီဉ်ပသီထီဉ် မ့တမ့ာ် တၢ်ဟးဂုၤဟးဂီၤဒါ”

နီၤက့ၤလၢၤမိ

အါ ကတီၢ်ဖဲထံကီၢ်ပဒိဉ်ဒီးကလုာ်ဇုၢ်ခိဉ်န့ၢ် လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤတဖၣ် အတၢ်မအါလၢ တၢ်တဲသကိးတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အကတီၢ်န့ၣ် လီၤကဝီၤဖူ ဖိသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်တူၢ်ကစုတၢ် ဒီးဘၣ်တၢ်လဲၤကပာ် ကွံာ်အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်တူၢ်ဘၣ်တဖၣ်အိဉ်ဝဲအယီၤ, ကညီတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်ထံကျိထံကွၢ်ဒီးကညီ ပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကရူၢ် ရဲၣ်ကျဲၤထုးထီဉ်အလံာ်တၢ်ဟံၤဖျါ တဘျီလၢအမ့ာ် ထံတမာဉ်မ့ာ် “တၢ်ဂုၤထီဉ်ပသီထီဉ် မ့တမ့ာ် တၢ်ဟးဂုၤဟးဂီၤဒါ” ဒီးရဲၣ်ကျဲၤမၤဝဲတၢ် ဟ့ၣ်တၢ်ကစီဉ်အမူး ဖဲလၢယူၤလံ ၁၀ သီ လၢဂ့ၢ်တ ကျဲၤပူၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဘၣ်ထုးထီဉ်ဝဲတၢ်ဟံၤဖျါတဘျီအတၢ်ပ ညီဉ်အိဉ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ် ခုၣ်တၢ်ပဆၢရဲၣ်ကျဲၤထံအမူဒါ ခိဉ်စီၤကီၢ်န့ၣ်တြးစံးဝဲဒၣ်လၢ, “ပထံဉ်ဘၣ်လၢပဒိဉ်န့ၣ် ကတီၢ်အံၤတဲသကိးဝဲတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်လၢန့ၢ်ပံာ်ဒီးလီၤ. လၢတၢ်ဖိခိဉ်တခီန့ၣ်တဲဝဲတၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ် လၢတၢ်ဖိလၢ တခီ တၢ်သဘံဉ်သဘုၣ်အိဉ်ဝဲဒၣ်ဒီးန့ၣ် ဒ်တၢ်ဒုးတၢ် ယၤ, တၢ်ယုာ်မ့ာ်ဖျါ (အဒိ လၢယီၣ်လိာ်ကျိတၢ်လီၤ လၢတၢ်ရဲၣ်ကျဲၤလၢတၢ်ကတီၢ်ဟးကွံာ်ထံတမာဉ်အလီၤန့ၣ် ကမ့ာ်အါန့ၢ် ၅၀၀၀ ဘျီဘၣ်ယုာ်မ့ာ်ဖျါအဖၢမ့ာ် န့ၣ်လီၤ.) တၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်လၢအကဲထီဉ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ပဒိဉ် တဟံဝဲလၢတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်လၢအဂီၢ်ဘၣ်အယီၤန့ၣ် ပဝဲကညီ တၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်ထံကျိထံကွၢ် ဒီးကညီပုၤဂ့ၢ် ဝီခွဲးယာ်ကရူၢ် ရဲၣ်ကျဲၤထုးထီဉ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိတဖၣ် ဒီး ပထုးထီဉ်တၢ်ဟံၤဖျါတဘျီအံၤ မ့ာ်ဒ်သိးပုၤအါဂၤကဖး ဘၣ် ဒီးထံဂုၤကီၢ်ဂၤတဖၣ် ကသ့ၣ်ညါက့ၤတၢ်ဂ့ၢ်ကီၢ်လၢ အကဲထီဉ်အသးလၢတၢ်ဖိလၢတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.”

လံာ်ဟံၤဖျါတဘျီအံၤအပူၤ ဟံၤဖျါဝဲတၢ်ဂ့ၢ်လၢကီၢ်ပယီၤ မ့ာ်ထီဉ်ကလံၤထံးတကပၤ မ့ာ်တၢ်လီၤလၢအဒီးန့ၢ်ဘၣ် လီၤမ့ၢ်အူၢ်ဘါစ့ၤကတၢ်လၢထံလီၤကီၢ်ပူၤ လီၤဆီဒၣ် တၢ်လၢခိခိဉ်ကစၢ်ကျါတကပၤ လၢတၢ်ဘၣ်ဂံာ်ဂုၤကဲ ထီဉ်ဝဲအဟီဉ်ကဝီၤ ဖဲကီၢ်ပယီၤကီၢ်ကီၢ်တဲဉ်ကီၢ်ဆၢ တကပၤန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးကီၢ်ပယီၤလီၤမ့ၢ်အူၢ်ဘါ အတၢ်တီၢ်ကျဲၤအိဉ်လၢ ၂၀၃၀ နံဉ်န့ၣ် ကဟ့ၣ်ဝဲလီ မ့ၢ်အူၢ်ဘါလၢကီၢ်ဒိတဘျီအပူၤကန့ၢ်အဂီၢ်လီၤ. လၢ တၢ်ဂ့ၢ်အံၤအဖိခိဉ် ပုၤဘၣ်မ့ာ်ဒါတဖၣ်အိဉ်ဒီးအတၢ် တီၢ်ကျဲၤ လၢကမၤဝဲထံဂံာ်သဟီဉ် လၢကလုာ်ဇုၢ်သ့ၣ် တဖၣ်အိဉ်တၢ်အလီၤန့ၣ်လီၤ. ခိဖျါလၢတၢ်ကဒုးအိဉ်ထီဉ် ထံတမာဉ်တၢ်တီၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢကလုာ်ဇုၢ်အဟီဉ် ကဝီၤပူၤအယီၤ ကဲထီဉ်တၢ်ဘၣ်ဂံာ်ဂုၤလၢပုၤဖိဉ်စုကဝဲၤ သ့ၣ်တဖၣ်အဘၣ်စၢ, တၢ်မၤဟးဂီၤန့ၢ်ခိဉ်ယၤလၢ လီၤကဝီၤပူၤဒီးတၢ်မၤဘၣ်ဒိစ့ၢ်ကီၢ်ပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်တဖၣ် လီၤ. ဒ်သိးတၢ်ကရဲၣ်ကျဲၤမၤဘၣ်လိာ်က့ၤတၢ်သဘံဉ် သဘုၣ်ဒီးတၢ်ကသ့ၣ်ညါတၢ်ကဲထီဉ်အသးလၢလီၤက ဝီၤတဖၣ်အပူၤအဂီၢ် ကညီတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်ထံ ကျိထံကွၢ် ဒီးကညီပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကရူၢ်လဲၤဟံးန့ၢ်မၤ နီဉ်မၤယါတၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိတဖၣ် ဒီးကွဲးထုးထီဉ်တၢ်ဟံၤ ဖျါတဘျီအံၤလီၤ.

နီၤက့ၤစံမဲလၢကညီပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကရူၢ်စံးဝဲ လၢ, “ပအဲၣ်ဒီးလၢပဒိဉ်ဒီးပုၤဘျီလီၤကျိဉ်စုတဖၣ် က ဆိမိဉ်န့ၢ်တၢ်လၢကမ့ာ်အဂီၢ်, ကဘၣ်ဒိကန့ၢ်ဆိကမ့ာ် တဖၣ်အတၢ်ဘၣ်ယီဉ်ဘၣ်ဘျီ တချးလၢတၢ်ကမၤဝဲတၢ် တီၢ်ကျဲၤတမံၤဂ့ၢ်တမံၤဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးတၢ်တီၢ် ကျဲၤဖးဒိဉ်လၢကမၤဘၣ်ဒိလီၤကဝီၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်

အိာ်မူဒီးအတၢ်လၢာ်အိာ်သးသမူအကျိအကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ် တၢ်ကဘၣ်ရဲၣ်ကျဲန့ၢ်တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်တုၤသးထဲသးလိာ်အသး ဒ်သးဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်သ့တတူၢ်ဘၣ်တၢ်နးတၢ်ဖျိာ်တဂ့ၤအဂီၢ် ဒီးခါဆူညါပုၤလၢအဂၤလၢကတူၢ်ဘၣ်တၢ်ဒ်သးဒီးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကသ့ပလီၢ်အသးဒီး ကတၢ်ကတီၢ်ဆိအသး ဒ်သးကကွၢ်ဆၢၣ်ခဲာ်တၢ်ဂ့ၢ်ကိသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကသ့အဂီၢ် ပထးထီၣ်လံာ်ပာ်ဖျါအံၤလီၤ.”

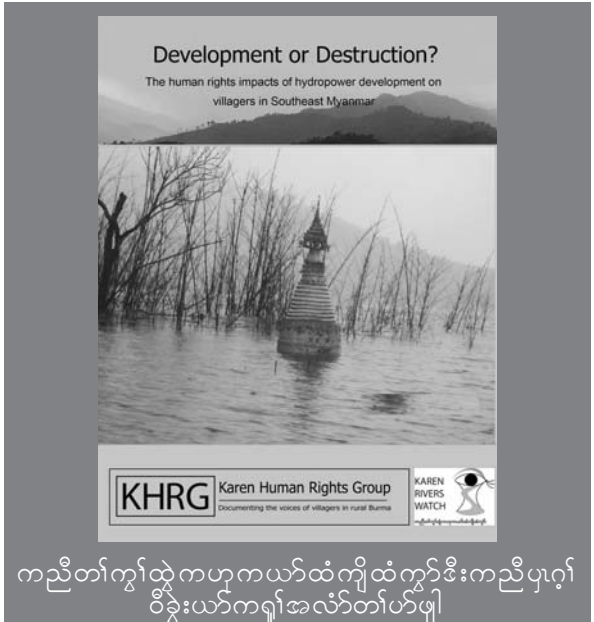
လၢလံာ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါအပူၤဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲတဖၣ်လၢအဒုးကဲထီၣ်တၢ်ကိတၢ်ခဲလၢလီၢ်ကဝီၤဖိတဖၣ်အဂီၢ် ဒ်အမ့ၢ်ထံတမၢ်တၢ်တိာ်ကျဲ, တၢ်တုၤကျဲ, တၢ်ခူၣ်လၢာ်ခူၣ်လုၤဒီးတၢ်သ့ၣ်တၢ်ဖျးဖးလဲာ်ဖးကွၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ကစီာ်အမ့ၢ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲအပူၤ တၢ်ဒုးနဲၣ်ဝဲတၢ်ဂီၤမူဘၣ်ထွဲဒီးထံတမၢ်တၢ်တိာ်ကျဲအပူၤ နူဖိသဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်ခဲာ်တၢ်ကိတၢ်ခဲအကလၢာ်ကလၢာ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိတဖၣ်, သဝီဖိလၢအတူၢ်ဘၣ်ထံတမၢ်တၢ်တိာ်ကျဲတဖၣ်ဟဲၣ်ပုၤဒဲအဝဲသ့ၣ်အတၢ်အိာ်သး, ပုၤဟူးဂဲၤတၢ်လၢထံကျိထံကွၢ်ဟံၣ်ဖျါထီၣ်ဝဲထံတမၢ်တၢ်တိာ်ကျဲလၢကညီကီၢ်စဲာ်အပူၤဝဲ အိာ်ဒီးတၢ်သံကွၢ်စံးဆၢအတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲန့ၣ်လီၤ.

တီအူကီၢ်ရဲၣ်ပူၤပသးကျိတမၢ်အပူၤ သဝီဖိလၢအဘၣ်သုးအလီၢ်အကျဲ နီၢ်မူလူၣ်စံးဝဲလၢ, “ပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါတဖၣ်ဟဲတဲပုၤလၢ တၢ်ကဘီထီၣ်ထံတမၢ်အံၤလၢ ၁၉၉၇ လံာ်လီၤ. သဝီခဲဖျါကဘၣ်သုးအလီၢ်အကျဲ ဒီးလဲၤအိာ်လၢတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်န့ၢ်အိၤတၢ်လီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပဖံးအိာ်မအိာ်ဘၣ်တၢ်တသဘျၢဘၣ်. ပစံာ်လီၢ်တဖၣ်လီၤဘျၢကွၢ်ဒီး ပတၢ်လီၢ်လၢအအိာ်တၢ်တနီၤန့ၣ်ပက့ၤမအိာ်တၢ်ဒီးတၢ်ဟံးဂ့ၢ်ဝီပုၤ ဒီးတုၤခဲအံၤတၢ်ဂ့ၢ်တကတၢ်ဒီးဘၣ်န့ၣ်လီၤ.”

ဒ်န့ၣ်အသးလၢယိာ်လိာ်ကျိဟးကွၢ်ထံတမၢ်တၢ်တိာ်ကျဲအဟီၣ်ကဝီၤပူၤ, ကၢ်ညါနီၢ်သဝီဖိ နီၢ်ခွဲၤစံးဝဲဒ်လၢ, “သဝီလၢအအိာ်ဘုးဒီးထံတမၢ်တၢ်တိာ်

ကျဲအံၤ ဒီဖျိလၢတၢ်ဒုးကဲထီၣ်တလီၢ်လီၢ်အပူၤ သဝီဖိတဖၣ်ဘၣ်လဲၤပုၤအိာ်လၢခိတီၣ် (မ့ၢ်ကွံာ်) ပုၤလီၢ်ကမ့ၢ်တၢ်လီၢ်, တနီၤဟးယုာ်အိာ်လၢအဘုးအတၢ်အဟံၣ်အဖၢမ့ၢ်လီၤ. က့ၤအိာ်လၢအသဝီပူၤတဘျၢဘၣ်. ဒီဖျိလၢပဘၣ်ဟးယုာ်အိာ်လၢတၢ်လီၢ်အဂၤဒံးအံၤအပူၤ လၢတၢ်ဖံးအိာ်မအိာ်အဂီၢ် ကဲထီၣ်တၢ်ကိတၢ်ခဲလၢပဂီၢ်ဒိာ်မးလီၤ. ပလိာ်ဘၣ်ဆိတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခူၣ်လီၤ ပတလိာ်ဘၣ်ထံတမၢ်အံၤဘၣ်.”

ကညီတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်ထံကျိထံကွၢ်မ့ၢ်ကရူၢ်တဖၣ်လၢအဟူးဂဲၤတဲန့ၢ်ခဲးတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးခိာ်ယၤန့ၣ်ဆၢၣ်, ပိာ်မ့ၢ်, သးစၢ်, ပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်တၢ်တိာ်ကျဲ လီၤဆိဒ်တၢ်ထံကျိထံကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်လၢကညီကီၢ်စဲာ်ပူၤ မ့ၢ်ဒ်သးဒီးတၢ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ဝဲဒ်မိာ်ကရူၢ်စံာ် ဒီးတၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်ပသီထီၣ်လၢအယုာ်ကအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ကညီပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကရူၢ် မ့ၢ်ကရူၢ်တဖၣ်လၢအဟူးဂဲၤတဲန့ၢ်ခဲးတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ် ဒီးတၢ်တီတၢ်တြၢ်လၢပုၤအိာ်လၢကီၢ်ပယီၤအပူၤတဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤခိာ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ တၢ်လီၤဃုသ့ၣ်ညါတၢ်လၢပူၤပုၤ, ကွဲးတၢ်ဟံၣ်ဖျါ, ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါနီၢ်ဟံၣ်လၢနူဖိသဝီဖိတဖၣ်အအိာ် ဒီးဟးကတီၢ်န့ၢ်ခဲးတၢ်လၢကီၢ်ပုၤကီၢ်ချၢန့ၣ်လီၤ. ■

ကညီတၢ်ကွၢ်ထွဲကဟုကယာ်ထံကျိထံကွၢ်ဒီးကညီပုၤဂ့ၢ်ဝီခွဲးယာ်ကရူၢ်အလံာ်တၢ်ဟံၣ်ဖျါ

တိလိနိန်ဒီးအတက်ကဲဘျူး

ကွေ့ချပ်

ကို မှီဂီဒေးဖဲမုာ်တဆုာ်ဝါထီၣ်ဂ့ၤဖဲဒီးဘၣ်အကတီၢ်န့ၣ် ပုၤမညၣ်ဖိတဖၣ်လဲၤဝဲဒၣ်ဆူတိလိနိန် ဝါထီၣ်ဝဲအချံၣ်ဝါတဖၣ် ဒီးလဲၤကွၢ်ကွၢ်အစၤ ဒီးဟံးလီၤကွၢ်ဝဲအညၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ညၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်မၤန့ၣ်ဝဲတဖၣ်န့ၣ်ခါဝဲတနီၤ ဒီးအိၣ်ဝဲတနီၤန့ၣ်လီၤ.

တိလိနိန်အံၤ မ့ၢ်ဝဲဒၣ်နိၣ်ဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်, အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢကညီကီၢ်စဲၣ်အပူၤ လၢအယံၤဝဲဒီးဝှံၣ်ဖၣ်အၣ် ၆ မံးလၢ် ဒီးအိၣ်ဘျူးစ့ၢ်ကီးဝဲဒီးယိၣ်လိာ်ကျိအမုာ်န့ၣ်လီၤ. နိၣ်အထံတဖၣ်ပၣ်ယုာ်ဝဲဒီးယိၣ်လိာ်ကျိအထံ, ဘၣ်တၢ်အိၣ်ဝဲဒီးတရံးအီၤဒီးသ့ၣ်ပုၤတၢ်လုာ်တဖၣ်, ထူၣ်ကစၢ်ဒီးဆဲးလိာ်အသးဒီးလၢာ်ပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. နိၣ်အံၤကဲဘျူးလၢလီၢ်ကဝီၤဖိလၢအအိၣ်ဘျူးဒီးအီၤတဖၣ်အဂီၢ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ.

သဝီလၢအအိၣ်ဘျူးဒီးနိၣ်တဖၣ်မ့ၢ်ဝဲမဲၢ်ကရီ (မံးကယုာ်), မိးကဒံး, ကါကွံ, ကါကလုဒီးခဲဒီးသဝီ ဒီးပုၤနီၢ်ဂံၢ်အိၣ်ဝဲ (ဂ) ကထိဘျုၣ်န့ၣ်လီၤ. ကမ့ၢ်ဖဲန့ၣ်တဖၣ် ဒီးသန့ထီၣ်အသးလၢနိၣ်အံၤန့ၣ်လီၤ.

ပုၤဖိၣ်ညၣ်ဖိစဲၣ်နီၢ်, စီၤတဝဲလၢမဲၢ်ကရီသဝီစံးဝဲလၢ, “ယတၢ်မၤခိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဖိၣ်အိၣ်ညၣ်ဒီးလုာ်အိၣ်ယဟံၣ်ဖိလီၤဖိလၢတၢ်မၤအံၤလီၤ. ပအိၣ်ဝဲအံၤပလုာ်အိၣ်ဒၣ်ပသးသမူလၢပလဲၤဖိၣ်ညၣ်လၢနိၣ်ဒီးခါအိၣ်အီၤလီၤ. လီၤဆီဒၣ်တၢ်ဖဲတၢ်စူပတုာ်ကွံၣ်အကတီၢ်န့ၣ်ထံစူၤလီၤကွံၣ်ဝဲဒီးလီၢ်ကဝီၤဖိတဖၣ်လဲၤဖိၣ်ဝဲဒၣ်ညၣ်န့ၣ်အကလုာ်ကလုာ်လီၤ. နိၣ်အံၤမ့ၢ်တအိၣ်န့ၣ် ပုၤလၢအအိၣ်ဝဲအံၤတဖၣ်အဂီၢ် ကကဲထီၣ်တၢ်ကီၤဖးဒိၣ်လီၤ.”

လီၢ်ကဝီၤဖိတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်ဒီးတၢ်လုာ်အိၣ်နီၢ်ခိသးသမူအကျိအကျဲဖဲတိလိနိန်, လၢကညီကီၢ်စဲၣ်ယံၤဒီးဝှံၣ်ဖၣ်အၣ် ၆ မံးလၢ်, တၢ်ဂီၤ - ခုၤမဲၢ်

ဖဲ၂၀၁၄ နံ၂်န့၂်ကီၢ်ဖဲ၂်ပဒိ၂်ရဲ၂်ကျဲၢ်တၢ်ပျၢ တၢ်တၢ် (ဆါကွံာ်တၢ်ဆူပျၢလၢအဟ့၂်အပျၢအါကတၢ်) ဇိသိးပျၢမၤမုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တဖ၂်ကပျၢဝဲၤအဂီၢ်န့၂်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်လီၢ်ကဝီၤဖိဖဲန့၂်တဖ၂် ဆူထီ၂်အလံာ်ဟ်ဖျါ ဆဲးလီၤအမံၤဖဲပနီၣ် လၢတတူၢ်လီၢ်ဝဲပဒိ၂်အတၢ်ရဲ၂်တၢ် ကျဲၤအံၤဘၣ်န့၂်လီၤ.

နီၢ်တကီၢ်ဖိ, ကါကွံာ်သဝီဖိဖဲဝဲလၢ, “ပအိၣ်ဖဲ အံၤန့၂် တၢ်မ့တဟဲၤမၤတၢ်တီၢ်ကျဲၤဒ်တၢ်ချုၣ်လၢၢ်, လၢၢ် ကမူၣ်ဖဲးဖိကဟၣ်တဖ၂်န့၂် ပအိၣ်ပအိၣ်ဘၣ်မုၢ်မုၢ် ခုၣ်ခုၣ်လီၤ. ပတလိၣ်ဟးလၢတၢ်လီၢ်အဂၤဒီးယုဖံးယု မၤဘၣ်. ကတီၢ်အံၤပဖိပလံၤတနီၤဘၣ်ဟးယုဖံးယုမၤ တၢ်လၢတၢ်လီၢ်အဂၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပန့ဆၣ်တၢ်အိၣ်ယၢ ဇိတီလါနီၣ် ဒီးအဂၤလၢအအိၣ်တၢ်သ့ၣ်တဖ၂်န့၂် ပ ကဂုၢ်ကျဲးစးပၤယၢာ်က့ၤအိၣ်န့၂်လီၤ.”

တီလါနီၣ်အံၤ အိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်အပျၢဒိၣ် မး မ့ၢ်လၢတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်ကွံာ်ဟီၣ်ခိၣ်ဒီးထံ, ပဒိၣ်ဟ့ၣ် တၢ်ပျဲလၢတၢ်သ့ၣ်ရီၤဘၣ်, တၢ်ချုၣ်လၢၢ်, တၢ်မၤဘံလး မ့ၢ် (လၢၢ်ကမူၣ်) ဖဲးဖိကဟၣ်တၢ်မၤလီၢ် ဒီးထံတမၢ် တၢ်တီၢ်ကျဲၤတဖ၂်အယိၣ်န့၂်လီၤ. လၢတၢ်ကဒိသအက့ၤ

နီၣ်အံၤအဂီၢ် သဝီယံၢ်ဖျါမၤသကိးတၢ်လၢတၢ်ကရဲၣ် သဲကတီၤက့ၤတီလါနီၣ်အံၤန့၂်လီၤ. တၢ်ဖဲးသကိးမၤ သကိးတၢ်ဒ်အံၤ မ့ၢ်ဝဲပျၢတတၢ်ပၤဆူရဲၣ်ကျဲၤတၢ်လၢ တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤက့ၤလီၢ်ကဝီၤဖိအတၢ်အိၣ်ယၢတဖ၂် အဂီၢ်န့၂်လီၤ.

ပျၢလၢအမၤသကိးတၢ်ဒီးတီလါနီၣ်သဝီဖိလၢ တၢ်ယုသ့ၣ်ညါတီလါနီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်, နီၢ်ပျၢမုၢ်ခုၣ်, ခုၣ်ပျၢ တတၢ်မၤတၢ်လီၢ်ယုသ့ၣ်ညါအမူၣ်ဒါခိၣ်ဖဲးဝဲလၢ, “တီ လါနီၣ်အလီၢ်ကဝီၤဖိတဖ၂် ဂုၢ်ကျဲးစးဂဲၤလီၢ်တၢ်လၢ ဂံၢ်ခိၣ်ထံးပျၢတတၢ်ပၤဆူရဲၣ်ကျဲၤထံအတၢ်မၤသပျၢပျၢ လီၤ. အဝဲသ့ၣ်အတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသး, တၢ်သ့ၣ်ညါနံၢ်ဟံၢ်, တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်စဲၣ်နီၤဒီး တၢ်မၤသကိးတၢ်အံၤ ဒုးအိၣ် ထီၣ်န့ၢ်ပျၢ တၢ်အဂံၢ်ခိၣ်ထံးတမံၤ လၢဂံၢ်ခိၣ်ထံးပျၢတ တတၢ်ပၤဆူရဲၣ်ကျဲၤထံတၢ်တီၢ်ကျဲၤအတၢ်မၤန့၂်လီၤ.”

လၢတီလါနီၣ်အံၤအပျၢန့ၣ်တၢ်မူအါကလုာ်အိၣ် သကိးဝဲဒီး လီၢ်ကဝီၤဖိတဖ၂်ဟ်ဖျါဝဲလၢ အထံၣ်န့ၢ်ဝဲ ညၣ်ကလုာ် (၃၀) သးဆံဘျဲၣ်, ထီၣ်အကလုာ်အစ့ ကတၢ်ယံၢ်ဆံ (၅၀) ဒီးဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအကလုာ်အဂၤအါ မး ဒီးတၢ်မူအကလုာ်လၢအအိၣ်ဝဲဒၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ် လၢအစၢၤကလီၤတူၢ် လၢတၢ်ဟ်ပနီၣ်အိၣ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဘီ

လီၢ်ကဝီၤဖိလုာ်အိၣ်အသးသမူဒီးဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢတီလါနီၣ်, တၢ်ဂီၤ - ခုၣ်ပျၢ

မုၢ်ပုၤမတၢ်ဖိကရၢ လၢတၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤက့ၤန့ၣ်ဆၢၣ် (IUCN) အပူၤလံၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပသ့ၣ်ညါဘၣ်လၢ လီၢ်ကဝီၤဖိတဖၣ်ဂဲၤလိာ် ဝဲဆူၣ်ဆူၣ် လၢတၢ်သုတဟံးကွံာ်အနီၣ်တဂ့ၤ ဒီးဖဲ ၂၀၁၈ နံၣ်အံၤ အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်သ့ၣ်သးခုဝဲလၢ ဘၣ်ဖီၣ်မၤညၣ်ဝဲၤကျိၤခိၣ်ထုးထီၣ်လံာ်ဆဲးလီၤမံၤပနီၣ်လၢ နီၣ်တဖျၢၣ်အံၤတၢ်ဟံၣ်ပနီၣ်အီၤလၢသဝီဖိလၢအအိၣ်ဖဲ န့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ်ပၤဆုၢ်ရဲၣ်ကျဲၤအီၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢၣ် ကမုၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်ဆဲးဂဲၤလိာ်ဒီးတၢ်လၢအနီၣ်တဖျၢၣ်အံၤအဂီၢ် ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ် ယာ်လၢလၢပျဲပျဲ လၢကပၤဆုၢ်ရဲၣ်ကျဲၤဘၣ်ဝဲလၢအဖိး သဲစးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကမုၢ်လၢအအိၣ်ဖဲတီၤလါနီၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတဖၣ် န့ၣ် လၢအမိၢ်ပာ်ဖဲပုၤအစိးလံၤလံၤ ဒီးတုၤလီၤလၢကတီၢ် အံၤန့ၣ် အဝဲသ့ၣ်တဖၣ်လုၢ်အိၣ်အသးသမူလၢတၢ်ဖီၣ် အိၣ်ညၣ်, သ့ၣ်တၢ်ဖျးတၢ်, ဖိထူၣ်ဒီးတၢ်မၤအကရၢအ ဂၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ■

လီၢ်ကဝီၤဖိလုၢ်အိၣ်အသးသမူဒီးဒီးသန့ၤထီၣ်အသးလၢတီၤလါနီၣ်, တၢ်ဂီၤ - ခုဝဲၢ်

ဘျးဒဝဲၣ်ဒီးမုၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤဒီးဃု သ့ၣ်ညါမၤလိၣ်န့ၢ်လီၤကဝီၤတကီၢ်ခါတာ်အိၣ်သး

သုလုၤကီၢ်ဂုၤ

ကီၢ်ပယီၤထံလီၢ်ကီၢ်ပုၤတာ်ဆိတလဲအိၣ်ထီၣ်အသးအကလုာ်ကလုာ် စးထီၣ်လၢကီၢ်ခိၣ်လီၢ်လံၤအုၤသ့စ့ၣ်ဟံးထီၣ်မုၢ်ဒီးတုၤလီၤလၢ (အဲၣ်အဲၣ်ဒံၣ်) ဒီးအိၣ်ဆါစူးကွံၣ်ပဒိၣ်စးထီၣ်ဟံးန့ၢ်မုၢ်ဒီးရဲၣ်ကျဲၤကတိၤသကိးဝဲတာ်မုၢ်တာ်ခုၣ်ဒီးကလုာ်ဖျၢၣ်ဖိၣ်စုကဝဲၤတဖၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၢ်လီၤ. ဒ်န့ၢ်အသိး တာ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်အတာ်ဆိတလဲလၢကလုာ်ဖျၢၣ်တဖၣ်အဟီၣ်ကဝီၤပုၤန့ၢ် ကဲထီၣ်က့ၤတာ်လီၤဘၣ်ယိၣ်လၢကညီပုၤထူလံၤဖိတဖၣ်အဂီၢ်ဒိၣ်ဒိၣ်မုၢ်မုၢ်န့ၢ်လီၤ.

စးထီၣ်လၢခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်ဆဲးလီၤမံၤဝဲပနီၣ် လၢတာ်ပတုာ်တာ်ခးပတြီၢ်ဖဲ ၂၀၁၂ နံၣ်ဝံၤဖဲ ၂၀၁၅ နံၣ်အပူၤန့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ဆဲးလီၤအမံၤဝဲပနီၣ် လၢထံကီၢ်ဒိတဘျးတာ်ပတုာ်တာ်ခးအလံာ်ပံးယာ်အပူၤန့ၢ် ပကထံၣ်ဘၣ်လၢတာ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တာ်တိာ်ကျဲၤတဖၣ် ဟဲန့ၢ်လီၤဝဲဆူကညီဟီၣ်ကဝီၤပုၤအါမးန့ၢ်လီၤ. ခိဖျိလၢတာ်ဆိတလဲဟဲအိၣ်ထီၣ်လၢကညီဖိအဟီၣ်ကဝီၤအကလုာ်ကလုာ်အယံၤ, ကညီဖိခိၣ်ယၢၤဒီးပုၤဂ့ၢ်ဝီတာ်မၤပုၤဘျးဝဲကရၢအပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါ, ကီၢ်ရၣ်ဘျးဒဝဲၣ်ဒီးမုၢ်တြီၢ်အပုၤဘၣ်မုၢ်ဘၣ်ဒါတဖၣ် ရဲၣ်ကျဲၤသကိးဝဲလၢကထံၣ်လီၢ်ဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤလီၤသးအတာ်ဘၣ်ကွၢ်ဆၢၣ်မဲာ်, တာ်ထံၣ်တာ်လဲၤခိဖျိတဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

လၢတာ်ကဟ့ၣ်ခိဟ့ၣ်နီၤလီၤလီၤသးတာ်ထံၣ်တာ်လဲၤခိဖျိတဖၣ်အဂီၢ်, ယိၣ်လီၢ်တာ်မုၢ်တာ်ခုၣ်ကရၢအကမံးတံာ်လၢကီၢ်ရၣ်မုၢ်တြီၢ်, ခုၣ်အခါစး ခဲလၢာ်

၂၃ ဂၤ လဲၤယုၤသ့ၣ်ညါမၤလိၣ်န့ၢ်တာ်လၢ တကီၢ်ခါတာ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်လၢကီၢ်ရၣ်ဘျးဒဝဲၣ်ဟီၣ်ကဝီၤန့ၢ်လီၤ.

တာ်လဲၤယုၤသ့ၣ်ညါမၤလိၣ်န့ၢ်တာ်တဘျီအံၤစးထီၣ်လၢလါနီၣ်ဝုဘၣ် (၁၂ သီတုၤလၢ ၂၂ သီ, ၂၀၁၇ နံၣ်) န့ၢ်လီၤ. ခါစးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤစးထီၣ်အတာ်လဲၤဆူကီၢ်ရၣ်ဘျးဒဝဲၣ်ဒီးတုၤလၢအက့ၤတုၤဆူလီၢ်ကျဲ န့ၢ်ယံာ်ဝဲ (၁၀ သီ) ဘၣ်ဆၢၣ် (၇ သီ) အတီၢ်ပုၤန့ၢ် မုၢ်တာ်ယုၤထံၣ်သ့ၣ်ညါမၤလိၣ်န့ၢ်ဝဲဒၣ်ဟီၣ်ကဝီၤတာ်အိၣ်သးလၢတာ်လီၢ်တတီၤဘၣ်တတီၤ ဖဲကီၢ်ရၣ်ဘျးဒဝဲၣ်အပူၤန့ၢ်လီၤ.

ပုၤရဲၣ်ကျဲၤတာ်စီၤမၤဘျးထူ, ခုၣ်တာ်ပၤဆုၤရဲၣ်ကျဲၤဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးသ့ၣ်ပုၤအမုၢ်ဒါခိၣ်စံးဝဲဒၣ်လၢ, “တာ်လဲၤမၤလိၣ်သးလၢဘျးဒဝဲၣ်ကီၢ်ရၣ်တဘျီအံၤ တာ်ပညိၣ်မုၢ်ဒ်သိးလၢခါစးတဖၣ် ကသ့မၤလိၣ်န့ၢ်ဘၣ်တာ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်တာ်တိာ်ကျဲၤဖးဒိၣ်လၢအမၤအသးလၢခုၣ်အဲၣ်ယုၣ်အတာ်ပၤတာ်ဆုၤအဟီၣ်ကဝီၤအပူၤတဖၣ် ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကဟ့ၣ်ကယာ်ဒီးသးက့ၤပုၤထူလံၤဖိဒီးပုၤတဝါတာ်လီၢ်တာ်ကျဲၤတဖၣ်အကျိၤအကျဲၤလဲာ်, ဒ်သိးခါစးတဖၣ်ကမၤဆူထီၣ်ဒီးမၤဂုၤထီၣ်က့ၤတာ်ဒီးသး, ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်, သ့ၣ်ပုၤ, ထံနီၣ်, တာ်မံၤလၢဆၢၣ်ဖိကီၢ်ဖိ, ဒီးလုၤလၢထူသန့တာ်ဆဲးတာ်လၢ လၢအအိၣ်လၢယိၣ်လီၢ်တာ်မုၢ်တာ်ခုၣ်ကရၢအဟီၣ်ကဝီၤအပူၤ တကးဘၣ်ကဘၣ်အိၣ်ယုၣ်ဒီးပုၤထူလံၤဖိအတာ်သိၣ်တာ်သီတာ်ဘျးဒဝဲၣ်လီၤတာ်လီၤဆဲးကသ့အဂီၢ်, ဒီး

ဒ်သိးခါၣ်စးတဖၣ်ကနီၤဟ့ၣ်နီၤခီက့ၤအဝဲသ့ၣ်တဖၣ် အတၢ်လဲၤခိဖျါလၢအမၤလိၣ်န့ၣ်ဘၣ်ဝဲတဖၣ်ဆူလီၢ်ကဝီၤ ခိၣ်န့ၣ်ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါဒီးပှၤထူလံၤဖိအသိးအကျါဒ်သိး ကဒီသအဆိသးကသ့အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ။”

ခါၣ်စးလၢကီၢ်ရၣ်မ့ၢ်တြီၢ်တဖၣ် လၢ ၇ သီအ တီၢ်ပူ တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤထံၣ်လိာ်တၢ်ပိၣ်ဒီးနီၤဟ့ၣ်နီၤခီ လိာ်သး ပှၤထူလံၤဖိအတၢ်ဒီသအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီး သ့ၣ်ပှၤဖဲကမိၤသ့ဟီၣ်ကဝီၤဘၣ်ဃး တၢ်ရၣ်ပှၤစၢ်ထး အတၢ်မၤဖဲဟ့ၣ်ဒါတၢ်ရၣ်စၢ်ထးပူ, လၢသ့ၣ်လးတၢ်ဂ့ၢ်, ဒဲၣ်ထံၣ်ယိာ်ကဘီသန့တၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်အတၢ်တိာ် ကျဲ, တၢ်သ့ၣ်သိထူၣ်အတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်အတၢ် တိာ်ကျဲ ဒီးတၢ်လဲၤကွၢ်ကီတၢ်ဖိၣ်ညၣ်တၢ်မၤလၢဘျး ဝ့ၢ်န့ၣ်လီၤ။

တၢ်လဲၤယုထံၣ်သ့ၣ်ညါမၤလိၣ်န့ၣ်တၢ်လၢကီၢ်ရၣ် ဘျးဒဲၣ်တဘျီအံၤကီၢ်ရၣ်မ့ၢ်တြီၢ်, ဘုသိၣ်ကီၢ်ဆၣ်ခိၣ် ပဒိၣ်စိးခဲးဒဲၣ်လၢ, “စးထီၣ်လၢယန့ၣ်လီၤမၤတၢ်ဟံၢ် ဆါဒီးတုၤခဲအံၤန့ၣ်ပသ့ၣ်ညါလၢကီၢ်သုလုၤအပူကီၢ်ရၣ် အိၣ်ဝဲဒၣ် ၇ ဘ့ၣ်ဒီးလၢအကျါဘျးဒဲၣ်ကီၢ်ရၣ်အံၤန့ၣ် နၢ်ဟ့ၣ်ထဲအမံၤဘၣ်ဆၣ် လဲၤတတုၤနီတဘျီဘၣ်, အခဲအံၤမ့ၢ်ဒဲၣ်တၢ်အဆိကတၢ်တဘျီ, ဒီးယထံၣ်ဘၣ် ဘျးဒဲၣ်ဖိအတၢ်အိၣ်သးလၢမ့ၢ်မဆါတနံၤညါအံၤဘၣ် ထွဲဒီးတၢ်ဂုၤထီၣ်ပသီထီၣ်ဒိၣ်ဒိၣ်ဟဲန့ၣ်လီၤဝဲအါမးဒီး တၢ်ဒီးအံၤမ့ၢ်မဘၣ်ပုးအသးလၢပကီၢ်ရၣ်မ့ၢ်တြီၢ်အပူ ပအိၣ်မုၢ်ခိၣ်ဆါတုၤတၢ်တန့ၢ်ထဲသိးအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်. အ ဃိယဟ်ကဖၢလၢယသးလၢအဝဲသ့ၣ်မ့ၢ်ကညီတတၢ်တ ဖုလၢအတုၤတၢ်န့ၢ်ခိၣ်တၢ်ကျဲအပိၣ်န့ၣ်လီၤ။”

ဒ်န့ၣ်အသိးခါၣ်စးလၢကီၢ်ရၣ်မ့ၢ်တြီၢ်လဲၤယုမၤ လိၣ်န့ၣ်တၢ်လၢကီၢ်ရၣ်ဘျးဒဲၣ်အပူအသိး န့ၣ်ကီၢ်ရၣ် ဘျးဒဲၣ်ခိၣ်န့ၢ်, ဂံၢ်ခိၣ်ထံးကမ့ၢ်ခိၣ်န့ၢ်, ဒီးလီၢ်ကဝီၤ ပှၤဖူဖိသဝီဖိအခါၣ်စးတဖၣ် ခဲလၢာ် ၂၃ ဂၤအံၤစးထီၣ် ဝဲဒၣ်အတၢ်လဲၤဆူယိၣ်လိာ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ရၣ်ကရၢ်, ကီၢ်

ရၣ်မ့ၢ်တြီၢ်ဖဲ လါဒိၣ်ဝဲဘၣ် ၁၆ သီ တုၤလၢ ၂၁ သီ အနံၤန့ၣ်လီၤ. တ်ကရၢကရိခါၣ်စးလၢအပၣ်ယုာ်တဖၣ် မ့ၢ်ဝဲ, တၢ်ကပီ, ပနဲတၢ်ကပီ, ကလံၤစိးသးစၢ်, ပှၤ လီၢ်ကဝီၤဖိအခါၣ်စးတဖၣ်, ခုၣ်အဲၣ်ယုာ်ဘျးဒဲၣ်ကီၢ် ရၣ်ဒီးကီၢ်ဆၣ်ခါၣ်စးတဖၣ်, တနီၤသရံၣ်တၢ်ကတီၤန့ၣ် ဆၣ်ကရၢဟ်ဖိၣ် CATတဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်လဲၤယုထံၣ် သ့ၣ်ညါမၤလိၣ်န့ၣ်တၢ်တဘျီအံၤ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျဲအခိၣ်သ့ၣ် တဖၣ် မ့ၢ်ဒဲၣ်ယိၣ်လိာ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ရၣ်ကရၢအဂ့ၢ်လၢအ အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢကီၢ်ရၣ်မ့ၢ်တြီၢ်အပူ, ပှၤထူလံၤဖိတဖၣ် အတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမူဘၣ်ထွဲလိာ်အသး ဒီးတၢ် ဒီးသအက့ၤအဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးန့ၣ်ဆၣ်တၢ်အိၣ်ယၢအ ကျဲအကျဲ, ဒီးတၢ်ကၤယာ်လုၢ်လၢထူလံၤဖိအလုၢ်လၢထူ သန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢဒ်လဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တနီၤသရံၣ်တၢ်ကတီၤန့ၣ်ဆၣ်ကရၢဟ်ဖိၣ် အ ပှၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါသရၣ်မ့ၢ်အဲၣ်ထံၣ်ဝါ စံးဝဲလၢ, “လၢတၢ် လဲၤယုထံၣ်သ့ၣ်ညါမၤလိၣ်န့ၣ်တၢ်တဘျီအံၤ တၢ်ပညိၣ် ခိၣ်သ့ၣ်မ့ၢ်ဝဲ, တၢ်ကလဲၤယုမၤလိၣ်န့ၣ်ဟံၢ်သးလၢကီၢ်ရၣ် မ့ၢ်တြီၢ်, လီၢ်ကဝီၤပှၤထူလံၤဖိအတၢ်အိၣ်သး, တၢ်ဟ ဆှဲရဲၣ်ကျဲအဝဲသ့ၣ်အဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးန့ၣ်ဆၣ်တၢ်အိၣ် ယၢ, တၢ်ကၤယာ်လုၢ်လၢထူသန့အဂ့ၢ်အကျဲဒီးဒ်သိး ဒီးတၢ်အဒိအတဲာ်အလီၤဆိလၢတၢ်မၤလိၣ်န့ၣ်အီၤတဖၣ် တၢ်ကက့ၤနီၤဟ့ၣ်နီၤခီက့ၤလၢလီၢ်ကဝီၤခိၣ်န့ၢ်ဒီးလီၤ ကဝီၤဖူဖိသဝီဖိတဖၣ်အသိးအကျဲန့ၣ်လီၤ။”

တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢတၢ်ယုထံၣ်သ့ၣ်ညါမၤလိၣ်န့ၣ် တၢ်အပူတဖၣ်မ့ၢ်ဝဲ, ပှၤထူလံၤဖိအတၢ်ဟဆှဲရဲၣ်ကျဲ အ “ကီၢ်” ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်ဒီးန့ၣ်ဆၣ်တၢ်အိၣ်ယၢဒ် လဲၣ်, တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤက့ၤအလုၢ်လၢထူသန့တၢ်ဆဲး တၢ်လၢဒ်လဲၣ်, တၢ်ရဲၣ်သဲကတီၤသ့ၣ်ပှၤဒီးတၢ်မူတတၢ် ဒ်လဲၣ်, ဒီးပှၤထူလံၤဖိအတၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်ယိၣ်လိာ်တၢ် မ့ၢ်တၢ်ရၣ်ကရၢအတၢ်ဆိကမိၣ်ဆိကမးဒီးတၢ်ဟဆှဲ ရဲၣ်ကျဲအကျဲအကျဲဒ်လဲၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခါာ်စးလါကီာ်ရျာ်ဘျးဒဲာ်တဖာ်အတါလဲယု သျာ်ညါမလိန့ာ်တါတဘျီအံ၊ တါမလိန့ာ်တါအခိာ် ထံးတခါန့ာ်မ့ာ်ဝဲ လုာ်လါထုသနူအဂ့ာ်အကျါဒ်အ မ့ာ်လီာ်ကဝီပုထုလံဖိတဖာ် ကါယာ်က့အတါကူ တါသိး မုာ်ကနီတဖာ်သိးဆုပျီဝါ၊ ပုထုလံဖိတဖာ် အိာ်ဒီးတါမလုာ်အုာ်ထါ၊ လီာ်ကဝီဖိဒ်သုာ်တဖာ် မလိန့ာ်ဟါသးလါလုာ်ဖိထါဖိ၊ တါပာ်ဆုရဲာ်ကျါကီာ်ဒ် အမ့ာ်ကီာ်ခိာ်၊ ကီာ်ခါာ်၊ ကီာ်ကစါတဖာ်၊ ပုလိ၊ ယုာ် ဒီးတါဒုတါအုလါမိာ်ပာ်ဖိဖုအစါတဖာ်တုခဲအံဒုာ်လဲာ် တလီမာ်ဘာ်၊ ဒ်န့ာ်အသိးခါာ်စးတဖာ်မလိန့ာ်ဟါအါ ထီာ်ဘာ်ပးဒီးလီာ်ကဝီပုထုလံဖိတါဒုာ်တါထုအ ဂ့ာ်တဖာ်စ့ာ်ကီးန့ာ်လီာ်။

ခဲခါတခါလါတါမလိန့ာ်အါန့ာ်မ့ာ်ခိာ်ယါနူ ဆါာ်အဂ့ာ်အကျါန့ာ်လီာ်။ လီာ်ကဝီကမျါဒီးခိာ်နါတ ဖာ်အိာ်ဒီးတါဟ်သးလါအါကါကျါ၊ အိာ်ဒီးတါဒိသ ဒါအဟီာ်ကဝီဒုာ်ဝဲကျဲလါအဂ့ာ်အယိသတးဒီး တါ ကမာဘာ်ဒိအဲဝဲသုာ်တါလီာ်တကျဲဒိာ်ဒိာ်မုာ်မုာ်ဒ်အမ့ာ် တါရျာ်ဟီာ်လါာ်၊ စါပုထုထးပုထုတါဖံးတါမ၊ တါရျာ် လါာ်သျာ်လးအတါရဲာ်တါကျဲလါကမာဘာ်ဒိခိာ်ယါ နူဆါာ်ဒိာ်ဒိာ်မုာ်မုာ်န့ာ်တအိာ်ဝဲဒဲးဘာ်န့ာ်လီာ်။

တါမလိန့ာ်တါသါခါတခါမ့ာ် တါပာ်ဆုရဲာ် ကျဲဟီာ်ခိာ်ကပံာ်န့ာ်လီာ်။ ကရူာ်ကရုတဖျါဘာ်တ ဖျါအိာ်ဒီးအကမံးတံာ်ဒုာ်ဝဲစုာ်စုာ်ဒီးမံးတံာ်ခိာ်တဖာ် အိာ်ဒီးတါပာ်ဆုရဲာ်ကျဲလါတါလီာ်ဆဲးလါအမ့ာ်ပုထု တါသျာ်ပုာ်ဒီးကွံကတီာ်သျာ်တဖာ်န့ာ်လီာ်။ လါတါပာ် ဆုရဲာ်ကျဲဟီာ်ခိာ်ကပံာ်အဂီာ် တါဟ်ဖျိာ်မသကိးတါ စးထီာ်လါသုဝီပတီာ်ဒီးတုာ်လါကီာ်ရျာ်ပတီာ်န့ာ် အ ဝဲသျာ်မသကိးတါလါတါနီဟ့ာ်လိာ်သးမုဒါလါတါ သးတဖျါယီန့ာ်လီာ်။

သရဲာ်မုာ်အဲာ်ထံဝါ စံးဝဲလါ၊ “ပတါဟဲတ ဘျီအံပမလိန့ာ်ဘာ်တါအါမးန့ာ်လီာ်။ ပထံာ်ဘာ်လါ စးထီာ်လါသုဝီပတီာ်၊ ကရူာ်ပတီာ်အိာ်ဒီးကမံးတံာ်တ ဆီဘာ်တဆီတုာ်လါလါကီာ်ဆါာ်၊ ကီာ်ရျာ်ဟ့ာ်လိာ်သး တါတီခိာ်ရဲာ်မဲဒီးအိာ်ဒီးတါဟ်ဖျိာ်မသကိးတါလါ တါအုာ်အဆါတအိာ်ဘာ်အယိ ယထံာ်လါအမ့ာ် တါမနါတခါန့ာ်လီာ်။”

လါတါလဲယုထံာ်သျာ်ညါမလိန့ာ်ဟါဘာ်ထွဲ ဒီးကီာ်ရျာ်ခဲဘျာ်အတါအိာ်သးအဖိခိာ် ခါာ်စးထံာ် ဘာ်ဝဲလါတါလီာ်ဆီလိာ်သးအိာ်ဝဲဒုာ်အါမးန့ာ်လီာ်။

ခါာ်စးလါမုာ်တြီာ်ကီာ်ရျာ်ဒီးခါာ်စးလါဘျးဒဲာ်ကီာ်ရျာ်ဒိသကိးတါဂါဖဲတါထုကဖာ်လါထုာ်အလီာ်၊ ဒဲာ်ဟီာ်ကဝီ၊ တါဂါ - ခုဝဲာ်

ကီာ်ရျာ်ဘျးဒဲာ်သ့ာ်ပျာ်ဝဲကျိာ်န့ာ်ရျာ် ပဒိာ်စီာ်အဲာ်ဒိာ်န့ာ်ဝဲ, “ပမ့ာ်ထိာ်သတြီာ်ကီာ်ရျာ်မ့ာ်တြီာ်ဒီးဘျးဒဲာ်န့ာ်လီာ်ဆီဒိာ်မး, ကီာ်ရျာ်မ့ာ်တြီာ်အပူအိာ်ထဲပုကညီဖိလဲလဲ ဘာ်ဆာ်မ့ာ်လာဘျးဒဲာ်န့ာ် ကလုာ်န့ာ်အိာ်ကျဲာ်ကျီအသးအါမးဒ်အမ့ာ်, ကညီ, တလး, ပယီ, ကီာ်လးသုအယိလးတါပာ်ဆာ်ရဲာ်ကျဲာ်ကျဲာ်ဟီာ်ကဝီအဂီာ်မ့ာ်ဂု တါကဟူးဂဲာ်တါလးဟီာ်ကဝီအပူတမံလါလါန့ာ်မ့ာ်တါကီတါခဲဖးဒိာ်တခါန့ာ်လီာ်.”

တါရဲာ်တါကျဲာ်ဘာ်ထွဲဒီးတါလဲဟးယုသ့ာ်ညါဒီး ဟ့ာ်ခီဟ့ာ်နီာ်လိာ်သးတါထံာ်လးကီာ်ရျာ်ဘျး

ဒဲာ်ဒီးမ့ာ်တြီာ်အခါစးတဖာ်အံာ် တါကဲဘျးအိာ်ဝဲဒ်လး, ခါာ်စးလးဘျးဝဲာ်တဖာ် အဲာ်သ့ာ်အတါထံာ်ဆီတလဲအိာ်ထိာ်ဝဲလး ကဘာ်ကတီာ်ကျဲာ်အိာ်ယးန့ာ်ဆာ်တါအိာ်ယး, လုာ်လါထုသန့ဒီးတါဆဲးတါလးလးကအိာ်ယုာ်အိာ်ကဒီးအဲာ်သ့ာ်အဂီာ်န့ာ်လီာ် ဒ်န့ာ်အသးခါာ်စးလးမ့ာ်တြီာ်တဖာ်စ့ာ်ကီာ် အဲာ်သ့ာ်ထံာ်ဘာ်ဝဲတါဂုထိာ်ပသီထိာ်တါဖဲးတါမးလးဘျးဒဲာ်ပူအံာ် ကဲထိာ်အဲာ်သ့ာ်တါကီာ်တါဂီဒီးဒုးထိာ်ဟူးထိာ်ဂဲာ်ထိာ်အဲာ်သ့ာ်အသး လးကဘာ်ကျဲာ်ဒီးဒီသးအါဆီကျဲာ်ဟီာ်ကဝီအဂီာ်န့ာ် စီာ်မးဘျာ်ထုစံးဝဲန့ာ်လီာ်. ■

ခါာ်စးလးမ့ာ်တြီာ်ကီာ်ရျာ်ဒီးဘျးဒဲာ်ကီာ်ရျာ်ဒီသးကီာ်ဂီဖဲတါလီယုသ့ာ်ညါမးလိန့ာ်တါဖဲဘျးဒဲာ်ကီာ်ရျာ်အကတီာ်, တါဂီ - ခုစဲာ်

ခါာ်စးလးမ့ာ်တြီာ်ကီာ်ရျာ်ဒီးဘျးဒဲာ်ကီာ်ရျာ်ဟ့ာ်ခီဟ့ာ်နီာ်လိာ်သးတါဂုာ်တါကျိာ်ဖဲအလဲယုသ့ာ်ညါမးလိန့ာ်တါကတီာ်, တါဂီ - ခုစဲာ်

ဖိသုဂ်လံသုဂ်ဒ၊ အိဂ်သုကတီကဘဂ်သု

စီနုဂ်ဇာ

ကညီပုထုလံဖိအဂီ သုဂ်ပု၊ ထံဒီးဟိဂ်ခိဂ် ကဟံ မှာအဝဲသုဂ်အသးသမုနုဂ်လီ။ ဘဂ် ဆဂ်ခိဖျိလုတံမဟးဂီအကလုဂ်ကလုဂ်အိဂ်ထီဂ်ဝဲ အယိ ကဲထီဂ်တံကီတံဂီလုလီကဝီဖိသုဂ်တဖဂ် အဂီအဂ်နုဂ် ကညီပုထုလံဖိဖဲလုသီတဖဂ်ဟံဖျိ ထီဂ်ဝဲဒဂ်လီ။ လုတံနုဂ်အယိ စးထီဂ်ဝဲ ၂၀၁၀ နံဂ် နုဂ် ပုတဝါသုဂ်ပုပုဘဂ်မုဘဂ်ဒါတဖဂ်ဟူးဂဲဒုး အိဂ်ထီဂ်ကုတံဒီသဒကဟုကယာ်ကဟိဂ်ခိဂ်က ပံဂ်, သုဂ်ပုဂ်ဝ်ပု, ထံကျိထံကွာ်, ဆဂ်ဖိကီဖိဒီး နုဆဂ်တံအိဂ်ယုလုအထံလီကီပုနုဂ်လီ။ ဒ်နုဂ် အသးဖဲ ၂၀၁၆ နံဂ်နုဂ် အဝဲသုဂ်နုခွဲနုယာ်ဒီးဘဂ် တံဟုဂ်လီအီလံအုဂ်သးလု ခုဂ်အဲဂ်ယုဂ်လီခါဂ် သးသုဂ်ပုဝဲကျိ လုကမဘဂ်တံမအဝဲအံနုဂ်လီ။

စီမူးထုလုအဟူးဂဲတံလုပုတဝါသုဂ်ပုဖဲ လုသီကီဆဂ်ပုဖဲဝဲလု, “ပထံဂ်ဘဂ်လုပုတဝါပု မသကီးတံဖိတဖဂ်ဟူးဂဲ ရဲဂ်ကျဲဖဲမတံမအဝဲအံ နုဂ် မှာတံလုအဂုဒီးကြားဝဲဘဂ်ဝဲလု ပဝဲပုထုလံ ဖိပုလီကဝီဖိအဂီနုဂ်လီ။ ခိဖျိလုအဝဲသုဂ်ဟူးဂဲ ဝဲဒ်အံအယိ ပုအါဂုသုဂ်ညါဘဂ်ကုဝဲတံလုအအိဂ် ဒီးအီလုအလီကဝီပုတဖဂ် ကဘဂ်မဝဲဒ်လဲဂ် ဒီး ဘဂ်ဒီသဒကဟုကယာ်ဝဲဒ်လဲဂ်အဂုနုဂ်လီ။”

ခိဖျိလုပယါသုးအတံထီဂ်ဒုးအယိ လီကဝီ ဖိဖဲလုသီကီဆဂ်အပုတဖဂ် လုအပုကွာ်အဝဲသုဂ်တ ဖဂ်ဘဂ်ယုဂ်မုဟးဖျိလုမံခိဂ်သိဂ်လဲဂ်ပုဒီးတံပုတံ ဖုးနုဂ်လီ။ ဝဲစုနုဂ်အတီပု ဝဲခုဂ်အဲဂ်ယုဂ်ဆဲးလီအ

မံဝဲပနီဂ်လုထံကီဒီတဘဂ်တံပတုဂ်တံခးအလံပံး ယာ်ပုဝဲအလီခံ တံခွဲးတံယာ်ဒီးတံအိဂ်သးဟဲဂု ထီဂ်တဝဲး ဒီးဒုဂ်ဒါတံဟူးတံဂဲတအိဂ်ဒီးသီးလုအ ပုကွာ်ဘဂ်အယိ အဝဲသုဂ်တဖဂ်စးထီဂ်အတံဟူးတံ ဂဲဘဂ်ထွဲဒီးတံကတီကုပုဒီးအနုဆဂ်တံအိဂ်ယု တဖဂ်နုဂ်လီ။ လီကဝီဖိသုဂ်တဖဂ်အံ အိဂ်ဒီးအတံ ဘဂ်ယိဂ်လုတံဒုးတံယုကအိဂ်ထီဂ် ဒီးအဝဲသုဂ်က ဘဂ်ဟံတံကွာ်အလီအကျဲလုဒိဂ်ပုဒိဂ် လုအမိဂ်ပံ ဖဲဖုဟုဂ်နုဂ်သါအဝဲသုဂ်တဖဂ်အံအယိ အဝဲသုဂ်တဖဂ် ဂဲလီဝဲသပုပု လုအတံမသကီးတံအပုဝဲတံသု အိဂ်ဒီးအဝဲသုဂ်အသးနုဂ်လီ။

“ပထံဂ်ဘဂ်လုအပုကွာ်သုဂ်ပုဂ်ဝ်ပုတဖဂ် ဘဂ်တံကုဂ်သံကွာ်အီဒီးတံမအီဖဲအသး, သုအီ ဖဲအသး, ဆဂ်ဖိကီဖိတဖဂ်ဘဂ်တံဆဲးအိဂ်ခးအိဂ် ဖဲအသး, ဒီးဒုဂ်ဖိညုဂ်ဖိသုဂ်တဖဂ်တံမအိဂ်အီဖဲအ သးတုဒုဂ်လဲဂ်အစုဘူးကလီတုဂ်ကွာ်ဟီ” အဂုနုဂ် စီမူးထုတဲအါထီဂ်ဝဲဒဂ်နုဂ်လီ။

စးထီဂ်ဝဲ တံစးထီဂ်ဒီသဒကဟုကယာ်သုဂ် ပုဒီးဆဂ်ဖိကီဖိ တံမုလုထံကျိတဖဂ်အခါနုဂ် သုဂ် ပုဂ်ဝ်ပုတဖဂ်တံတမဟးဂီကွာ်အီဖဲအသးလုဘဂ်. ဒီးတံသးသမုလုခိမုဂု ထံမုဂု, အိဂ်ဘဂ်ကုလု တံသဘူ အပုတဆံးတစုလုဘဂ်နုဂ်လီ။ လီကဝီဖိ တဖဂ်စံးဘုးဘဂ်ပုလုအဟူးဂဲတံသုဂ်တဖဂ်အံဒိဂ် မးလု အဖဲမဟူးဂဲဒီးရဲဂ်ကျဲဒီးမသကီးဝဲတံမအ ဝဲအံနုဂ်လီ။ တံဖဲသကီးမသကီးဒီးအံတလုဂ်နုဂ်

မုတ်လအကြားဝဲဘဲဒ်လောပူထူလံဖိ ပုလီကဝီဖိတဖ်ဘဲဒ်မဲဒီးသုညါဝဲန့လီ. အလီအိဝဲဒ်လောလီကဝီဖိကိးဂကဘဲဒ်ဆိဝဲထွဲ ဟ့ဂံဟ့ဘဲဒ် ဟ်ဖိဂံမသကိးဒီး ဒီးသဒကဟကယာ်ကွတ်လောအအိဝဲလထံလီကီပူ ဒီးဒုးမုဒုးအါထီဒ်အါ ကတဲာ်ကတီးသကိးအါန့လီ.

မုဂ်နီယုဒ်မုး, လိဒ်ခိဒ်သဝီဖိ လောအအိဝဲဖဲလောမုဂ်ပျီကရီပူ, လူသီကီဆဲးဝဲလော, “ဖဲ၁၉၉၆ နံတုလော ၂၀၁၀ နံအတီပူန့ ပအိဝဲဘဲဒ်လောဒုဒ်ဒါအတီဆိဝဲသနဲးအပူ လီဆိဒ်တံ ပဲလူသီကီဆဲးထံဖိကီဖိကမုဂ်တဖ် ပဘဲဒ်ယုာ် ဘဲဒ်စံဒ်လောပယီသုးပဒ်တဖ်အတံဟဲထီဒ်ဒုးပူ ဒီးပဘဲဒ်ဟးယုာ်မုဟးဖိုး ဒီးပုတနီနီဘဲဒ်ဟ်တုာ်ကွံာ် ဒုသဝီဟီဒ်ခိဒ်ကပံာ် ဒီးလဲတုာ်ဝဲလောဘဲဒ်ကီဘဲဒ်ခဲဒ်ကဝီအပူန့လီ. ဒီးပဘဲဒ်ကွာ်ဆဲးဝဲတံဒ်အံအခါ, ပကဘဲဒ်ဖဲဒ်အိဝဲမအိဝဲကီကီခဲခဲ တကးဘဲဒ်ပကဒီးသဒကဟကယာ်ကွာ် တံလောအအိဝဲလထံလီကီပူအံအဂီန့ ပတနီအခွဲဒီးပမတံတသုဘဲဒ်န့လီ. ဒီးလောခံလောတံဆိဝဲဂကတဲာ်ကတီးအယီ ပဟဲကွာ်အိဝဲဘဲဒ်လောပဒုသဝီဒီးဖဲဒ်အိဝဲမအိဝဲဘဲဒ်ကွာ် သုထီဒ်ဝဲကယီကယီလံန့လီ.”

ဖဲတံတစးထီဒ်ဒုးအိဝဲထီဒ်ဒီးတံကဟကယာ်သုဒ်ဒိဝဲဝဲပုာ်, ဆဲးဖိကီဖိ, ထံကျိထံကွာ်အခါ, သုဒ်ဒိဝဲဝဲပုာ်တဖ် တံကွာ်ကွာ်အါလောအဘျးတအိဝဲဘဲဒ်, လောပုာ်ပူတခီ ဆဲးဖိကီဖိတနီ တံခးအါတသံတဘျီယီဘဲဒ် ဒီးဟးသံဖိုးကွာ်အါမးဒီးတနီနီ, တံခးလိယုဆါမကအိဝဲအညုဆုတံလီအဂန့လီ. တံထံဒ်ဘဲဒ်လောဒုဒ်ဖိညုဒ်ဖိလထံကျိသုဒ်တဖ် ဘဲဒ်တံမအိဝဲအါလောကျဲအကလုာ်ကလုာ်, ဒီးတံသုတံပီးတံလီလောတံကမအိဝဲညုအဂီဒ်အမုာ် တံထိးဒီးလိသဟီဒ် (ဒး), တံမပိးဖးမုာ်ပိ, ဒီး

တံတီကျိတဖ်န့လီ. တံပီးတံလီဒ်အံတဖ်, မုာ်လောမေ့လီတံမုလထံ ဒီးတကးဘဲဒ် မဘဲဒ်ဒိထံကျိထံကွာ်န့လီ.

သးပုာ်စီမီလါ စဲးဝဲလော, “ ဒုသဝီတံလီကိးတံ မုာ်ယုအိဝဲယာ်အိဝဲသကိးဆဲးဖိကီဖိ ဒုဒ်ဖိညုဒ်ဖိလောတဘဲဒ်ဘျးဘဲဒ်ဒါဘဲဒ်န့ ထံကျိတဖ်ကဟးဂီကွာ်, ဒုဒ်ဖိညုဒ်ဖိကလုာ်ကွာ် ဒီးပမအိဝဲဆုညါအဂီတအိဝဲလောဘဲဒ်. ပမုာ်အဲဒ်ဒီးအိဝဲန့ ပမအိဝဲသုဒီးပကတံအါကဘဲဒ်သုစုာ်ကိးန့လီ. တဘျီဘျီပသုညါဒုထဲ ပကအိဝဲအါဒီး လောပကသုကတံအါဒ်သိးဆုညါ ပမအိဝဲအါကသုအဂီ ပတဆိကမိဒ်ဘဲဒ်. ပုသးပုာ်စဲးဝဲ အိဝဲဒုဒ်ကတံလု, အိဝဲညုဒ်ကတံကွာ်, တံလောပသုအါ ပအိဝဲအါခဲလုာ်န့ ပကဘဲဒ်သုဒီးသဒကတံအါန့လီ.”

ထူလံတံယုအိဝဲကျိကျဲလောယုာ်ကော, တံဂီ - ခုစဲာ်

ဂ်ခိဉ်ထံးမ့ၢ်ကျာမးအစိးခံကဒီးစၢ်လီၤ

ဖိဉ်ယဲဖိ - လုၤသီ

တၢ်ကွဲးတဖျၢၣ်အံၤမ့ၢ်ဒၣ်စီၤအိဉ်မ့ၢ်အတၢ်ကွဲးလၢ ခံကတၢ် တချးလၢပယီၤသးမၤသံအီၤဖဲလၢအုၣ်ဖျၢၣ် ၅ သီ အနံၤန့ၣ်လီၤ. အဲၤအံၤကမ့ၢ်ဒၣ်အတၢ်ကွဲးလၢခံက တၢ် လၢသုလုၤကီၤဂ့ၤပုၤဖးတၢ်ဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဆၢကတီၢ်မုၢ်မဆါတနံၤအံၤ တၢ်သ့ၣ်ထီဉ်ဝဲပုၤ တၢ်တၢ်မၤတဖၣ် မ့ၢ်တၢ်မၤတခါလၢအရ့ၤဒိဉ်မးလၢပုၤ ကညီပုၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤအ ဃိလဲဉ် လၢအပူၤကွံာ်အါနံၣ်အါလါအတီၢ်ပူၤ ပထံဉ် ဘၣ်ပမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုသ့ၣ်တဖၣ်အိဉ်ဒီးတၢ်အဲဉ်တၢ်ကွံာ်ဒိဉ် မးန့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိးတၢ်ယုတၢ်ဖိးတၢ်သ့ၣ်တီသးရု တဖၣ် အိဉ်ဒီးအသးအသ့ၣ်အလၢကပီၤ ဒီးသုပျီဝဲ ဒိဉ်မးလီၤ. ဒီးတုၤလၢတၢ်ဒုးဖးဒိဉ်ခံၣ်တၢ်တၢ်ဝံၤအလီၢ် ခံ ကညီဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ဖိးလီၤမုၢ်လီၤဖးအါ မး ဒီးတၢ်ယုတၢ်ဖိးတၢ်အဲဉ်တၢ်ကွံာ်လီၤ, တၢ်ထံဉ်ဖုဉ် ထံဉ်ဖုဉ်ထီတဖၣ် အိဉ်ထီဉ်ဝဲအါမးန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိလၢ

စီၤအိဉ်မ့ၢ်, ဖဲတၢ်မၤလၢကပီၤဟီဉ်ခိဉ်ဒိဘၣ်ပုၤထူလံၤဖိမုၢ်နံၤ, ဝုၢ်တကျၢၣ်, တၢ်ဂီၤ - ခုၣ်

တၢ်ပတၢ်ပြးအသီဟဲအိဉ်ထီဉ်တၢ်တၢ်ခိဉ်စိဒိဉ်က မိၤတဖၣ်ဟဲအိဉ်ထီဉ်ဝဲဒၣ်စ့ၢ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ဒီဖျိတၢ်ဟံး န့ၢ်ဆူဉ်တၢ်စိတၢ်ကမိၤအယီၤ တၢ်သံတၢ်ပျၢ်လၢတကြး တဘၣ်တဖၣ်အိဉ်ထီဉ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်သံတၢ်ပျၢ် အိဉ်ထီဉ်ဝဲအဖိခိဉ် ပုၤတတၢ်ဂ်ခိဉ်ထံးတဖၣ်လီၤသထြး

စီၤအိဉ်မ့ၢ်, လၢယုၢ်သကိးဒီးမၤသကိးတၢ်ဒီးကမ့ၢ်ထီဉ် ဖဲလီၢ်ကပီၤတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအိဉ်ထီဉ်တၢ်တၢ်လၢလၢ, တၢ်ဂီၤ - စီၤလါန့ၢ်ဝါ

လီမာ်လီမးဝဲဒုန့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢတၢ်လီမာ်အါမံၤအဖီ
ခိၣ် လုၢ်လၢ်ထူသန့ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖၣ်လီမာ်စ့ၢ်
ကိးဝဲဒုန့ၣ်လီၤ. မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢ်တၢ်စ့ၢ်တၢ်န့ၣ်တဖၣ်လီၤ
မာ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢတၢ်လီမာ်အါမံၤအကျါ, ပုၤ
ကလုာ်တဖၣ်ဘၣ်လီမာ်ပြဲပြါ ဘူးတၢ်မးလၢကလီမုၤ
လီမာ်န့ၣ်လီၤ.

လၢတၢ်လီမာ်အကျါ လုၢ်လၢ်ထူသန့ဒီးတၢ်
ဆဲးတၢ်လၢ ဒီးမိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးဝဲလၢက
စၢ်ခိၣ်ကလိကျါ ထံခံကွၢ်စိး နီၤဘုၤခံၣ်လီၤဆံၣ်လၢဆၢၣ်
ခိၣ်ထံးန့ၣ်လီၤ. နီၤသိးဘုတဖျၢၣ်မဲအဘိဆံအယိ ပမ့ၢ်
ကတီၤက့ၤအီၤဒီးအါထီၣ်ဝဲကသ့စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ပကွၢ်
က့ၤဆၢကတီၢ်မုၢ်မဆါတနံၤအံၤ ဘၣ်ယး ပုၤကညီ,
လုၢ်လၢ်ထူသန့, တၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, တၢ်သ့စ့ၢ်ခိၣ်ဘၣ် တၢ်
လုၢ်အိၣ်သးသမုၢ်အကျါအကျဲဒီးတၢ်ကတဲာ်ကတီၤက့ၤ
ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်တၢ်မံၤလၢတဖၣ် အိၣ်ဒီးဝဲဒုန့ၣ်လၢကညီ
ထူလံၤဖိဒီး မိၢ်လုၢ်ပၢ်လၢ်တဖၣ်အအိၣ်တနီၤန့ၣ်လီၤ. ပ
မ့ၢ်ကတီၤဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါထီၣ်က့ၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးကရူၢ်ကရု
ဒီးလီၢ်ကဝီၤပုၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်ဒီး တၢ်လၢအလီၤ
မာ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်က့ၤဝဲအါမးန့ၣ်လီၤ.
လၢတၢ်ဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်က့ၤအကျါ ပုၤကညီဖိခဲလၢာ်အ
သူးအသံၣ်အလၢကပီၤကဟဲအိၣ်ဖျါထီၣ်က့ၤဝဲဒုန့ၣ်
လီၤ. ပုၤကညီအသူးအသံၣ်မ့ၢ်ဟဲက့ၤအိၣ်ဖျါထီၣ်လံ
ဒီး တၢ်ကသ့ၣ်ညါဟံၣ်ပနီၣ်က့ၤကညီဖိဒီးအမ့ၢ်ပုၤတက
လုာ်အသိးန့ၣ်လီၤ. ပုၤတကလုာ် တုၤမ့ၢ်တၢ်သ့ၣ်ညါဟံၣ်
ပနီၣ်လံအီၤန့ၣ်ဒီး ပုၤကညီဖိကိးဂၤ ကတုၤက့ၤဆူတၢ်
အုၣ်က့ၤခိၣ်က့ၤဒီးတၢ်မူလီၤထူလီၤယိာ်အပူၤန့ၣ်လီၤ.

ယသးအိၣ်တဲပုးဘၣ်ပုၤမးလံာ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ဒ်
အံၤလီၤ. တဘျီတခိၣ်ယမၤပုၤတတၢ်မၤ ယဆိကမိၣ်
တၢ်အါမံၤဒီးယမၤဘၣ်တၢ်အါမံၤ ယထံၣ်ဘၣ်တၢ်အါ
မံၤစ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. တဘျီ ဘၣ်လၢပုၤမၤဝဲကိၣ်ဖိတၢ်ရူၤလိာ်
မုာ်လိာ်လၢထံမူခံပဒိၣ်တီထီကိၣ်ဒီး (KSNIG) ကိၣ်ဖိအ
ခါ, အဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲအါမံၤအကျါ, ယ

ထံၣ်ဘၣ်လၢပုၤထီၣ်သိတၢ်တခါ လီၤဆိကမိၣ်ဘၣ်က့ၤ
ယၤန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်မနုၤအယိလဲၣ် တၢ်ဂဲၤလိာ်ကွဲတခါ
န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လီၤနံၤဘၣ်ဆၢမ့ၢ်တၢ်လၢာ်ဂံၢ်လၢာ်ဘါအတၢ်
မၤတခါန့ၣ်လီၤ. ပုၤကွၢ်ဒီးတၢ်တဖၣ်သ့ၣ်သးခု ဒီးတၢ်
ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ, နံၤကဝဲၢ်ပျီၢ်ကဒီ ဒီးလၢပုၤဂဲၤလိာ်ကွဲ
တၢ်တဖၣ် ဘၣ်တုၤဆါခိၣ်ဆါအသး, ဘၣ်အဘၣ်သီ
လၢာ်ဂံၢ်လၢာ်ဘါ လၢာ်တၢ်ကူၣ်အါမးန့ၣ်လီၤ. ပုၤထီၣ်ဝဲ
တဖၣ်ကအိၣ်ဝဲတဘျုးဂၤဘၣ်ဆၢထီၣ်ဝဲတနီၤနီတက
ဘၣ်. ဝံၤအလီၢ်ခံ ပုၤကိးလၢသရၣ်ဖါသီတက အမဲာ်
ဟံးကရူၢ်ကရုအယိ ဖိးဟုယာ်ဝဲဝဲတၢ်ဒီးစံးဝဲ ပုၤက
ဘၣ်ဟဲထီၣ်လၢသါကိာ်ကျါခံတကဝဲတက နီၤန့ၣ်အသိး
ပုၤထီၣ်တကဝဲတက, ဝံၤ ဝဲပုၤကဖိၣ်ထီၣ်ခိၣ်ဖးတၢ်ဘိၣ်
အခါ, အဝဲလီၤတဩး ဒီးပုၤလၢတၢ်ဖိခိၣ်ခံဂၤလီၤတဲာ်
ကွၢ်ဝဲဒုန့ၣ်လီၤ. ဒီးတုၤပုၤထံၣ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်အဝဲအံၤ
ဂ့ၤအယိ ပုၤယုထာထီၣ်ကဒီးလိာ်အသးလၢပုၤဂံၢ်ဆူၣ်
ဒီးပုၤနီၣ်ထီၣ်သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒီးလၢအကျါ ပုၤကိးလၢ
စိးပီၤခံၣ်တက ဒိၣ်တၢ်ဘၣ်ဒုၣ်ဘၣ်ဒု ဘၣ်တံၤဘၣ်ခါ
ဂ့ၤဒိၣ်မးအယိ ကဲထီၣ်ဝဲဒုန့ၣ်ပုၤခိးဟံၣ်ခိၣ်ထံး ဟံၤလီၤ
အသးမးလံးကလၢာ် ဒီးမၤကဒီးပုၤထီၣ်လၢအဖီခိၣ်လီၤ.
ပုၤလၢအထီၣ်လၢအဖီခိၣ်ခံဂၤ မ့ၢ်ပုၤလၢအနီၢ်ထီၣ်ကစီ
ဒီအယိ ပုၤထီၣ်ယိာ်အီၤန့ၣ်လီၤ. ပုၤလၢအအိၣ်လၢတၢ်
ခိၣ်ထံးတကအံၤအခံဖျိၣ်လီၤလုာ်ဘၣ်ဆၢ ကူထီၣ်က့ၤ
ဝဲတဘျုးလၢဘၣ် မ့ၢ်လၢအဝဲဘၣ်တၢ်ထံအသး ဘၣ်ဟံၤ
ယာ်အခိၣ်မးလံကလၢာ်အယိန့ၣ်လီၤ. ပုၤထီၣ်တကခံ
ဂၤဝဲဒီးကဲထီၣ်ဝဲသၢကအယိ ဖိၣ်ဝဲခိၣ်ဖးတၢ်ဘိၣ်န့ၣ်န့ၣ်
ဝဲဒုန့ၣ်လီၤ. ဒီးဝဲန့ၣ်ပုၤဂီၢ်မုာ်တဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်
ဟ့ၣ်ဘါ လၢပုၤလၢအဖိၣ်နီၢ်တယာ်တကအမံၤ ဒီးစံးထီၣ်
ပတြၢၤဝဲအါမးန့ၣ်လီၤ. တုၤပုၤဟံးလီၤခိၣ်ဖးန့ၣ်ဒီးပုၤတနီၤ
သံကွၢ်လိာ်အသး လၢမတၢထီၣ်န့ၣ်တၢ်အဝဲန့ၣ်လဲၣ်ဒီးစံး
ဝဲပုၤအဝဲန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်တခါပုၤလၢအိၣ်လၢတၢ်ခိၣ်ထံး,
အိၣ်ဒီးဂံၢ်ဒီးဘါတက ပုၤတပုၤဘၣ်အမံၤနီတထံၣ်ဘၣ်.
ဘၣ်ဆၢ ခိၣ်ဖးအဝဲန့ၣ်ပုၤဟ့ၣ်နီၤလိာ်က့ၤအသးန့ၣ်
လီၤ. ဒီးလၢတၢ်ဒီးန့ၣ်အယိ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ပုၤတတၢ်မၤ

ဂ်ခိဉ်ထံးတၢ်ကရၢကရိတဖၣ်န့ၣ် ယနၣ်သပှ်ကတၢ် လၢ မ့ၢ်ပှ်ကံၢ်ဆူၣ်, ပှ်မး, ပှ်ကိၤ ပှ်တူၢ်ဆါခိဉ်ဆါအသး သပှ်ကတၢ်အိဉ်ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်ဟ်လီၤသးစံးကတူၤ ဒီးတၢ်ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါမ့ၢ်တအိဉ်ဘၣ်န့ၣ် ပှ်လၢဟူးဂဲၤ တၢ်လၢတၢ်ဖိခိဉ်တဖၣ် ပှ်ခိဉ်ထံးမ့ၢ်တပှ်န့ၣ် တမ့ၢ် တၢ်ညီလၢအဂီၢ် လၢကဖိဉ်ဘၣ်ဝဲဖိတၢ်နီၢ်တယၢ်အဝဲ န့ၣ်ဘၣ်. တၢ်လၢယအဲၣ်ဒီးတဲမ့ၢ်ဒ်အံၤ,

တၢ်ဂ့ၢ်တၢ် - လီၢ်ကဝီၤပှ်ထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ် ကဘၣ် နၢ်ဟ်က့ၤအလုၢ်အလၢ် ထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢတဖၣ် ယုၣ်ဒီးတၢ်ကတီၤက့ၤခိဉ်ယၢ်န့ၣ်ဆၢၣ်

တၢ်ဂ့ၢ်ခဲ - ကဘၣ်နၢ်ဟ်တၢ်ပတၢ်ပြး တၢ်မၤက့ၤတဖၣ် ဖျိဖျိဖျါဖျါ.

တၢ်ဂ့ၢ်သၢ - ကသ့ဟံးန့ၢ်မူဒါဒီးကဘၣ်သ့တီခိဉ်ရိဉ် ဝဲလၢတၢ်မၤအပူၤန့ၣ်လီၤ.

စီၤအိဉ်မူအတၢ်ကွဲးဒီးအတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တဖၣ် အံၤ ပမ့ၢ်ဖးဒီးဆိကမိဉ်ထံးအီၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်လၢ အဂ့ၤဒိဉ်မးလၢပတၢ်ဖံးသကိးမၤသကိးတၢ်အပူၤန့ၣ် လီၤ. ပတၢ်ထံဉ်တၢ်ဟ်သးမ့ၢ်လီၤပလိာ်အသးဒ်အဝဲ ကွဲးဟ်တ့ၢ်ဝဲအသိးန့ၣ် ပကတူၤဆူပတၢ်မၤန့ၢ်အဖိတၢ် တီနံန့ၣ်လီၤ. ■

တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်ယူးယိဉ်ဟ့ၣ်လၢကဝီၤဆူစီၤအိဉ်မူ

ပှ်ဒီသဒၢကညီပှ်ထူလံၤဖိခွဲးယၢ်အသးသမူဘၣ်ဟးထီဉ်ခိဖျိပယီၤသးခးအီၤဝဲကီၢ်ရှၢ်မ့ၢ်တြီၢ်, ကညီကီၢ်စဲဉ်

သုလုၤကီၢ်ဂ့ၢ်

ကညီပှ်ထူလံၤဖိလၢမ့ၢ်တြီၢ်ဒီးကညီဖိခိဉ်ယၢ် ဒီးပှ်ဂ့ၢ်ဝီတၢ်မၤပှ်ဘျးဝဲကရၢ (ခ့ၤစဲၢ်) အ ပှ်မၤသကိးတၢ်ဖိတဖၣ် သ့ၣ်အုးသးကၣ်ဒိဉ်မး ခိဖျိ တၢ်လီၤမၢ်ဖးဒိဉ်တခါလၢအဝဲသ့ၣ်အဂီၢ်မ့ၢ်လၢ, ပှ်လၢ အဂဲၤလိာ်တၢ်ဒီးအဟ့ၣ်လီၤအသးမၤတၢ်လၢတၢ်ဒီသဒၢ က့ၤဟီဉ်ခိဉ်, ကတီၤန့ၢ်ခဲးတၢ်လၢတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခုဉ်အဂီၢ်, ဒီးလၢတၢ်ဒီသဒၢက့ၤပှ်ထူလံၤဖိခွဲးယၢ်အဂီၢ် စီၤအိဉ်မူ အံၤ လဲၤပှ်ကွံာ်ဟီဉ်ခိဉ်အယိန့ၣ်လီၤ.

ဖဲလၢအ့ၢ်ဖြဉ် (၅) သီ ၂၀၁၈ နံၣ်, စီၤအိဉ်မူ စးထီဉ်ဟးလၢအဟံဉ်ဖဲလၢ်မ့ၢ်ပျီဟီဉ်ကဝီၤ လၢကလဲၤ ထီဉ်ဝဲပှ်တတၢ်အိဉ်ဖျိဉ်လၢလူၤသီဖိဒုပှ်တတၢ်မၤ လီၢ် လၢအစီၤစုၤယံၤဝဲဒၣ် (၁) နၣ်ရံၣ် လၢသိလ့ၣ်ယီၢ်

စီၤအိဉ်မူ, ပှ်ဟူးဂဲၤတၢ်လၢထူလံၤခွဲးယၢ်အဂီၢ်.တၢ်ဂီၤ - ခ့ၤစဲၢ်

တံာ်လဲကျဲန့ၣ်လီၤ. တံာ်အိၣ်ဖျိၣ်အံၤဘၣ်တံာ်ရဲၣ်ကျဲ
အီၤ လၢတံာ်ကတဲသကိးဝဲတံာ်ရဲၣ်တံာ်ကျဲ လၢတံာ်တိ
စၢမၤစၢပုၤကုၤပုၤကညီတံာ်လိၣ်ဘၣ် လၢသဝီဖိလၢဘၣ်
တံာ်သုးဆူၣ် ဇီးဘၣ်ယုာ်မ့ၢ်ဟးဖျိးလၢပယီၤသုးအတံာ်
ဟဲထီၣ်ဒုးတုာ် ဇီးဆဲးထီၣ်ဒုးဒဲးအီၤလၢဟီၣ်ကဝီပုၤအ
ယီၤန့ၣ်လီၤ.

ဖဲတံာ်အိၣ်ဖျိၣ်ဝံၤဒီးအဝဲဟဲက့ၤအဆၢကတီၢ်
န့ၣ် အဝဲဟဲက့ၤတီၤယုာ်ဝဲစီဆၢဘျးဒိၣ်လၢအမ့ၢ်ကညီ
တံာ်ထူၣ်ဖျးသုးမ့ၢ်ဒိၣ် (KNLA) လၢအဟံးန့ၢ်တံာ်ဘၣ်
တံာ်ဘၢ ဇီးဒီသအဝဲကညီကမ့ၢ်လၢလၢာ်မ့ၢ်ပျီဟီၣ်ကဝီ
အပူၤတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

ဖဲဟါဒီ (၅:၂၀) မံးနံးအကတီၢ်န့ၣ်, အဝဲသ့ၣ်
ခံၣ်ဖဲအက့ၤဘျးထီၣ်ကတုၤလၢစီအိၣ်မူအဟံၣ်လၢလၢာ်
မ့ၢ်ပျီအခါ အဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တံာ်ခိးခးခုသ့ၣ်အီၤလၢပယီၤ
သုးဖဲဝဲကျိထီၣ် ဖဲတရံးပျီအဟီၣ်ကဝီပုၤန့ၣ်လီၤ.
စီဆၢဘျးဒိၣ်တဲဖျါက့ၤဝဲတံာ်လၢအကဲထီၣ်အသးဒီးအီၤ
လၢ, “ဖဲယထံၣ်ပယီၤသုးအကတီၢ်န့ၣ်, ယဖုလီၤလၢ
သိလ့ၣ်ယီၤအဖိခိၣ်တဘျီယီၤဒီးယယုာ်လီၤ.” ဇီးလၢအ
သီတနံၤန့ၣ် အဝဲတဲဘၣ်ဝဲစီအိၣ်မူအပုၤဒုခါလၢ,
“စီအိၣ်မူပတုာ်အသိလ့ၣ်ယီၤတန့ၢ်တဘျီယီၤဘၣ်အ
ယီၤ ပယီၤသုးခးအီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲယယုာ်ပုၤဖျးယသးသ

မူလၢပုၤပုၤအဆၢကတီၢ်န့ၣ် ယနံၤဟူဒဲးကျိပိာ်သီၣ်
န့ၣ်လီၤ.” စီဆၢဘျးဒိၣ်ပုၤဖျးဝဲ, တအိၣ်ဒီးတံာ်ဘၣ်
ဒီဘၣ်ထံးဘၣ်.

ကညီတံာ်ထူၣ်ဖျးသုးမ့ၢ်ဒိၣ်အပုၤဘၣ်မူဘၣ်ဒါ
မ့ၢ်တဲလီၤတံာ်ဝဲလၢ စီအိၣ်မူသံသနံၤက့ၤ ပုၤဂုာ်ကျဲး
စးလၢကက့ၤဟံးန့ၢ်က့ၤအစိၣ်တဘျးဘျီတန့ၢ်ဒဲးဘၣ်.
ပုၤလဲန့ၣ်လီၤလၢတံာ်လီၤဖဲန့ၣ်တန့ၢ်ဘၣ် မ့ၢ်လၢပယီၤသုး
တဖၣ်ခးဝဲဒုၣ်ပုၤကိးဂၤဒဲးလၢအဟဲဘျးဒီးတံာ်လီၤဖဲန့ၣ်
လီၤ. လၢတံာ်ဂုာ်ဒဲးအံၤအယီၤ စီအိၣ်မူအဟံၣ်ဖိယီၤဖိတ
ခုၣ်လီၤဘၣ်အီၤ ဒဲးပုၤထူလံၤဖိအတံာ်ခုၣ်လီၤဘါဘၢအ
လုာ်အလၢအသိးန့ၣ်ဘၣ်. စီအိၣ်မူဟံၣ်လီၤတံာ်တုာ်အ
မၤနီၢ်ဖိသ့ၣ်ဒီးအဖိဆံး (၇) ဂၤ, လၢအဘၣ်တံာ်နီၤယုာ်
နီၤဟးဆူၣ်အီၤ ယုာ်ဒီးပုၤဘၣ်ယုာ်ပယီၤသုးအတံာ်ဟဲ
ထီၣ်ဒုးကမ့ၢ်ဖဲလၢာ်မ့ၢ်ပျီဟီၣ်ကဝီ ဖဲလၢမးရှၣ် (၄)
သီအနံၤန့ၣ်လီၤ.

နီၢ်ဖိသ့ၣ်, စီအိၣ်မူအမၤစံးဝဲဒုၣ်လၢ, “ယ
ဝၤန့ၣ်တမ့ၢ်ပုၤလၢအထီၣ်ထီၣ်ဒါတံာ်နီၤတမံၤဘၣ် အဝဲ
မ့ၢ်ဒုၣ်ပုၤသဝီဖိ, ပုၤထူလံၤဖိတဂၤလၢအဂုာ်လိာ်ဂဲလိာ်
တံာ်လၢကမ့ၢ်အခါစး ဒဲးသိးဒီးထံဖိကီၢ်ဖိကအိၣ်မ့ၢ်
အိၣ်ခုၣ်ဘၣ်အဂီၢ်လီၤ. အဝဲတဲဝဲဒုၣ်လၢကတီၢ်အံၤန့ၣ်
ပခိၣ်ပနံၤတဲသကိးဝဲတံာ်မ့ၢ်တံာ်ခုၣ် ဇီးပဝဲကညီပုၤထူ

စီအိၣ်မူဒီးအဟံၣ်ဖိယီၤ, တံာ်ဂီ - ခုၣ်

လၢလုာ်လၢထူသန့ဒီးတံာ်ဆဲးတံာ်လၢတကပ, တံာ်ဂီ - ခုၣ်

လံဖိတဖှ် ဂဲလိာ်စှ်ကီးတံာ်လဲယိာ်လိာ်တံာ်မုာ်တံာ် ခုာ်ကရါ် ဖဲပဟ်ာ်ကဝီပူအံအယိ သါနာ်လဲပယိ သုးတခးသာဘာ်. ဒီးလဲခံကတံာ်န့ာ်ပယိသုးခးသံ အီလီ. အဲသံလံဖဲပတထံာ်က့အီဒီးဘာ်အယိ ကဲထီာ်တံာ်သးတမုာ်ဖးဒိာ်လဲပဂီလီ.”

စီအိာ်မုအိာ်ဖျဲာ်ထီာ်ဖဲ (၁၉၇၅) နံာ်လဲအ မိာ်ပာ်အဖဲပူ, လဲအဲသဲသ့ဟ်ာ်ခိာ်တံာ်လီာ်တံာ်က့လဲ အအိာ်လဲတရံးပျီသဝီ, လဲာ်မုာ်ပျီဟ်ာ်ကဝီန့ာ်လီ. စးထီာ်လဲ (၂၀၀၆) နံာ်လဲလဲ, အဲမဲသကီးတံာ်ဒီး ကညီဖိခိာ်ယုဒီးပုဂံာ်ဝီတံာ်မဲပုာ်ဘုးစဲကရါ (ခဲစဲ) ဖဲ လီာ်ကဝီပူမဲသကီးတံာ်ဖိတဂဲအသိးန့ာ်လီ. စီအိာ်မုအံ တံာ်ကသ့ာ်နီာ်ထီာ်က့အီခိဖျီအတံာ်သ့ာ် ဆုာ်သးဂဲ ဒီးတံာ်ဟ့ာ်လီသးလဲတံာ်ကဟုကယာ်က့ ကညီပူထုလဲဖဲအလုာ်လဲထုသန့ဒီးတံာ်ဆဲးတံာ်လဲ, တံာ်စိာ်ကဖိထီာ်ဒီးတံာ်ဒီသဒဲက့မဲပာ်ဖဲပုအကီာ်, ဒီးအတံာ်တီခိာ်ရိာ်မဲ လဲတံာ်ရဲာ်သဲကတီက့ပူတတ သ့ာ်ပုာ်အတံာ်ဟုးတံာ်ဂဲဒဲအမုာ်လုာ်သီဖိဒုပူတတသ့ာ် ပုာ်အမုာ်ခိာ်တဂဲအသိးန့ာ်လီ.

စီမဲဘုာ်ထု, ခဲစဲတံာ်ပဲအုာ်ရဲာ်က့ဟ်ာ်ခိာ် ဒီးသ့ာ်ပုာ်အမုာ်ခိာ်လဲအမဲသကီးတံာ်ဒီးစီအိာ်မုဘုး ဘုးတံာ်တံာ်အံဖဲဝဲလဲ, “ဖဲယနာ်ဟုလဲတံအိာ်မုတ အိာ်လဲအကတီာ်န့ာ်ယတံာ်ဘာ်တတံာ်, ဘာ်ဒီယဖး ဆါ မုာ်လဲပမုာ်ပူမဲသကီးတံာ်ဘုးဘုးတံာ်တံာ်ဒီးပဆာ် သဲအိာ်လိာ်ပသးယာ်ခိယာ်ခိလီ. တံာ်လဲအမဲတမုာ် ယသးအဒိာ်ကတံာ်န့ာ်မုာ်ဝဲ ဖဲအဲမုာ်ကတီတံာ်ဒီးယု အကတီာ်န့ာ်အဲဝဲတဲယ, “လဲယတံာ်ဖဲတံာ်မဲအပူ တံာ်မုာ်ကဲထီာ်အသးဒီးယဲတမံမံန့ာ်ကွာ်ထွဲစဲကီယ ဖိယမဲနီ” လဲတံာ်ဂုာ်အံအယိမုအီဒီးပုဖးဒိာ် လဲပကမဲစဲလိာ်ပသကီးပသးန့ာ်လီ.”

စီအိာ်မုဒဲအမုာ်ပူထုလဲဖဲအပူယုသ့ာ်ညါ တံာ်ဘာ်ယးဒီးဆဲာ်ဖိကီာ်ဖိမဲလဲဒီးကဆိထာ်ပူတ တဲသ့ာ်ပုာ်ကမံးတံာ်အပူဟ့ာ်က့ဟ့ာ်ဖးတံာ်တဂဲအ

သိး, စီအိာ်မုအံက့းစဲဟ့ာ်လီအသးလဲာ်လဲာ်ဆဲ ဆဲလဲတံာ်ဒီသဒဲက့သ့ာ်ပုာ်ထုလဲလဲတံာ်တမဲဟးဂီ အီဒီးဘာ်ဒီးဆဲာ်ဖိကီာ်ဖိမဲလဲအကလုာ်သ့ာ်တဖှ် လဲအအိာ်လဲတံာ်လီဘာ်ယိာ်အပူတနီလဲအအိာ် လီတဲာ်တံာ်ဒီးလဲကီာ်ပယိပူန့ာ်လီ. ဖဲလဲအိးကထီ ဘာ် (၉) သီ, (၂၀၁၇) နံာ်န့ာ်, စီအိာ်မုလဲဆိာ် ထွဲမဲစဲဝဲဒဲတံာ်ရဲလီကဆိထာ်ပူတတဲသ့ာ်ပုာ်အ တံာ်ဂီမုလဲအဘာ်တံာ်မဲအီဖဲဝဲတက့, ဒဲအမုာ်တံာ် ရဲာ်တံာ်က့တခါလဲတံာ်မဲလဲကဝီက့ဟ်ာ်ခိာ်ဒီဘုာ် ပုာ်ထုလဲဖဲအမုာ်နဲတခါအသိးန့ာ်လီ.

စီအိာ်မုမုာ်စှ်ကီးလီာ်ကဝီပူတတဲခိာ်နဲတဂဲ လဲအသ့ာ်ဆုာ်သးဂဲလဲယိာ်လိာ်တံာ်မုာ်တံာ်ခုာ်ကရါ ပူ, လဲအမုာ်ဂံာ်ခိာ်ထံးကမုာ်စုလီဆိတံာ်ရဲာ်တံာ်က့ တခါလဲတံာ်ကဒဲအိာ်ထီာ်က့ကညီပူထုလဲဖဲအတံာ် ဒီသဒဲအလီာ်အက့လဲအအိာ် (၅,၄၀၀) စကွဲယါကံ လိမဲထာ်လဲအအိာ်လဲမုာ်တြီာ်ကီာ်ရဲာ်အပူန့ာ်လီ. စီအိာ်မုအံမုာ်စှ်ကီးယိာ်လိာ်တံာ်မုာ်တံာ်ခုာ်ကရါအ ကမံးတံာ်ဖိတဂဲဒီးနဲဝဲဒဲက့မုဆု လဲယိာ်လိာ်တံာ် မုာ်တံာ်ခုာ်ကရါအတံာ်မုာ်လဲကွာ်စီလဲတံာ်မုာ်တံာ်ခုာ်အ ဂီ, တံာ်ဒီသဒဲက့ဟုကယာ်က့တံာ်မုအါကလုာ်, ဒီး တံာ်ရဲာ်သဲကတီက့လုာ်လဲထုသန့ဒီးတံာ်ဆဲးတံာ်လဲ သ့ာ်တဖှ်န့ာ်လီ. ဖဲတံာ်မဲကမုာ်တံာ်က့လိာ်တံာ်ပီာ်

ပူဟုးဂဲတံာ်နီာ်နီာ်လဲထုလဲခွဲးယာ်အဂီ, တံာ်ဂီ - ခဲစဲ

အတိအစိန်ဖိုင်ဖဲလါဒ်ခဲဘာန် (၂၀၁၇) နံနံန့, အ
တဲဘာန်ကမ္မာအါဒ်အါဂလါအဟဲထီတဲအိန်ဖိုင်သ့
တဖန်လါ, “လါပဝဲကညီပုထူလံဖဲသ့တဖန်အဂီ
န့, ဃိန်လိတ်တဲမုတ်တဲခုန်ကရါအံ့ကဲထီခါစး
လါပတဲမိန်န့သးလီဒီးပတဲလိန်ဘန်နီနီသ့တဖန်
အဂီန့လီ”. ဖဲလါအီးကထီဘာန်ထီသီ (၂၀၁၇)
နံနံအတီပုန့, စီအိန်မုယုဒီးကညီပုထူလံဖဲခိန်
န့လါဃိန်လိတ်တဲမုတ်တဲခုန်ကရါ (၁၂) ဂါ လဲယုမ
လိသ့အသးဘန်ထွဲဒီးပုထူလံဖဲအတဲဒီသဒါကဟု
ကယန်ကွဲအတဲလီတဲကျဲ (Indigenous and
Community Conserved Areas-ICCAs) ဖဲကီဖဲလံး
ပံးန့လီ.

စီအိန်မုအတဲစူးကွံအသးသမုအံ့မုတ်
သံတဲပု လါအကဲထီအသးခိဖိုင်ဒုးတဲယလါပ
ယီသးဒီးကညီတဲထုန့ဖျဲသးမုဒိန်အဘာန်စါမုလါ
ပယီသးသ့တဖန် မဟးဂီထံကီဒီတဘွန်တဲပတု
တဲခဲအတဲအာန်လီ ဒ်သိးကဂုန်န့ဆုန်ဝဲဒုတ်လီ
တဲကျဲဒီး တဲကတုထီအဝဲသ့အသးမုသံဘိ
အကျဲမုကျဲဘိလါကညီပုထူလံဖဲမိန်ပံဖဲဟီခိန်
ကပံတဲလီတဲကျဲသ့တဖန်အပူအယိန့လီ. စး
ထီလါတဲဒုးကဲထီအသးဖဲလါမးရှန် (၄) သီအတီ
ပုလံလံန့, လီကဝီကမ္မာအါန့ဒီး (၂,၅၀၀) ဂါ

သ့တဖန် ဘာန်တဲသးဆုန်အလီအကျဲဒီးဘာန်
တဲအဝဲသ့အဟံအယီတဲသ့တဖန်န့လီ. စီ
အိန်မုလဲပိတ်အဖိအမါအခံဒီးလဲအိန်ခူသ့လါပု
ကသ့ဒုလဲဘာန်ဆန် အဝဲယုထါလါကအိန်တဲလါ
အဟံဖဲလါမုပျီလါတဲဒီသဒါကွဲအကမ္မာလါပယီ
သးဟဲထီဒုးအါသ့တဖန်န့လီ.

လါပဝဲကညီဖိခိန်ယါဒီးပုဂုဝီတဲမပုဘျး
ဖဲကရါ (ခဲစဲ) ဒီးကညီပုထူလံဖဲလါအအိန်လါမုတြီ
ခဲလါအဂီ, စီအိန်မုအတဲသံအံ့မုတ်သဒုးသပျီ
လါတဲထဲထီဖျဲလါအဂုတသ့ဘာန်တခါန့လီ. လု
တက့ပတသါပုနီအဝဲအတဲဟ့န့လီအသးဒီးတဲ
ဂဲလိတ်လါတဲသ့ထီကတဲမုတ်တဲခုန်ဒီးတဲဒီသဒါ
ကမ္မာပံဖဲဖုအဟီခိန်ကပံတဲလီတဲကျဲဘာန်. ဒ်န့
အသိးပဝဲအာပဲသီဝဲဒုတ်ပယီသးအတဲမအါမသီ
ရါရါစါစါလါအတဲအိန်ဒီးတဲဟဲကဲဒီးတဲဟဲလုဟဲ
ပုလီကဝီကမ္မာအသးသမုသ့တဖန်န့လီ. ပယီ
သးသ့တဖန်မုတဲမဟးဂီတဲထံကီဒီတဘွန်တဲပ
တုတဲခဲအတဲအာန်လီအီလီ ဒီးမုတဂုလိတ်တဲဝဲ
ကယုန့လါဘျါလီကွံတဲဘာန်ဂံဂုတဖန်ဒ်တဲယု
လီဘျါလီတဲဂုလိတ်ဘျါလိတ်တဲဖဲတဲမအကျိအကျဲ
အသိးဘာန်န့, တဲသဒုးသပျီလါအဟဲကဲထီအသး
ဒ်အံ့တမဲန့တဲဟးဆုးတဲအါကသ့ဝဲဒုန်န့လီ. ■

စီအိန်မုအဖိခွါဖဲတဲဟ့န့ယုဃိန်ဟ့န့လါဟ့န့ကဝီမုးကတီ, တဲဂီ - ခဲစဲ

ကဆီထက် အမေထူရ

ဖိတ်ယဲမိ - လှသီ

လှသီကီဆင်ခပူကရူ၊ လာဖျိခံသဝီနှင့် ပု အိပ်ဝဲတဂလအမံမုာ်ဝဲ စီဖါဝါဒီးတံကိးလိာ် ကွဲအီလါ ပူညာ်ပူ ဒီးတံကိးစွာ်ကိးအီလါ (ပဒေသ) ဒီးအါတကွာ်ပုကိးအီလါပုပဒေသန့လီ။ ပုပဒေသမုာ် ပုတဂလ တီတံန့ တဲတံယုာ်တဂစွာ်ကိးန့လီ။ အဝဲမုာ်ပုတဂလအဲဒ်ဖိအဲဒ်လံ ရွာ်တဲရသကိးသု မုာ် ပုလါရူဒီးခိာ်န့သုတဂစွာ်ကိးန့လီ။ ပုပဒေသမုာ်ပု တဂလအိာ်ဒီးသးလါအဲဒ်အပူကလုာ်တံဖဲးတံ မေဒိာ်မးန့လီ။

ပုပဒေသအံထီာ်ပုာ်ဘာ်ဆင်အဖိတအိာ်ဘာ် အိာ်ဒ်ဒီးမိဝဲခံဂဒီးလါခံအလံခါအိာ်ဒီးအီတဂ န့လီ။ ဘာ်ထွဲဒီးတံကရကရိတံဖဲးတံမတခိန့ လါခုပူမုာ်န့တကပ န်အကြားဝဲအသိး ပုဟ့ာ်မု ဟ့ာ်ဒါစွာ်ကိးအီဒ်လိာ်ကဝီခိာ်တဂန့လီ။ ဒ်သိး တံဖဲးတံမကလဲအသးဘာ်ဘျီဘာ်ဒါအဂီ မုဒါလါ အလီဘာ်အီတဖ်မာဝဲတသ့ဖဲအသ့ ဒီးဂုာ်ကျဲးစားဝဲ သပုာ်န့လီ။

ဖဲ ၂၀၀၉ နံာ် လါဒိာ်စဲဘာ် သရဲာ်ဘျီထု ကွဲ ဟ့ာ်တံသိာ်လိဘာ်ပးဒီးခိာ်ယူန့ဆာ် ဒီးတံကတဲာ် ကတီကွဲခိာ်ယူန့ဆာ်ဒီးဆင်ဖိကိာ်ဖိတဖ် ဖဲန့ ဝဲအလီခံ တံဒုးအိာ်ထီာ်ကဆီထက်ပုတဝဲသ့ပုာ် န့လီ။ ဆါကတီဖဲန့တံကယုထာထီာ်ဝဲကမံးတံာ် အဆါကတီ တံကိးဖျိာ်ပုကညီခဲလါကဟဲထီာ် တံအိာ်ဖျိာ်ဒီးပုကအိာ်လါအကယုဘျိာ်ဟဲထီာ်ဝဲ တံအိာ်ဖျိာ်တဘျီအံန့လီ။ တံအိာ်ဖျိာ်တဘျီအံအ ပူအဝဲဘာ်တံယုထာထီာ်အီလါကကဲထီာ်ဝဲဒ် သ ယုာ်ကွဲပျဲပူတံမဲလဲာ်အကမံာ်တံခိာ်တဂန့လီ။

ဒ်မုဒါလီဘာ်အီအသိး လါတံအိာ်ဖျိာ်အပူဒီးလါ တံလီကရကရိထံာ်လိာ်သးဒီးကမုာ်ဒုဖိသဝီဖိကိး ဘျီဒဲးအပူ, ပုပဒေသအံ ပာ်ယုာ်လါပုကျါကိးဘျီဒဲး ဒီးမုာ်ပုတဂလါအမေထွဲဒီးမလါပျဲမုဒါလါအဂုတ ဂန့လီ။ အဝဲမုာ်ပုအဲဒ်မုအဲဒ်သကိး, အဲဒ်ဖိအဲဒ် လံအယဲ အဖိအလံတဖ်အဲဒ်ဘာ်အီဒိာ်မးန့လီ။ အဝဲလီကရကရိတံဆုသဝီ, ကမုာ်ဒုဖိသဝီဖိအကျါ ဒီးထီာ်ဖဲအဝဲမုာ်ကတီတံန့အဝဲစဲးဝဲလါ, “တံမာ အဝဲအံယမလါသုဂီ ယမလါပုအါဂါအဂီ, တမုာ် ယမလါယကစာ်အဂီဘာ်န့လီ။ ယဲယအိာ်ဒီးမိဝဲခံ ဂါ ယဖိတအိာ်, ယအိာ်တံတလါနီတမံဘာ်. ယ ပနာ်အိာ်, ယတံလီာ်တံကျဲအိာ်စွာ်ကိးလီ။ လါတံန့ အယဲယမုာ်မာယနီာ်ကစာ်အဘျူးယအိာ်တလါဘာ်. မုာ်လါယအဲဒ်ဘာ်ယပုာ်ယဝဲ, ယပုကလုာ်အယဲယ ဂုာ်လိာ်ဂဲလိာ်လါတံဖဲးတံမာအံအပူန့လီ။”

ပုပဒေသအံတံဟ့ာ်အီမုဒါခံကပလါအမုာ် ထံကီတံဖဲးတံမာဘာ်ထွဲဒီးကရူလါကီဆင်, ဒီး အဂတကပန့လါပုတဝဲသ့ပုာ်ဒီးတံကတဲာ်ကတီ ကွဲခိာ်ယူန့ဆာ်ကရူန့လီ။ လါတံန့အယဲ ဘာ် အတီဖဲကီရူပတီတံမပျီဒီးမဟးဂီကွဲာ်တံမုတံ ဘျီအဆါကတီ, အခါဖဲန့ ဘာ်အတီလါဂါကီပုာ် ဆါခိာ်လဲမဲလါအဒဲပူ ဒီးဖိာ်န့ဝဲပုတဂခံဂန့လီ။ ဒီးဖဲန့အဆါကတီ ဒ်ထံကီတံသိာ်တံသီအိာ်ဝဲအ သိး အဝဲမာသကိးတံဒီးပုဆါခိာ်အံ တုလီတီလီ

အယိ၊ ပုတနီထံင်လအမုာ်ဖုပဒဲသုအတံာ်မဒီးကတိာ်ဒုင်ဒွဲင်စံးအဖုပဒဲသုလအ မုာ်ပုလအကိးနုာ်ပုကညီတဖုဒဲအံးန့ၣ်လီၤ. အနီၣ်နီၣ်တခီမုာ်ဒုထံကီၢ်အတံာ်ရဲၣ်တံာ်ကျဲၤ အတံာ်ဖံးတံာ်မသ့ၣ်တဖုဒဲန့ၣ်လီၤ.

ဖဲန့ၣ်အဆာကတီၢ်တံာ်သဘံၣ်သဘုၣ်အိၣ်ထီၣ်လအပုတတသ့ၣ်ပုာ်ပုမတံာ်ဖိဒီး ပုမအိၣ်တံာ်ဖိတနီၤအဘၢၣ်စၢန့ၣ်လီၤ. ဒီးဖဲန့ၣ်ဝံၤအလီၢ်ခံတယံာ်ဘၣ်ဒီး ပုလဲၤဒွဲၣ်အူကွံာ်အဖဲ ဖဲအအိၣ်ဖဲထံမုာ်ပျီတဖျၢၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖုပဒဲသုဒဲအမုာ်ကဝီၤခိၣ်တကအသိး, လအဖဲပုပုလဲၤဟံာ်စုာ်ကိးဒီးသုးတံာ်ဖိတံာ်လံၤတနီၤ, ကျိချံတနီၤဒီးယါအုၣ်မံာ်ပိာ်တနီၤန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဆံးအါဆံးအါတခီဖုပဒဲစံးဝဲ ပုလဲၤဟံာ်ဘၣ်ဆၣ်သါတကံာ်ကွံာ်ဘၣ်, ဒီးတုတံာ်ကဲထီၣ်သး ပုဒွဲၣ်အူဒဲဝံၤအလီၢ်ခံ အဝဲမလိာ်ပုာ်ဆုါခိၣ်နုာ်တနီၤဒီးစံးဝဲ, “သုဟဲမတံာ် သုဟဲမံလအဖဲ, တံာ်ကဲထီၣ်သး ပုသးထီၣ်သးဟ့ၤသု သုတဟဲကနူကနုၣ်လအယါဘၣ်. တံာ်ခဲလၢာ်ယဘၣ်တုာ်က့ၤဒုထဲတဂၤလီၤ. ယကတုာ်တုာ်ယသံလီၤ.”

စးထီၣ်ဖဲန့ၣ် အဝဲဒီးနုာ်ဘၣ်တံာ်ဆါတခါ ဒီးကူစါဝဲတဘျါလအဘၣ်. ယံာ်ထီၣ်ယံာ်ထီၣ်တံာ်ဆါအံးနးထီၣ်ဝဲဒုၣ်န့ၣ်လီၤ. ဖုပဒဲအံး တုအဘူးကသံတဘျီတထီၣ်ဝဲလအ, “ခိဖျိလအပုကွံာ်သါတမုာ်ဒီးပုမသါလီၤ. ပုစိာ်သါလီၤလအမုာ်လီၤန့ၣ်လီၤ. ဖဲလဲၣ်ဂုၤ သါအဲၣ်ဒီးလအပုာ်ဆုါခိၣ်ကဟဲထံၣ်လိာ်သးတဘျီဒီးလီၤ. တံာ်

ဂုာ်တံာ်ကျိၤသါကဒုးသ့ၣ်ညါအါခဲလၢာ်လီၤ.”

ဖဲလဲၣ်ဂုၤန့ၣ်ပုာ်ဆုါခိၣ်အံးမုာ်တသ့ၣ်ညါဘၣ်ဝဲဘၣ်ခါ, တံာ်တထံၣ်အဟဲဟံာ်ထီၣ်ဘၣ်. တံာ်ပီးတံာ်လီတဖုဒဲဘၣ်ထွဲဒီးထံကီၢ်တံာ်ပီးတံာ်လီအယိ ပုလအကလဲၤသမံသမိးဒီးဟံးထီၣ်တံာ်ဂုာ်တံာ်ဝီလအကတီၢ်ဒုဝဲတအိၣ်နီတဂၤဘၣ်. စါသုမတၢ, စါဝါမတၢ ပုတသ့ၣ်ညါမလီၤတံာ်တံာ်ဂုာ်တံာ်ကျိၤတအိၣ်နီတမံဘၣ်.

ပုလအမလသကိးတံာ်ဒီးအါတဖုဒဲစံးဝဲလအ, “ဖုပဒဲဘၣ်တုာ်ဘၣ်တံာ်ဆါအံးယံာ်ထီၣ်ယံာ်ထီၣ်ဒီးတုာ်ဝဲတကဲ တုာ်ဝဲတန့ၣ်လအဘၣ်. တချုးလအအဝဲသံဒီးဘၣ်န့ၣ်မလိာ်ဝဲလအ သါမုာ်သံ မံသါသရၣ်သမါလအခဲစါတကပကကွံာ်ဆုါနုာ်ကိးသါလံၤခွါတကအံးလအကွံာ်, ဖဲသိးကကဲထီၣ်ဘၣ်က့ၤကိးပုကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သုလအထံလီၢ်ကီၢ်ပုတဂၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးဝံၤအလီၢ်ခံတယံာ်ဘၣ် ဖဲလါယုလံ (၁၀) သီ ၂၀၁၇ နံၣ်အနံးန့ၣ် ဖုပဒဲသုအသးသမုဘၣ်ဟးထီၣ်ကွံာ်ဝဲဒုၣ်န့ၣ်လီၤ.”

ဖဲဖုပဒဲသုသံဝံၤအလီၢ်ခံန့ၣ်, ပုတတဂၤမံးတံာ်သ့ၣ်တဖုဒဲလအတံာ်အဲၣ်ဘၣ်ဖုပဒဲသုဒိၣ်မးအပုဖဲစံးဝဲ, “ဖုပဒဲသုသံတဂၤလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ကဲထီၣ်တံာ်လီၤဖျဲၣ်လီၤဟိဖးဒိၣ်ညါ, သရၣ်သမါမုာ်ဂုၤ, ခိၣ်နုာ်လအရူညီနုာ်ဝဲ တဖုဒဲမုာ်ဂုၤ သးအိၣ်သးသယုာ်ဘၣ်က့ၤဖုပဒဲသု ဖဲကဆီထၢၣ်ပုတတသ့ၣ်ပုာ်ခိၣ်နုာ်အကျိၤတကအသိးန့ၣ်လီၤ.”

ဖုပဒဲသုဒီးအလံၤဖိ ဒိသကိးတံာ်ဂီၤဖဲကီၢ်တံာ်အိၣ်ဖျိၣ်ကတီၢ်, မုာ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်, တံာ်ဂီၤ - ခုၣ်စါ

ဖုပဒေသု မှ်ပုတဂလအဂုင်လိင်္ဂဲလိင်္ဂဲတံ
လပုတတဝသုပုဂ်ကဆီထာ်အပူ၊ တံဖံးတံမလ
ဘၣ်မဲဝဲမံဂု မသကိးဃုာ်ဝဲမံဂုန့ၣ် မသပုဂ်ပုဂ်န့ၣ်
လီၤ. ဒီးလတံကရကရီအတံဖံးတံမဘၣ်ထွဲဒီး
ကရူကီဆၣ်တကယနၣ်သက့ မဲဝဲသပုဂ်ပုဂ်န့ၣ်လီၤ.
အါစုအါဘျီလအတံမအပူ ပုတနီၤနီၤထံၣ်ဒၣ်အီ
လအမ (ခုစါ တံမ, (ကရသဘျတံမ) တဘၣ်
ဃးဒီးပုကလုာ်တံမအပီ ပုတနီၤနီၤကွၢ်အီတမုာ်
အိၣ်ဝဲဒၣ်စုာ်ကီးန့ၣ်လီၤ. ဒီးလတံမအါခါအဖီခိၣ်
တဘျီတခိၣ်တံကမၣ်အိၣ်စုာ်ကီးဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အ

တံဖံးတံမလအမဂုာ်ဝဲအိၣ်အါမံအဖီခိၣ်ပုတထံၣ်
ဘၣ်, ပုထံၣ်ဒၣ်ထဲတံကမၣ်တခီပန့ၣ်လီၤ. ပုသးပုဂ်
စံးဝဲ “ပုကညီန့ၣ် သ့တလၢာ်ဘၣ်တစီဘၣ်န့ၣ်လီၤ.”
အပီပုတတခိၣ်နီၤလၢခံတဖၣ် တံဆိၣ်ထွဲဒီးတံဟ့ၣ်
ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါ မှ်တအိၣ်ဘၣ်လၢလီၢ်ကဝီခိၣ်နီၤတဖၣ်အ
ကျါန့ၣ် ကကထီၣ်ဝဲတံမလီၤသထြး, မလီၤဆံးလီၤ
စါတံဖံးတံမတမံန့ၣ်လီၤ.

လၢခံကတံ မံတံဆိၣ်ဂုဆိၣ်ဝါ ကလီၤဘၣ်
ဖုပဒေသုအဖီအလံ ဒီးအမလအိၣ်တုာ် ဃုာ်ဒီးပုလ
အဲၣ်အီတဖၣ်ကိးဂဒဲးန့ၣ်တက့ၢ်. ■

တစုာ်အသးသမူ

(Binturong (*Arctictis binturong*))

သုလၢကီၤစုာ်

တစုာ် ကီၤလၢကျိာ်တံကိးအီလၢ Binturong
(*Arctictis binturong*)¹ တံကိးစုာ်ကီးအီ
လၢသုာ်မံညီတသုန့ၣ်လီၤ. ပုတနီၤကသုာ်ညါဝဲဆၣ်
ဖိကီၢ်ဖိတလုာ်အံၤ ဒီးတနီၤန့ၣ်တသုာ်ညါဝဲဘၣ်ကအိၣ်
ဝဲဒၣ်န့ၣ်လီၤ. အနီၢ်နီၢ်တခီန့ၣ် တစုာ်အံၤတလီၤကံၢ်သုာ်
မံညီတလီၤကံၢ်တသုဘၣ် မ့မ့တခီ လီၤကံၢ်ဝဲဒၣ်လၢ
သုခိၣ်ဒုဖးဒိၣ်တကလုာ်န့ၣ်လီၤ. တံလၢတစုာ်အံၤမ့
ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတကလုာ်လၢအကးဒီးလုာ်ဒိၣ်ပွၤဒိၣ်လၢ
တံမကဆါအီသုအပီ ဟီၣ်ခိၣ်ဘီမုာ်ပုမတံဖိက
ရလၢအရဲၣ်သဲကတီၤက့ၤန့ၣ်ဆၣ် (IUCN, International
Union for Conservation of Nature) ဟ်ပနီၣ်ဝဲလၢ
အမ့ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိတကလုာ်လၢတံမသံမဆါအီညီ

အစရီပူဒီးဘၣ်တံတြီဝဲလၢတံသုတမသံမဆါဒီး
ကူလံၢ်မကလၢအီတဂုၤ, မှ်လၢအနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ဒုးဆံး
လီၤစုာ်လီၤဝဲလၢဟီၣ်ခိၣ်ခါအပီန့ၣ်လီၤ.

နီၢ်ခိၣ်ကံၢ်လီၤဆီ

တစုာ်, မှ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအမိာ်ပုဂ်ထီဒီးဃာ,
အခိၣ်ဖုာ်, ဒိၣ်ဒီးအဂံၢ်ဆူၣ်ဒိၣ်မးလီၤ. အဆူၣ်သုဒီး
တီၣ်ဝဲဒၣ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. အမဲာ်ကိးဒိတဘိလၢအဆူၣ်
တီၣ်ဝဲဒီးအမဲာ်န့ၣ် မက့ၣ်ကူဝဲဒ်သိးနီၣ်ဘျးဒီးဟံးဃာ
တံလၢအမဲာ်သုဝဲန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ဒီးအနိးဆူၣ်လၢအဖုာ်ဒီး
စူဝဲ, က့ၣ်ထီၣ်ဒီးတရိးထီၣ်တစးတစးစးထီၣ်လၢအ
နါစုာ်ထီၣ်ခိၣ်ထံးဆူအမဲာ်သုာ်န့ၣ်လီၤ. အမဲာ်ခဲၣ်ဖုာ်ဒီး,
သုဝဲဒီးဖျးထီၣ်တစးဒီးပျါလီၤဆီန့ၣ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအဂ

¹ <https://en.wikipedia.org/wiki/Binturong>

န့ၣ်လီၤ. အနီၣ်ဖုၣ်, ကဝီၤဒီးဝါထီၣ်ဝဲၣ်အထိးနီၣ်လီၤ. အခၣ်ပံၣ်အဖီခိၣ်ဖီလၢအိၣ်ဒီးအမဲၤဒီး (မဲနံၤ) လၢအဖျၢၣ်ဒီးစူ (၆) ဘိ, အိၣ်ဒီးမဲၣ်စ့ၣ်လၢအထိးဒီးစူ ၂ ဘိ, အိၣ်စ့ၣ်ကီးဒီးမဲၣ်စီတီ ယုဘိ စုၣ်စုၣ်လၢအခၣ်ပံၣ်ဖီခိၣ်ဒီးဖီလၢတခိးတခိစုၣ်စုၣ်န့ၣ်လီၤ. အခိၣ်အဆူၣ်န့ၣ်ဖျၢၣ်ဒီးအလွဲၣ်ဘိထီၣ်ကယီၤကယီၤ, အခိၣ်တခိးတခိ, အစုမုၢ်ခိၣ်မုၢ်အိၣ်ယဲၣ်ဘိ ဒီးအစုမုၢ်ခိၣ်မုၢ်တဖၣ်အံၤအဂံၢ်ဆူၣ်ဒိၣ်မးလၢကစ့ၢ်တံၢ်တံၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. အမိၢ်ပျၢ်အဆူၣ်န့ၣ်ထီၣ်ဒီးယဲၣ်ယဲၣ်, တဘျုးတဆိၣ်ဘၣ်ဒီးကျၢ်ဘၢဝဲအမိၢ်ပျၢ်ဒီးတဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တစုၢ်တဖၣ်စးထီၣ်လၢအခိၣ်သ့ၣ်ပံၣ်တူၤလၢအမိၢ်ပျၢ်ဒီးအခံၣ်ကီၢ်န့ၣ် ထီဝဲ ၂၈-၃၃ စုမုၢ်ဒိၣ် (၇၁-၈၄ စဲၣ်ဒိၣ်မံးထၢၣ်) အမဲၢ်ကိၤဒီးတဘိထီဝဲ ၂၆-၂၇ စုမုၢ်ဒိၣ် (၆၆-၆၉ စဲၣ်ဒိၣ်မံးထၢၣ်) န့ၣ်လီၤ. တစုၢ်တဖၣ်

အခိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပျဲၤကတီၢ်န့ၣ်ယၢဝဲဒၣ် ၂၂-၃၂ ကံလိကြၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ထံၣ်ညီၣ်န့ၣ်အလီၢ်

တစုၢ်တဖၣ်ညီၣ်န့ၣ်ဘၣ်တၢ်ထံၣ်န့ၣ်အီၤလၢ အ့ၣ်ရၢမုၢ်ထီၣ်ကလံၤထံး, ကီၤလၢသုကီၢ်, ကီၢ်နံၣ်ဖီလၢ, ဘဲကလါဒီးရှ်, ဘူးတၢ်, ကီၢ်ကွီၣ်တဲၣ်, ကီၢ်ပယီၤ, မလုၣ်ရၢ, လၢအိၣ်, ခဲၣ်ဘိဒံၤယါ, ဘံၣ်ယဲးနီၢ်, တရူးကီၢ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

အါတက့ၢ်အိၣ်ဆိးဝဲလၢတၢ်လျၢ်ကစၢ်ကလိအခိၣ်ထံး, ဒီးတၢ်လျၢ်လၢသ့ၣ်ထူၣ်ဝဲထူၣ်ပျဲၤလုၢ်ဘၢအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. အါတက့ၢ်အိၣ်ဆိးဝဲလၢသ့ၣ်ပျၢ်တၢ်လီၢ်ဖျၢၣ်, တၢ်လီၢ်ပၤအလီၢ်လၢသ့ၣ်ထူၣ်ဒီးတပံၢ်တမါဝဲထီၣ်အလီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တစုၢ်မုၢ်ဆၣ်ဖီကီၢ်ဖီလၢတၢ်တြီတၢ်မၤသံမၤဆါဒီးကျၢ်လဲၤမၤကၢအီၤမုၢ်လၢအနီၣ်ဂံၢ်နီၣ်ခွဲးစုၤလီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်ချၢအယီၤလီၤ. တၢ်ဂီၤ - အ့ထၢၣ်နဲး

တၢ်မူဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ

တစုမ့ၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအဟူးဂဲၤလဲၤထီၣ်က့ၤ လီၤလၢမ့ၢ်န့ၣ်ဒီးမ့ၢ်ဆါန့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိလၢအ ပုၤအချၢဘၣ်, ဒီးဖဲအကခိသ့ၣ်တထူၣ်ဆူအကတထူၣ် အခါ ဘၣ်စံၣ်လီၤလၢဟီၣ်ခိၣ်လီၤဒီးခိယီၤဆူသ့ၣ်အက တထူၣ်န့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဟးဝဲကယီၤကယီၤဒီးပတုၣ် ခဲအံၤခဲအံၤလီၤ. ဖဲအဟးထီၣ်ဟးလီၤလၢသ့ၣ်ဒုလီၤအ ခါသ့ၣ်ဒၣ်အမဲၢ်ကိလၢကကဲစီၤပီၢ်လၢအဂီၢ် လၢကကၤ ယၢ်အယၢ်အဖုံ ဖဲခိၣ်သ့ၣ်ဒုအခါန့ၣ်လီၤ.

ဆၣ်ဖိကီၢ်ကီၢ်ဖိတကလုၢ်အံၤညီၣ်န့ၣ်တသီၣ်တ သဲဘၣ်,ဘၣ်ဆၣ်ဖဲအပျံၤတၢ် မ့တမ့ၢ် တၢ်မၤပျံၤမၤဖုး အီၤအခါမၤဆၢဒီးထီၣ်ဒါက့ၤတၢ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. သ့ၣ်ဒၣ် အမဲၢ်လၢတၢ်ဒီသဒါလီၤအနီၢ်ကစၢ်အဂီၢ်လီၤ. ဖဲဘၣ် တၢ်မၤပျံၤအီၤအကတီၢ်အဝဲကစံၣ်ကွံၣ်ဆူသ့ၣ်အကတ ထူၣ်လၢအဘူးဒီးအီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်

တစုၢ်လၢအအိၣ်လၢပျံၤပူၤတဖၣ် အါတက့ၢ် အိၣ်ဝဲဒၣ်ထီၣ်, ညၣ်, ထိးကလဲၣ်, တၢ်ဖိလံၤဖိယာ်, တၢ်သုတၢ်သၣ်ဒီးတၢ်ဒီးတၢ်လၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်တစုၢ်လၢတၢ်ဘၣ်အီၤလၢတၢ်ကွၢ်ကီၢ်အလီၢ် တဖၣ် တၢ်ဒုးအိၣ်ဝဲဒၣ်တၢ်ဖဲတၢ်ညၣ်လၢတၢ်ကျဲၣ်ကျီ အီၤတဘျုးမံၤ, တကွံသၣ်, ဖီသၣ်, တယုၣ်သၣ်, ထံ မိတၢ်သၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်အါထီၣ်ဂီၢ်ထီၣ်

တစုၢ်အမိၢ်တဒုဒိၣ်တုၣ်ခိၣ်ပျဲဒီးလူၤမိၢ်လူၤဖါ သ့ဖဲအသးပျဲထီၣ် ၂ နံၣ် ၆ လါ ဒီးမ့ၢ်တစုၢ်အဖါ န့ၣ်ဖဲ ၂ နံၣ် ၇ လါယၢ်ယၢ်အကတီၢ်န့ၣ်လီၤ. ဖဲလူၤ မိၢ်လူၤဖါအဆၢကတီၢ်ဘၣ်န့ၣ် တစုၢ်အမိၢ်ကဒုးန့ၣ်ဖျါ ထီၣ်တစုၢ်အဖါတၢ်အပနီၣ်တမံၤမံၤ ဒ်သၣ်မံၤယီၤဟ့ၣ်

ထီၣ်တၢ်ပနီၣ်အသး လၢအဝဲအိၣ်ကတဲာ်ကတီၢ်အသး လၢတၢ်လူၤမိၢ်လူၤဖါလံၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲသ့ၣ်ဒါထီၣ်န့ၣ်သၢ လါဒီးဖးထီၣ်အဖိန့ၣ်လီၤ. ဖးထီၣ်အဖိတဘျီန့ၣ် ၁ ဒု တုၤလၢ ၃ ဒုဒီးတၢ်ထံၣ်န့ၣ်လၢအဖိအိၣ် ၆ ဒုစ့ၢ်ကိး လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်အါတက့ၢ် ဖးထီၣ်ဒၣ် ၂ ဒုန့ၣ်လီၤ.

ဖဲဖးထီၣ်သီအဆၢကတီၢ်အမဲၢ်ချံတဖးဘၣ်. ဖးထီၣ်စုၤသီအကတီၢ်အိၣ်ခူသ့ၣ်ဒၣ်လၢအမိၢ်အဟူး အဖိလၢဒီးဖဲအသးအိၣ် ၆-၈ နံၣ်အကတီၢ်န့ၣ် ဖျၢ်အ န့ၣ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသးဖဲအဖိထီၣ်ကထဲသးသၣ်မံ ယီၤတဒုအခါ အဆူၣ်တဖၣ်စးထီၣ်တီၣ်ထီၣ် ဒီးထီထီၣ် ဝဲဒီးတကတီၢ်ယီၤ စးထီၣ်ယုၤအိၣ်တၢ်အသးအကက, တၢ်ဖိလံၤဖိယာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. တစုၢ်လၢတၢ်ဘၣ်အီၤလၢ တၢ်ကွၢ်ကီၢ်အလီၢ်တဖၣ်အသးသမူထီၣ် ၂၅ နံၣ်န့ၣ် လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်မ့ၢ်လၢပျံၤပူၤကစုၢ်တဖၣ်အသးသမူထီ ထဲလဲၣ်န့ၣ်တၢ်တသ့ၣ်ညါလီၤတၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤပျံၤမၤဖုး

တၢ်မၤပျံၤမၤဖုးတစုၢ်အဒိၣ်ကတၢ်မ့ၢ်တၢ်မၤပျီ ကွံၣ်သ့ၣ်ပျံၤ, တၢ်မၤပျီကွံၣ်တၢ်လီၢ်ဟၤလၢသ့ၣ်ပျံၤဒီးတ ပံၤတမါအိၣ်အလီၢ်, တၢ်ကွံၣ်သ့ၣ်ကွံၣ်ဝဲ, တၢ်သုဟီၣ် ခိၣ်ကပံၤလၢတဘၣ်အကျဲ, တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤအက့ၢ်အ ဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ ဒုးလီၤမၢ်ကွံၣ်တစုၢ်အကလုၢ်န့ၣ် လီၤ. တၢ်လၢအဒုးလီၤတုၣ်ကွံၣ်တစုၢ်အကလုၢ်လၢအ လီၤပျံၤကတၢ်မ့ၢ် ပျံၤကညီၣ်အတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤလၢအမ့ၢ် တၢ်ဟးခးသံအိၣ်အီၤလၢတၢ်ဖဲတၢ်ညၣ်အဂီၢ်, တၢ်ခး ဆါအီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. တစုၢ်အဒုၣ်အဒါလၢအလူၤမၤသံ အီၤလၢအမ့ၢ် ဂုၢ်, ဘီၣ်သိၣ်, ဒီးထီၣ်ဖးဒိၣ်လၢအစီၤ အိၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ဘၣ်ယိၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဂီၢ်စ့ၢ် ကိးန့ၣ်လီၤ.

လၢပကီၢ်သုလုၤအပူၤ ဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအိၣ်ဒံးဝဲ အါမးဒီးလၢအကျါတနီၤန့ၣ် အစၢ်ဘူးကလီၤတုၣ်ကွံၣ်

ဝဲလဟီဝ်ခိန်ချာအံ့အိန်စိုက်ကီးဝဲဒုန်န့လီ. ဒ်န့အ သိးလဟီဝ်သုလုသုပျာအဖိလ်စံဉ်အပူန့ တာတြိ တာမသံဆဉ်ဖိကိာ်ဖိအါကလုာ်အကျါ တစုာ်ဘဉ်တာ တြိအီလဟီဝ်ကုလဲာ်မကု, တာမသံ, တာမပျံမ ဖုးဒီးတာဆါတာပျာအီအဂီာ်န့လီ. ခုာ်အဲဉ်ယုာ်သု ပျာတာဘျာအိန်ဝဲဒုန်လဟီဝ်တဘဉ်မသံမဆါဆဉ်ဖိ ကိာ်ဖိလဟီဝ်အစာဘူးကလီတုာ်သုတဖဉ်အယိ အလီာ် အိန်လဟီဝ်ကီးဂကသုညါန့ဟံာ်ဝဲ ဒ်သိးဒီးဆဉ်ဖိ ကိာ်ဖိလဟီဝ်အလုာ်ဒိန်ပျာဒိန်ဒ်အမုာ်တစုာ်တဖဉ် အစာသု

တလီတုာ်န့ပျာတဂုအဂီာ်န့လီ. ဒ်ခုာ်အဲဉ်ယုာ်အ ဖိလ်စံဉ်အိန်တုာ်ယာ်ဝဲအသိး, ပျာမုာ်မကမဉ်တာသိန် တာသီတဂုလုာ်လါဒီး တာကဟံးန့အီအရုသပျာက တာန့လီ.

ဘဉ်ထွဲဒီးတစုာ်အံ့, ဟီဝ်ခိန်ဒီဖျာဉ်တခိတ် ဟံပနီဉ်အီလဟီဝ်အမုာ်ဆဉ်ဖိကိာ်ဖိလဟီဝ်ကစာဘူးကလီ တုာ်ဒီးအိန်ဝဲ IUCN - VU (vulnerable)² ဒီးလဟီဝ် တြိတာမလဲာ်မကုအပူ CITES (APENDICE III)³ အ ပူန့လီ. ■

² <http://www.iucnredlist.org/details/41690/0>
³ <http://checklist.cites.org/#/en/search/>

တာဘီနာအဝုာ်

တံဟံဉ်စု

တာ ဝဲဒုန်လဟီဝ်ညါန့ ပျာအိန်ဝဲတဂု အမံ မုာ် စီကီသုာ် အဝဲဆိဟံဉ်ဆိပီဒီးထီဉ် ဖိဝဲဒုန်အဖိန့ဂုဝဲ အမါသံသဒုန်ကွာ်အီ ဒီးဘဉ်ကွာ် ဖိဉ်ယဲကုာ်အဖိန့ဂုန့လီ. လာခံတယံာ်တမိာ်ဒီး အဝဲ ဟံးန့ကဒီးအမါအသီတဂုအမံမုာ်ဝဲ နီာ်ဒုဉ်မုာ်ဘီ န့ လီ. တာဆါကတီာ်ဖဲစီကီသုာ်လဲမတုာ်အလီာ်ခံန့ နီာ်ဒုဉ်မုာ်ဘီ မအိန်ဝဲအဖိန့ဂုအံးနးနးကျဲကျဲ တကး ဘဉ် ကျဉ်ထီဉ်ဝဲလဟီဝ်မသံကွာ်ဝဲဘဉ်ဆဉ် မသံဝဲ လဟီဝ်အကစာ်တဘျဉ်ဘဉ်. လဟီဝ်န့အယိကျဉ်ထီဉ်ဝဲ ဒုန်လဟီဝ်အဝဲမသံကွာ်အဖိန့လီ.

ထီဉ်အဖိန့ဂုလုာ် ဒီးလဲသကီးဆုပျာပူန့လီ. တုာ် အလဲတုာ်လဟီဝ်ပူဒီး အဟံးန့န့န့ဝဲတာပူဖးဒိဉ်ဖး ထီတပူ ဒီးတာဝဲလဟီဝ်ပူအံ့ ပျာမုာ်လဲန့လီဟး ထီဉ်ဝဲန့ကဘဉ်ထီဉ်လီလဟီဝ်ညါန့လီ. ဝဲန့အ ခါကီးယီအဖိကိာ်ဂုဒီးဆုတာပူဒီးဝဲစာဝဲလဟီဝ်ယဲ ပူန့လီ. ဒီးဖဲလဟီဝ်တဖဉ်မံဘဉ်အသးကိာ်ဂုဒီးအ ခါ, အဝဲဟဲကုာ်ထီဉ်ဒီးထုးထီဉ်ကွာ်အယိသ့န့လီ. လာခံအဖိတဖဉ် တာကိာ်ခဲဘဉ်အီန့လီ. လာအ ကျါအသဒါတဂုမံမိာ်ဝဲလဟီဝ် အဝဲသုတဖဉ်ဘဉ်ထီဉ်ပ စိာ်လီာ်သးန့ဆိ မုာ်လဟီဝ်ပူန့ယာ်ဝဲပျာန့ဂုအယိလီ. ဒ်အမံမိာ်ဝဲအသိး အဝဲဒိဉ်တဂုအိန်လဟီဝ်ဖိလုာ်က တာ တဆိတဆိဒီးမုာ်အသဒါတဂုန့ အိန်လဟီဝ် ဖိခိဉ်ကတာ်အယိဟးထီဉ်ဘဉ်လဟီဝ်ပူဒီးဝဲလီန့ ကုာ်အဒီပုာ်ဝဲတဖဉ်အယိသ့ မပူဖျးကုာ်အဒီပုာ်ဝဲ တဖဉ်လဟီဝ်သံ ဒီးဟဲကုာ်ဆုအဟံဉ်န့လီ.

ဘဉ်တနံဖဲအဝဲလဲမတုာ်ဟဲကုာ် ဒီးဖဲဟါခိ လီအဆါကတီာ် တဲဘဉ်အဝဲလဟီဝ် နမုာ်တမသံနဖိခဲ လဟီဝ်ဘဉ်န့ ယအိန်ဒီးနတသုဘဉ်. အဝဲန့ အဲဉ် ဒီးသးအိန်အမါဒိန်န့အဖိအယိ တုာ်ဆုထီဉ်ဒီးကွဲ

တုမုာ်အဟဲကွာတုလုအဟံာ်ဒီး အမိာ်ယာ် တဂုလီဆါအသး ဒီးဟ်တုာ်ကမုာ်လုအဝါအဖီခိာ် လုအဝါန့ာ်တမုာ်သံအဖီဘာ်အယီလီု. လုခံတဘျီ တဲကဒီးအဝါလု နမုာ်တမုာ်သံနဖီဘာ်န့ာ် တုာ်ဆါလု အဘာ်အီန့ာ်ဘျီဝဲတသ့ဘာ်. တုမုာ်ဆုာ်ထီာ်ဒီးအ ဝါန့ာ်ကွဲထီာ်ကဒီးအဖီန့ာ်လုလုပုာ်ပုန့ာ်လီု. အ န့ာ်တဘျီ ဖဲအလဲတုလုသ့ာ်ယီဖးဒိာ်တထုာ်အခိာ် ထံးန့ာ် ကျီန့ာ်နီာ်ပျီနီာ်စဲ ဒီးပျီထီာ်ဝဲတဆီတဆီ ထီာ်ဘးလုအခံဒီးကိးထီာ်ဝဲဒုာ်အဖီကိးဂုဒီးဒီးဖဲမုာ် ဟါလီုအဆါကတီာ်န့ာ် တဲစုန့ာ်အဖီတုာ်ယဲပုန့ာ် လီု. အဖီကိးဂုဒီးကန့ာ်ပုမုာ်အယီ မံဘာ်ကဒီးအ သးကိးဂုဒီးန့ာ်လီု. ဖဲန့ာ်အဟဲကွာလီုဒီးကျီတဲာ် ကွံာ်နီာ်ရဲာ်ပျီနီာ်စဲတဘျီ တုလုသ့ာ်ခိာ်ထံးဒီးဟဲကွာ ဝဲဒုာ်န့ာ်လီု. မုာ်ဆုာ်ထီာ်တုာ်ဆါကတီာ်ဘာ်လုအဖီ မံဟံာ်ထီာ်န့ာ် ပုဒီးပုာ်ဝဲဖီန့ာ်အံာ်ဘာ်ကိာ်ဘာ်ဂီတုာ်

ဒိာ်မးန့ာ်လီု. ဒီးဖိလုအသဒါတဂုတုာ်ဒုးမံမိာ်ကဒီး အီလု (အိာ်ကနဲစီဖျုလီာ်ခိာ်) န့ာ်လီု. အဝဲသ့ာ် ကွာ်သကိးသ့ာ်ဒုဒီးထံာ်ဝဲလု (ကနဲ) တဒါ မုအိာ် ဝဲဒီးအိာ်ဝဲအခါဖျုလီာ်အခိာ်န့ာ်လီု. ဖဲန့ာ်အဆါက တီာ်ကလံမုာ်ဟဲဝဲဒီးဝဲာ်ဘီာ်တဖုာ်ဟူးဝးဝဲ ဒီးဖဲန့ာ်အ ခါဝဲာ်ဘီာ်တဘီဟဲလီုလုအပုာ်သဒါတဂုအအိာ် ဒီး ပုာ်သဒါအံာ်ဖီာ်ယာ်ဝဲမးမး ဒီးဝဲာ်ဘီာ်တဘီန့ာ်လီုဆိ တုလုသ့ာ်ခိာ်ထံး အယီအဝဲကွာလီုဆုသ့ာ်ခိာ်ထံး ဒီးအဝဲဟံးထီာ်ကွာနီာ်ရဲာ် ဒီးပျီထီာ်န့ာ်ကွာအဝဲာ်တ ဖုာ်ဒီး အဝဲာ်ကိးဂုဒီးဟဲကွာလီုဘာ်ဆုသ့ာ်ခိာ်ထံးဒီး ပုဖျုးလုတုာ်သံဒီးဟဲကွာကဒါကွာဆုအဟံာ်ဒုအညီ နုာ်အသိးန့ာ်လီု.

ဒီးဖဲအဟဲကွာတုလုအဟံာ်အကတီာ်န့ာ်အ မိာ်ယာ်တသးမံနီတစဲးဘာ်. ဘာ်တနံာ်ဖဲအဝါလဲမုာ် တုာ်အဆါကတီာ်န့ာ် အမိာ်ယာ်အံးခွဲးလီုန့ာ်မုာ်လု (ဖု

တဘီ နုာ်မုာ်ဆုာ်ထီာ်ဖိကိာ်ဖိလုအတုာ်ဘာ်ထွဲဘာ်ယးလီာ်သးဒီးထုလံတုာ်စုာ်တုာ်န့ာ် လုဘာ်တုာ်စံာ်စါအီလုတုာ်ယဲပုအပုစုာ်ကိးန့ာ်လီု. တုာ်ဂီု - ခုဝဲာ်

ဒါခိၣ်) ဒီးမအီၣ်ဝဲတၢ်ဒီပုၣ်ဝဲတဖၣ်နးနးကလဲၣ်န့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အဝဲတဖၣ်တုၤဟံၣ်အဆၢကတီၢ်န့ၣ် အဝဲလီၤဆါထီၣ်ကဒီးအသး ဒီးလဲၤဟံးန့ၢ်ဝဲဆီၣ်တဖျၢၣ်ကမၤထီၣ်ဝဲလၢအကိၣ်ပူၤ ဒီးထူၣ်ပျဲၣ်လီၤဝဲလၢအဝဲမဲၣ်ညါ မၤဝဲအဝဲကွၢ် ဒီးတဲဝဲ, ယတဲန့ၢ်မၤသံကွံာ်နဖိနတမၤသံဘၣ်အယိယကသံလီၤ. ယတၢ်ဆါအစုၣ်ထီၣ်လံ. နမ့ၢ်မၤသံန့ၣ်ယတၢ်ဆါဘျါလီၤ. မ့ၢ်ဆုၣ်ထီၣ်ဒီးအဝဲန့ၣ်ကွၢ်ထီၣ်ကဒီးအဖိန့ၢ်လၢထံကျိဖးဒိၣ်တဘိအပူၤ ဒီးလၢထံကျိအံၤအိၣ်ဒီးကတံၤဖးဒိၣ်တဖျၢၣ်လီၤ. ပၢ်အံၤလဲၤန့ၢ်ဝဲဆုၣ်ကတံၤပူၤဒီးကိးန့ၢ်ဝဲအဖိတဖၣ်ဆုၣ်ကတံၤအပူၤန့ၣ်လီၤ. ဝဲန့ၣ် အပါတဲန့ၢ်ကဒီးတၢ်ယဲၤပူၤဒီးယံာ်ယံာ်အဖိတဖၣ်မံဘၣ်အသးကိးဂၤ ဒီးအပါန့ၣ်ကးဘၢယံာ်ကတံၤအခိၣ်ဝဲ ထီၣ်လီၤထွံးကွံာ်ဝဲဒၣ်လၢထံကျိဖးဒိၣ်အပူၤန့ၣ်လီၤ. လီၤထွံးဘၣ်လၢဒီးတကါအနီၤဒီး ဒီးတကါဟဲလၢကျဲန့ၢ်ဘၣ်ဝဲအဖိ ဒီးဒီးတကါကိးထီၣ်ဝဲလၢအကလုာ်ဖးဒိၣ် (ပံၤပိၤပဲၣ်, တၢ်နာယိ, တၢ်နာယိ, တၢ်နာယိလၢပုၤဖိသၣ်အဖိ, ဒီးပုၤဒီပုၤဝဲန့ၢ်ဂၤန့ၣ်န့ၢ်ဟူဘၣ်တၢ်ကလုာ်ဒီးအသ့ၣ်ပျံၤသးဖးတၢ်ဒိၣ်မးန့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်ဒီးတကါဟဲတုၤလၢအဝဲသ့ၣ်ကပၤဒီးအပုၤအသးဒါတဂၤန့ၣ် ယုၤကညးအီၤလၢမၤသံယၤတဂ့ၤ, နတၢ်မၤမ့ၢ်အိၣ်ယကမၤစၢၤန့ၣ်လီၤ. ဒီးတကါတုၤလိာ်အတၢ်ယု, ဒီးက့ၤကိးအဝဲသ့ၣ်တဖၣ်ဆုၣ်အဟံၣ်ဟံၣ်ဝဲဒ်အဖိတၢ်နီၢ်ဒီးမၤဝဲအလဲၤဖဲန့ၢ်အခးန့ၣ်လီၤ. ဝဲပုၤဒီပုၤဝဲန့ၢ်ဂၤအံၤလဲၤဖဲန့ၢ်ဝဲခးအခါန့ၣ် လဲၤကွီးန့ၢ်ဝဲချံတဘျီကိးမုၢ်န့ၢ်ဒီး ဒ်သိးကက့ၤဒီးဝဲအဂီၢ်လီၤ. ခိဖျိလၢတုၤန့ၢ်ချံအယိ ခးန့ၢ်တလဲၣ်ဝဲဒ်ဒီးတကါသးလီဝဲအသိးန့ၣ်ဘၣ်. အဝဲသ့ၣ်တဲဒီးတကါ နမ့ၢ်အဲၣ်ဒီးလၢအလဲၤန့ၣ်နဘၣ်ကွၢ်လၢနခဲမိၣ်. ဒီးတကါကွၢ်လၢအခဲဒီးတဲထီၣ်ဝဲဝဲပျဲန့ၣ်ဘၣ်လံ. ခဲကကိပမၤတဝးဘၣ်. ဘၣ်လံ. ဒီးဝဲန့ၣ်အခါအဒီပုၤဝဲကူၣ်ထီၣ်န့ၢ်တၢ်ဒီးလဲၤပူၤန့ၢ်ဝဲသးအါအါ ဒီးဒုးအီၤဒီးတကါဖုပုၤမုပုၤခဲဂၤအံၤလၢသး ဒီးဝဲဒီးတကါမူၤသး, မဲၣ်ဟံးဒီးမဲ

ဘၣ်သးအခါ လဲၤဘုးတၢ်ဝဲအမဲၣ်ချံလၢကသံၣ်တယံးခဲဂၤလၢာ် ဒီးအဒီပုၤဝဲန့ၢ်ဂၤလၢာ်ဝဲထီၣ်အချံလၢကယုၤပူၤဖျဲးအသးအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒီးဝဲအဝဲသ့ၣ်ဝဲအချံဒီးဟဲက့ၤလၢကျဲအဆၢကတီၢ်န့ၣ်ဒီးတကါမံၤပၢ်ထီၣ်သ့ၣ်ညါဝဲလၢပုၤကူၣ်အီၤအယိ ကျဲးစးစီၣ်ထီၣ်က့ၤအမဲၣ်ချံဒ်သိးကထံၣ်က့ၤတၢ်အဂီၢ် ဒီးတုၤမ့ၢ်အစီၣ်ဝဲန့ၢ်လံဒီး လုၤဝဲပုၤဒီပုၤဝဲန့ၢ်ဂၤ, ဒီးတၢ်စံးဝဲဒၣ်လၢဒီးတကါဖုပုၤတဂၤန့ၣ် အိၣ်ဒီးအဆူၣ်ဖးထီတဘိ ဒီးတုၤမ့ၢ်အထံၣ်ပုၤဒီပုၤဝဲန့ၢ်ဂၤလၢအဒီးချံန့ၣ်ဒီး ထဲးလီၤအဆူၣ်ဒီးကွံာ်စိဝဲဆူပုၤဒီပုၤဝဲအချံ ဒီးစဲထီဝဲအယိဒီးတကါအံၤထုးဝဲချံ ဒီးချံန့ၣ်ဟဲက့ၤဘုးကတုၤလၢဒီးတကါအအိၣ်အဆၢကတီၢ် ထီၣ်ကံၣ်ဘိတဘျီယုၤလီၤဒီးတံာ်တဲဝဲဒီးတကါအဆူၣ်တဘိအံၤဒီးပုၤဒီပုၤဝဲန့ၢ်ဂၤပူၤဖျဲးဝဲန့ၣ်လီၤ.

အနံၣ်ယံာ်ထီၣ်ဒီးပုၤဒီပုၤဝဲတဖၣ်ဒိၣ်တုၤခိၣ်ပုၤ ဒီးသ့ၣ်ညါက့ၤဝဲလၢအမိၢ်န့ၣ်တၢ်မုၢ်ယၢ်အိၣ်အီၤအယိ တချုးအက့ၤတုၤလၢဟံၣ်ဒံးဘၣ်န့ၣ်ကက့ၤမၤသံအမိၢ်ယၢ်ဝဲမးကလဲၤမၤသံတၢ်မုၢ်ယၢ်န့ၣ်လီၤ. တုၤမ့ၢ်အက့ၤတုၤလၢအမိၢ်ယၢ်အးခိၣ်ထံးန့ၣ်ကိးလီၤအမိၢ်ယၢ် (ဒုၣ်မုၢ်ဘိဟဲလီၤဟဲလီၤ, ခွါန့ၢ်ဂၤအီၤသ့ၣ်တမိ), တုၤမ့ၢ်ဒုၣ်မုၢ်ဘိဟဲလီၤဒီးဘုးဝဲအကိၣ်ဒီးအီၤအသ့ၣ်တမိဝဲဒီး လဲၤဝဲလၢတၢ်မုၢ်ယၢ်အတၢ်လီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တချုးအလဲၤတုၤလၢတၢ်မုၢ်ယၢ်အလီၢ်ဒံးဘၣ်န့ၣ် လၢကျဲလဲၤမၤလီၢ်န့ၢ်တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်အကလုာ်ကလုာ်ဒီးတချုးအထီၣ်ဒီးဒီးဒုးလိာ်သးဒီးတၢ်မုၢ်ယၢ်ဒံးဘၣ်န့ၣ်ထီထီၣ်အနၢၤလၢသ့ၣ်ထၢနၢၤကိးဂၤဒီး, ဒီးမ့မ့ၢ်အသးဒါတဂၤန့ၣ်မးလံတမးဒီး ဒီးတုၤမ့ၢ်အလဲၤတုၤလၢတၢ်မုၢ်ယၢ်အလီၢ် ကိးလီၤဝဲ ဒီးစးထီၣ်ဒုးလိာ်သးလၢအဝဲဒိၣ်တဂၤဝဲတဂၤ ဘျီၣ်တနၢၤဘၣ်အိၣ်တုၤအပုၤသးဒါတဂၤလီၤ. ဒီးတၢ်ကလုာ်သိၣ်ထီၣ် (ခွဲးတံးတံး, ခွဲးတခီသံတခီသံ) ဒီးအပုၤသးဒါဝဲအခွဲးတၢ်အဆၢကတီၢ်

အနာ်ပူသီာ်ထီာ် (ခွဲးတံးတံး, ခွဲးလာအံာ်ခဲာ်, ခွဲးတထံာ်သံ) ဒီးအဝဲခွဲးအံာ်ခဲာ်တထံာ် ဒီးတံာ်မုာ်ယာ်တဖုသံကွာ်ဝဲလီာ်. ဒီးဟဲက့လာကျဲအခါအဒီပုာ်ဝဲာ်ဘီာ်လီာ် အနာ်နာ်ကိးဂု မ့မ့အပုာ်သဒါတဂုန့ာ်ဘီာ်လီာ်ဝဲတန့ာ် လာဘာ်န့ာ်လီာ်. အဒီပုာ်ဝဲာ်သးကညီအီာ်ဘာ်ဆာ်တညီလာဘာ်. တဲအဝဲာ်လာယက့တဘျာ်လာဘာ်. ဒီဖျိယတလီာ်ကံာ်ဒီးသုဘာ်န့ာ်လီာ်. ယကအိာ်တုာ်လာပုာ်ပူ, တဘာ်ဟဲမးဘူးယလာဘာ်. လီာ်ခဲအဝဲလဲဆုာ်န့ာ်အမ့ ဒီးတဲန့ာ်အဝဲာ်လာတဘာ်ဟဲစိာ်န့ာ်ယမ့တ

ဂု, မ့ဟဲန့ာ်ဟဲက့ထဲတဘျီလီာ်, ဟဲစိာ်န့ာ်ယနီာ်ခဲာ်သ့ာ်ခဲာ်လီာ်. ယကအိာ်က့လာခဲကတံာ်တဝီ. အဝဲာ်ဟဲစိာ်န့ာ်အီာ်သ့ာ်ခဲာ်ခဲာ်, နီာ်ခဲာ်ဒီးတဲကတံာ်ဝဲ လီာ်ခဲသုတဘာ်ဟဲလာဘာ်. ဒီးအဒီပုာ်ဝဲာ်တဖုန့ာ်လဲတခိန့ာ်, အဝဲပုာ်ထီာ်ဒီးခွဲးထီာ်ဝဲအဝဲာ်လာအနာ် ဒီးအဝဲာ်ဖျိးထီာ်ဆူမ့ခိာ်, ကဲထီာ်က့ဝဲ (ဆာ်အမ့) မ့မ့အဝဲတဂုဘာ်အိာ်သယုာ်က့ဝဲလာပုာ်ပူကဲထီာ်က့ဟီာ်ခိာ်အတံာ်ယံတံာ်လဲ, ထံကီာ်အစုဒုာ်စုတီာ်, ထံကီာ်သူးသ့ာ်လာကဝီဖိဒီးတဲခါန့ာ်လီာ်. ■

ပတံာ်ထံာ်ဒီးတံာ်မုာ်လံာ်

နီာ်လွဲလာဖိ - လုာ်သီဖိဒု

အိာ် ယဲဒုာ်ထဲတဂုလာယဒဲဖိအပူပဲဒီးတံာ်ဆိကမိာ်အါဒီးတံာ်ကီာ်တံာ်ဂီန့ာ်လီာ်. ကွာ်စိယီာ်ထဲတံာ်လာအယံ လာသ့ာ်ပုာ်လါဟ့သ့ာ်တဖုအိာ်တံာ်အလီာ်, ထံာ်ဘာ်ယဲထီာ်ဖိလံာ်ဖိယူကဲမဲစံာ်စိဒီးတံာ်သယုာ်သညီလီာ်ဘာ်ယဒိာ်မးလီာ်. ဟံးထီာ်ယဲဒုာ်လံာ်ဒီးယထီာ်ဒီးဘီဒီးကွဲးလီာ်ယဲဒုာ်တံာ်လာယဆါဒီးန့ာ်ဘာ်သ့ာ်တဖုလီာ်.

ယကွဲးယဲဒုာ်ဒီးအံာ်လီာ်.....

- ဒ်ပမ့ာ်ကညီပူထူလံာ်ဖိအသိး ပအဲာ်ဒီးအိာ်ဒုာ်ပကစာ်တံာ် ဒီးမးကလုာ်အိာ်ကစုလာတံာ်မုာ်တံာ်ခုာ်တံာ်သဘျာ်အပူလီာ်. ပတအဲာ်ဒီးလာပုာ်ကမးဟးဂီပဟီာ်ခိာ်ကပံာ် ဒီးမးဟးဂီပတံာ်ဖံးအိာ်မးအိာ်အလီာ်အကျဲဘာ်. လာပဟီာ်ကဝီအပူအံာ်သ့ာ်ပုာ်ဝဲာ်ထံကျိထံကွာ်တဖု အိာ်တြီယာ် ဒီး

အိာ်ကဒုဝဲဒုာ်ထံကျိဖိဒီးထံကျိဖိဒီးသ့ာ်တဖုန့ာ်လီာ်. သ့ာ်ပုာ်အိာ်တြီဝဲဒုာ်ထံကျိတဖုလာပမိာ်ပပာ်ဖဲမုအစါလံာ်လံာ်အယံ ကဲဘျူးလာပဝဲပုထူလံာ်ပတံာ်အိာ်မုအပူန့ာ်လီာ်.

- ပုာ်မုာ်ကနာ်အပူန့ာ် မ့ာ်ဝဲဆာ်ဖိကီာ်ဖိအိာ်ဆိးအတံာ်လီာ်တံာ်ကျဲန့ာ်လီာ်. သ့ာ်ထူာ်တဖုန့ာ်ဆာ်ဖိကီာ်ဖိတနီာ်အိာ်ဆိးထီာ်မဲဝဲလာအခဲ, တနီာ်အိာ်ဝဲလာအဖိလာ်, ဒီးတနီာ်အိာ်ဝဲလာအကိပူလီာ်. ဆာ်ဖိကီာ်ဖိတံာ်မံလာ်တနီာ်အိာ်ဝဲသ့ာ်လုာ်ဝဲလုာ်, တနီာ်အိာ်ဝဲသ့ာ်သုာ်ဝဲသုာ်လီာ်. ဒ်န့ာ်အသိးဆာ်ဖိကီာ်ဖိတံာ်မံလာ်လာအိာ်လာပုာ်ကျိတဖုအိာ်ဝဲတံာ်သးသမူလာပုာ်ပူအိာ်လီာ်. တံာ်တြီတံာ်မးဟးဂီသ့ာ်ပုာ်ဝဲာ်ပုာ်န့ာ် မ့ာ်ဒ်သိးဆာ်ဖိကီာ်ဖိတံာ်မံလာ်တဖုအိာ်ဆိးဝဲလာအပူကသုကန့ာ်အဂီန့ာ်လီာ်.

- ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လီၤလၢမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုအစၢ်လံာ်လံာ်အံၤ တၢ်မၤဟးဂီၤဒီးတၢ်ဟံးန့ၢ်ဆူၣ်အီၤလၢကျဲအကလုာ်ကလုာ်လီၤ. နီပဲလၢအမ့ၢ်ပုၤထူလံာ်ဖိအသိး ပတအဲၣ်ဒီးလၢ ပဟီၣ်ခိၣ်လီၤ, ပပုၤတတၢ်ဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်န့ၣ် အသုတလီၤမၢ်ဒီးဟးဂီၤတဂ့ၤ ဒီးပအဲၣ်ဒီးအိၣ်ဒီးတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်တၢ်သဘျုးလၢပကကတီၤအီၤ နီဖဲဖုလၢပုၤအကျဲအသိးန့ၣ်လီၤ. ပဒူလီၤ ပသဝီပုၤန့ၣ် အိၣ်ဒီးသ့ၣ်ပုၤဝဲၣ်ပုၤ သ့ၣ်ဒိၣ်ဝဲၣ်ထီၤ, ဘၣ်ဆၣ်မိၢ်ပၢ်ဖဲဖုတမၤဟးဂီၤဘၣ်. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ တုၤလီၤလၢခဲအံၤဒၣ်လဲၣ်ကဲဘျုးလၢပဂီၢ် ဒီးကဲဘျုးလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- သ့ၣ်ပုၤတဘျုးဘၣ်တဘျုးအပူၤအိၣ်ဝဲဒီးတၢ်လုၢ်တၢ်တြီၤ, ကစၢ်ကလိ, ထံကျိထံကွၢ်, ကဲဘျုးလၢဆၣ်ဖိကီၢ်ဖိ, ဒီးပုၤကညီကအိၣ်ဆိးလၢအပူၤဒီးအိၣ်ဝဲအဂီၢ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤပတအဲၣ်ဒီးလၢပုၤကမၤဟးဂီၤဒီးမၤလီၤမၢ်ကွၢ်အီၤဘၣ်. ပအဲၣ်ဒီးလၢအကအိၣ်လၢအိၣ်ပုၤဒ်မိၢ်ပၢ်ဖဲဖုလၢပုၤအိၣ်ဆိးတုၤဝဲအသိးလီၤ.
- သ့ၣ်ပုၤလၢပဟီၣ်ခိၣ်ကဝီၤအပူၤအံၤလၢဟ့ၣ်ဒ်ဒီးဖျါယံၤလၢဒိၣ်မးလီၤ. ဘၣ်ဆၣ်ပယီၤသုးတဖၣ်ဟဲသ့ၣ်ထီၣ်ဘျီထီၣ်အကျဲမ့ၢ် သိလုၣ်ကျဲ တီတီပသဝီအပူၤန့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ အခဲအံၤပဖဲဒီးအိၣ်မၤအိၣ်တၢ်န့ၣ်ပဘၣ်အိၣ်လၢတၢ်ဘၣ်ယိၣ်သးအုးအပူၤ, ပတၢ်ဖဲဒီးအိၣ်မၤအိၣ်အလီၢ်ဘူးဒီးပယီၤသုးအတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ, ပယီၤသုးကလၢ, ဒီးပဘၣ်ယုအိၣ်မၤအိၣ်တၢ်လၢတၢ်ကဆူးကတုၤကီၢ်ခဲခဲန့ၣ်လီၤ.
- ပတၢ်ဖဲဒီးအိၣ်မၤအိၣ်အမိၢ်ပုၤမ့ၢ် တၢ်မၤမ့ၢ်မၤဝဲတၢ်ဖဲဒီးမၤသံၣ်လၢတၢ်လုၢ်အိၣ်နီၢ်ခိၣ်သးသမုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ်ပုၤလၢအိၣ်တကူတလၢ ပဖဲဒီးပမၤတနံၤပအိၣ်တနံၤအဂီၢ်လီၤ. ပအိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဒီးတၢ်

- ပယီၤသုးမ့ၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်အတၢ်လီၢ်အကျဲ, အကျဲမ့ၢ်ကျဲဘိလၢပဒူပသဝီအပူၤဒီးဒီးပကလဲထီၣ်ဟးလီၤ, ဖဲဒီးအိၣ်မၤအိၣ်, ဖဲဒီးဖဲဒီးသံၣ်ဒူလၢပကစၢ်တၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ လၢတၢ်သဘျုးအပူၤတဘျုးဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပယီၤသုးတဖၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ကူၣ်အကူၣ်သိလၢပဖိခိၣ်ထီၣ်ဘိလီၤ. ပတအဲၣ်ဒီးလၢအကဟဲန့ၣ်လီၤမၤဂ့ၤထီၣ်အတၢ်လီၢ်တၢ်ကျဲ အကျဲမ့ၢ်လၢပဟီၣ်ခိၣ်ကဝီၤအပူၤဘၣ်. ပဟီၣ်ခိၣ်ကဝီၤအံၤပအဲၣ်ဒီးလၢအကအိၣ်ဂၢၢ်ကျဲ, ဘၣ်လီၢ်ဘၣ်စး ဒီးပကအိၣ်မူဖဲဒီးအိၣ်မၤအိၣ်ဘၣ်ဂ့ၤဂ့ၤဘၣ်ဘၣ် လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ပုၤတၢ်ဖဲဒီး တၢ်မၤပုၤမၤဖုးပုၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ပဟီၣ်ခိၣ်ကပံာ်လၢအအိၣ်လၢပဟီၣ်ခိၣ်ကဝီၤအပူၤဟီၣ်ခိၣ်တၢ်ထူးတၢ်တီၤ, ထံကျိထံကွၢ်, သ့ၣ်ပုၤဝဲၣ်ပုၤ, တၢ်လုၢ်တၢ်တြီၤတဖၣ် ပတအဲၣ်ဒီးလၢပုၤဒိၣ်ကျိၣ်ဒိၣ်စ့ဟဲဟံးန့ၢ်ဒီးဂုၢ်န့ၢ်ကွၢ်အီၤလုၤတက့ၤဘၣ်. ပအဲၣ်ဒီးလၢပဖိပလံာ်လၢခဲတစၢ်ကအိၣ်ဘၣ်, ကမၤဘၣ်အီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

လၢခဲကတၢ် တၢ်လၢယကကွဲးပာ်တုၤအီၤန့ၣ်, ပတအဲၣ်ဒီးယုၢ်မ့ၢ်ဟးဖျိးလၢဘၣ်, ပတဆၢထံၣ်တၢ်ဖျိၣ်တၢ်ယၢ်ဘၣ်, ပလိၣ်ဘၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်တၢ်သဘျုးအမ့ၢ်အတီၤ ဒီးပလိၣ်ဘၣ်လၢပယီၤသုးကက့ၤကဒါက့ၤဆူအကစၢ်အတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိးအလီၢ်န့ၣ်လီၤ. ယတၢ်မ့ၢ်လၢမ့ၢ်လၢထီၣ်ပုၤထီၣ်ပုၤန့ၣ် ပုၤတစၢ်ယီၤဒီးယၢ်ကသးခုဘၣ်တကးဘၣ် ပုၤဆူညါတစၢ် ကန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်လၢကထံၣ်ဘၣ်ဒီးအမိၢ်ပၢ်ဖဲဖုတၢ်ဟ့ၣ်သါန့ၣ်လီၤ. ■

တၢ်ခဲအပူၤထူလံၤဖိဒီးအတၢ်မံၤမိၢ်

နီၢ်သ့ၣ်ဂ့ၤဖိ - လုၤသီဖိဒု

ဘၣ် မနုၤယိပတူၢ်ဘၣ်တၢ်အံၤလဲၣ်...ယတၢ် သံကွၢ်အံၤတၢ်စံးဆၢလီၤတၢ်လီၤဆဲးလၢ ယဂီၢ်တအိၣ်ဘၣ်. ယမ့ၢ်ယဲၣ်ပူၤထူလံၤဖိလၢလုၤသီ ကီၢ်ဆၢအပူၤတဂၤလီၤ. စးထီၣ်လၢပနီၢ်ဆဲးအခါလံၤ လံၤ တၢ်မ့ၢ်တၢ်ခဲၣ်တၢ်သဘျၢအမ့ၢ်အတီၢ်န့ၣ် တတုၤအိၣ် ပုၤနီၢ်တဘျီဒီးဘၣ်. ပဲၤဒုၣ်ပူၤထူလံၤဖိတဖၣ် ဒ်သိးပ ကဖံးအိၣ်ဘၣ် မအိၣ်ဘၣ်ဒ်တၢ်လၢပသဝီပူၤအဂီၢ် ပ တအဲၣ်ဒီးလၢတၢ်ကဟဲမဟးဂီၢ် ပပူၤထူလံၤဖိအဒူအ စံၣ်, တၢ်ဖံးအိၣ်မအိၣ်အလီၢ်အကျဲဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပဲၤ ပူၤထူလံၤဖိတဖၣ် ပအဲၣ်ဒီးလၢပကဖံးအိၣ်မအိၣ်ဘၣ် တၢ်လၢအကစၢ်ထူလံၤအလီၢ်အကျဲဒီးတၢ်အိၣ်တၢ်ဆိး အလီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢညါပဲၤပူၤထူလံၤဖိတဖၣ် ပဘၣ်စံၣ် မ့ၢ်ဟးဖျိးခိဖျိးဒုၣ်ဒါအတၢ်ဟဲထီၣ်ဒီးမဟးဂီၢ်ကွၢ်ပဟံၣ် ပယီၤဒီးပဘၣ်လဲၣ်အိၣ်ဆူတၢ်လီၢ်အဂၤန့ၣ်လီၤ.

ခဲအံၤပဲၤပူၤထူလံၤဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဟီၣ်ကဝီပူၤ ဒုၣ်ဒါ တဖၣ်ဟဲထီၣ်ဘျီဒဲဒုၣ်သိလ့ၣ်ကျဲဒီးမဘၣ်ဒိဝဲဒုၣ်ပူၤ ထူလံၤဖိအဒူလီၢ်သံၣ်လီၢ်အါမး မ့ၢ်လၢအဟဲထီၣ်သိ လ့ၣ်ကျဲအယိန့ၣ်လီၤ. ပူၤထူလံၤဖိအဒူလီၢ်စံၣ်လီၢ်တ ဖၣ် ဘၣ်လီၤယီၤအါမး မအိၣ်က့ၤဝဲဒုၣ်တဘျီဘၣ်. ပပူၤထူလံၤဖိလၢအလဲၣ်မအိၣ်က့ၤအစံၣ်လီၢ်ပျဲလီၢ် အိၣ်တနီၢ်ဘၣ်ဆၢ, ဘၣ်မအိၣ်ဒုၣ်တၢ်လၢတၢ်ပျဲတၢ် ဖုး တၢ်ဘၣ်ယိၣ်ဘၣ်ဘျီအပူၤထီၣ်န့ၣ်လီၤ.

အပူၤကွၢ်ပယီၤသုးတဖၣ်ဟဲထီၣ်မဟးဂီၢ်ပူၤ ထူလံၤဖိအတၢ်လီၢ်တဘျီဘၣ်တဘျီ ဒီးတၢ်လီၤမူၤလီၤ မါအါထီၣ်ဝဲအဖီခိၣ် ပူၤထူလံၤဖိတဖၣ်က့ၤဂုၢ်ဟံးန့ၢ် က့ၤတဘျီ, တသ့တညီဒီးတန့ၢ်ဘၣ်. ဘၣ်ဆၢခဲအံၤ တဘျီ ပစးထီၣ်ဟဲက့ၤအိၣ်ဘၣ်က့ၤလၢပသဝီအကပၤ ဘၣ်ဆၢ ပတအဲၣ်ဒီးလၢဒုၣ်ဒါအတၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ အိၣ်

လီၢ်ကဝီဖိဟးထီၣ်ဟးလီၤကျဲမ့ၢ်ဖိလၢပယီၤသုး အဲၣ်ဒီးဘျီထီၣ်ဝဲဆူသိလ့ၣ်ကျဲမ့ၢ်, တၢ်ဂီၢ် - တံဟံၣ်စ့ သိလ့ၣ်ကျဲမ့ၢ်လၢပယီၤသုးဘျီထီၣ်ဝဲ, တၢ်ဂီၢ် - တံဟံၣ်စ့

ထီၣ်ဝဲဒၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. ပအဲၣ်ဒီးလၢ ပကမၤအိၣ်ဘၣ်
စံာ်လီၤပျဲလီၤ, လုာ်ထီၣ်လုာ်လိၤဘျၢ ဘျၢ ဆီဆီလၢတၢ်
သဘျၢ အပူၤ လၢတအိၣ်ဒီးတၢ်ပျံၤတၢ်ဖုးတၢ်ဘၣ်ယီၣ်
ဘၣ်ဘျီလၢပယီၤဒၣ်ဒါအတၢ်မၤအၢမၤသီဒီးတၢ်မၤသံ
မၤဝီဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ပဝဲပုၤထူလံၤဖိတဖၣ်ပစးထီၣ်ယုာ်ဒၣ်ဒါလၢ
၂၀၀၆ နံၣ်လံၤလံၤ ဒီးပကၤအိၣ်လၢပသဝီပူၤတဘျီ
ဘၣ်. ဘၣ်ဆၣ်စးထီၣ်လၢ ၂၀၁၃ နံၣ်န့ၣ်မ့ၢ်လၢခိၣ်နၢ်
တဖၣ်စံးကတိၤသကိးတၢ်မ့ၢ်တၢ်ခၣ်ဒီးတၢ်ဟံၣ်ပတုာ်
တၢ်ခးအယီၤ ဒၣ်ဒါတၢ်ဟူးတၢ်ဂၤစ့ၤလီၤတစး ဒီးပဝဲပုၤ
ထူလံၤဖိတဖၣ်ဟဲက့ၤဖဲအိၣ်မၤအိၣ်ဘၣ်က့ၤလၢပစံာ်
လီၤပျဲလီၤ, တၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်အလီၤအကျဲန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်
ဆၣ်ပမ့ၢ်လဲၤလုာ်ထီၣ်လုာ်လိၤဆူပတၢ်ဖဲအိၣ်မၤအိၣ်အ
လီၤအကျဲဒီး ပဘၣ်ခိၣ်ဝဲပယီၤသုးအသိၣ်လုာ်ကျဲအ
ယီၤ မ့ၢ်တၢ်လီၤပျံၤလၢပဂီၢ်ဒီးပတုာ်ဘၣ်လၢတၢ်ပူၤဖျဲးတ

အိၣ်ဒီးပုၤဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ခိဖျိလၢဒၣ်ဒါတဖၣ်ဟဲထီၣ်ဒီးမၤဟးဂီၤပဝဲပုၤ
ထူလံၤဖိတဖၣ်အဒူလီၤသံၣ်လီၤ, တၢ်လီၤတၢ်ကျဲဒီးအ
သ့ၣ်ခိၣ်ဝဲခိၣ်. ဒူသဝီ ထံကျိထံကွာ်သ့ၣ်ဒိၣ်ဝဲပုၤ
အယီၤ ပတအဲၣ်ဒီးလၢတၢ်ဟးဂုာ်ဟးဂီၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤ
ကမၤအသးအါထီၣ်လၢပဟီၣ်ကဝီပတၢ်လီၤတၢ်ကျဲ
လၢဘၣ်. ပဝဲထူလံၤဖိတဖၣ်ပအိၣ်မုၤသ့ၣ်လၢပျံၤပူၤ,
ပလုာ်အိၣ်ပသးသမ့, ပဒီးန့ၣ်ထီၣ်ပသးသ့ၣ်ဒၣ်ထဲလၢ
ပျံၤပူၤလီၤ. ဒ်ပဒီးသန့ၣ်ထီၣ်ပသးဒီးသ့ၣ်ပုၤဝဲပုၤအသိး
ဒ်ပတၢ်သ့ၣ်ညါ, တၢ်ကုၣ်သ့ၣ်လၢအလီၤစၢလၢမိၢ်ပံၤဖဲ
ထူလံၤအစိၤလံၤလံၤတဖၣ်အံၤ, သံဂုၤမုၤဂုၤ ပကဂုာ်ကျဲး
စးအံးထွဲကွၢ်ထွဲဒီးကတိၤအီၤန့ၣ်လီၤ. ယအိၣ်တ့ၢ်ဒီး
ယတၢ်မံမိၢ်လၢမ့ၢ်တနံၤ ပကအိၣ်ဘၣ်လၢပထံလီၤကီၢ်
ပူၤမ့ၢ်မ့ၢ်ခၣ်ခၣ် ပူၤဖျဲးဒီးတၢ်ဘၣ်ကီၢ်ဘၣ်ဂီၤအကလုာ်
ကလုာ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ. ■

ပယီၤသုးလုာ်လိၤဟးထီၣ်ဒီးစိာ်ဆုၤအါထီၣ်တၢ်ဖိတၢ်လံၤဖဲလၢမ့ၢ်ပျီဒီးစိာ်ပျီအဘၣ်စၢ. တၢ်ဂီၤ - တံဟံၣ်စ့

ဖိတၢ်ပုၤအိၣ်လၢထံခံ

ပုၤတၢ်သိ (လုၤသိဖိဒု)

ဆူ

ဒီပုၤဝဲၣ်သုၤလုၤကီၤဂ့ၤပုၤဖးလံာ်ဖိခဲလၢာ်.

အဆိအဲၣ်ဒီးဆၢဂ့ၤဆၢဝါဘၣ်သုၤကိးဂၤလၢ မိတၢ်ထံတၢ်တီၢ်ကစၢ်ကအံးလီၤကွၢ်လီၤပပုၤကညီကလုာ်အံၤတက့ၢ်.

ယတၢ်ကွဲးတခီမ့ၢ်ဝဲ, ဟီၣ်ခိၣ်အတၢ်လဲလိာ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲအါမးလၢခ့ၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ဒီးပုၤဟီၣ်ခိၣ်ဖိအတၢ်အိၣ်မုၢ်စ့ၢ်ကိး ဆိတလဲအသးကွၢ်ကွၢ်ဆူတၢ်ဂ့ၤ ဒီးတနီၤဆူတၢ်ဟးဂီၤအက့ၤအိၣ်စ့ၢ်ကိးန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၢဒီးတၢ်အကါဒိၣ်ကတၢ်တမံၤလၢတကြးဆိတလဲ ဒီးဟးယာ်ကၢ်ကျၢ ငးမူထီၣ်ဂဲထီၣ်က့ၤန့ၣ် မ့ၢ်ဝဲဒၣ် “ကညီကလုာ်, ပပုၤပပုၤအထူသန့, အလုအလၢဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ” န့ၣ်လီၤ.

ဒ်ပမ့ၢ်ဝဲဒၣ်ကညီကလုာ်အသိး ဒ်သိးဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘၣ်ကသ့ၣ်ညါပုၤလၢကညီကလုာ်အဂီၢ် ပကဘၣ်အိၣ်ဒီးပထူသန့, ပလုၢ်ဂ့ၤလၢဝါ, ပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, ပလံာ်ပလံာ်, ပုၤကလုာ်အတၢ်ဒုတၢ်အူသံကျံးပိးလီ, တၢ်ဂဲၤကလံာ်, တၢ်စုသုခိၣ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. အါန့ၢ်အန့ၣ်, ပကဘၣ်ကၤယာ်အီၤ, မၤဂ့ၤထီၣ်အီၤ ဒီးဒုးဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်အီၤတစိဘၣ်တစိ ဒီးစိာ်ခိအီၤဆူညါကွၢ်ကွၢ်န့ၣ်လီၤ. ဒ်ပမ့ၢ်ကညီကလုာ်အသိး, သပုၤကတၢ်န့ၣ် တၢ်ဂ့ၤလၢထးသ့ၣ်တဖၣ်အံၤကဲထီၣ်တၢ်အုၣ်သးအလၢအပုၤလၢပဂီၢ်လီၤ. ပလံာ်ပလံာ်, ပကူပသိး, ပထူသန့, ဒီးပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ ပတၢ်ဒုသံကျံးဒီးတၢ်ဂဲၤကလံာ်, တၢ်စုသုခိၣ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢမိာ်ပာ်ဖံဖုဟ့ၣ်သါဒီးဟ်လီၤစၢၤန့ၢ်ပုၤသ့ၣ်တဖၣ်အံၤမ့ၢ်လီၤမိာ်ကွံာ်ဒီး ပပုၤကလုာ်ကလီၤမိာ်ကွံာ်ဝဲသပုၤကတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ခ့ၤဆၢကတီၢ်ခဲအံၤ ပကွၢ်တရံးပခိၣ်ပယၢဝးဝး တၢ်အိၣ်ဂုာ်ဘၣ်ဖျိအိၣ်ထီၣ်အါမးလၢပပုၤကလုာ်အ

သံၣ်ခွဲၣ်ကတီၢ်က့ၤလုၢ်လၢထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢလုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်တဖၣ်အံၤတက့ၢ်. တၢ်ဂီၤ - ခ့ၤစဲာ်

ကျါန့ၣ်လီၤ. တၢ်ကွဲၤန့ၢ်လွဲၤန့ၢ်သ့ၣ်ဘီၣ်သးစၢ်လၢအမ့ၢ် တၢ်တဂ့ၤတဘၣ်ဒ်သိး, တၢ်ဂီၤမူလၢဟဲလၢထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤ တဖၣ်, တၢ်ကူတၢ်သိးအကလုာ်ကလုာ်, တၢ်သ့တၢ်မူ တၢ်ဘိးသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲဒၣ်အါမး လၢအစ့ၢ်န့ၢ်လီၤလၢ သးစၢ်တဖၣ်အကျါန့ၣ်လီၤ.

တၢ်စ့ၣ်တၢ်ပျၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ အသဟီၣ်ဆူၣ် ထီၣ်ဝဲဒၣ်ဒိၣ်မး တုၤဒၣ်လဲၣ်ကိၣ်ဖိသ့ၣ်ဘီၣ်သးစၢ်သ့ၣ် တဖၣ်သးပုၤနီၣ်သိးကွံာ်အပုၤကလုာ်တၢ်ကူတၢ်သိး, သးပုၤနီၣ်အဲၣ်ဖးက့ၤ, ကတီၤက့ၤအပုၤကလုာ်အလံာ် အလံာ်, သးပုၤနီၣ်ကွံာ်အပုၤကလုာ်အလုာ်လၢအထူ သန့ၤဒီးအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ ဒီးကွံာ်ဖိ မၤလိထံဂ့ၤကီၢ်ဂၤ အလုာ်အလၢအတၢ်ဆဲးတၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. ဒီးပထံၣ်ဘၣ် စ့ၢ်ကိးလၢကိၣ်ဖိအကျါတနီၤ ကူတၢ်သိးတၢ်လၢတဘၣ် လိာ်ဖိးမံဒီးကိၣ်အတၢ်သိၣ်တၢ်သီ ဝံတဘျဲးထၢၣ် ဒီး တံာ်တံာ်ကွံာ်ဝဲဒၣ်အန့ၢ်, ဝံထၢၣ်တူၣ်မဲာ်, ဖၢမိာ်ခုၣ်လုာ် လုာ် ဒီးတသ့ၣ်ညါက့ၤဝဲလၢကထီၣ်တၢ်လီၤယံၤလီၤက ပၤ ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆူးတၢ်ဆါလၢအဂီၢ်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤတဖျါပံၤဖျါလၢဘၣ်. ဖျါဒၣ်တၢ်လၢတသးအိၣ် က့ၤပပုၤကလုာ်အတၢ်ဆဲးတၢ်လၢဘၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်တမံၤလၢလီၤပျံၤလီၤဘၣ်ယိၣ် လၢပပုၤကလုာ်ဆူ ညါတစါအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ပပုၤကလုာ်ကညီဖိအံၤ မ့ၢ်လၢကလုာ်ဒိၣ်စိ ပယီၤကလုာ်ဒိၣ်အတၢ်ဆီၣ်တံာ်မၤန့ၤအါအယိ ပခိၣ် ဆိၣ် ပနံၢ်ဂ့ၤ ဒီးပတူၢ်ဘၣ်ခိၣ်ဘၣ်တၢ်နးမးလီၤ. ဘၣ် ဆၣ်မ့ၢ်ကအိၣ်ဝဲတနံၤ (ထံလူၤလီၤဒးလၢထီၣ်ဖိ) က မ့ၢ်တၢ်ကတိၤလၢပဂီၢ်လီၤ. ပတၢ်ဆၢမ့ၢ်လၢအဖိတၢ်န့ၣ် ပထံၣ်လၢအတအိၣ်လၢထံထၣ်ဘၣ်. ပဖိတၢ်န့ၣ်ဒ်ပ သ့ၣ်ညါအသိးအိၣ်န့ၢ်ပုၤလၢထံခံန့ၣ်လီၤ. ဘၣ်ဆၣ်တ လိာ်သးဆဲးဘၣ်. ထံအခိၣ်သ့ၣ်ခိၣ်ဘိန့ၣ်တယုၤထီၣ် အခိၣ်ဆူထံခံဘၣ်. ဟဲယုၤလီၤလၢထံခံန့ၣ်လီၤ. ပမ့ၢ် ဆၢဒီးန့ၢ်ထံဒ်တၢ်ဆၢန့ၢ်ထံအသိးန့ၣ် တကြးယုၤ

ဂံၢ်ယုၤဘါဒီးထီၣ်ထွံပချံၤယိာ်လီၤထံဘၣ် ပဖိတၢ်အိၣ် လၢထံခံအယိ ယာ်လီၤထီၣ်ချံၤအခိၣ်လၢထံခံ ထးဂံၢ်ထး ဘါဒီးတၢ်ကထီၣ်အီၤလၢဂံၢ်လၢဘါတက့ၢ်. နမ့ၢ်လီၤ ဘျဲးလီၤတီၤဘၣ်ဆၣ် ပာ်ဆူၣ်နသးတံးတဟီၣ်တက့ၢ်. လၢခံနကတုၤသပျၢ်ကတၢ်ဆူနဖိတၢ်န့ၣ်လီၤ.

ခိဖျိလၢပတၢ်ယုၤထံၣ်သ့ၣ်ညါစ့ၤ လဲၤတတုၤက့ၤ တတုၤအယိခါ, ဖးလံာ်ဖးလံာ်စ့ၤယိခါ, ယတၢ်ဆိမိၣ် ဆိမးတဖၣ်အိၣ်ထီၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ကညီကီၢ်စ့ၣ် ကီၢ်ရူၣ် မ့ၢ်တြီၢ်အပူၤ တၢ်သ့ၣ်ထီၣ်ဆိလီၤကိၣ်လၢကူၣ်သ့ဆဲးလၢ မ့ၢ်ဂ့ၤ, တၢ်သးခုကစီၣ်အကိၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, လၢအကဟံးယာ် ဂၢ်ကျါဒီးကၤယာ်က့ၤကညီကလုာ် လုာ်လၢထူသန့ တၢ်ဆဲးတၢ်လၢအကိၣ်န့ၣ် ဘၣ်သ့ၣ်သ့ၣ်ကအိၣ်ဝဲ, ဘၣ် ဆၣ် အိၣ်စ့ၤဒဲးန့ၣ်လီၤ. မ့ၢ်လၢယနီၢ်ကစၢ်တဂၤယ ထံၣ်ဘၣ်ယပလၢာ်ဘၣ်ဒဲးဒၣ်ထဲ လူၤသီကီၢ်ဆၣ်အပူၤ, လူၤသီဖိဒုတၢ်မၤလီၢ် သ့ၣ်ထီၣ်ဟံလီၤဝဲကညီသန့ဆဲး လၢတီၤခၢၣ်သးကိၣ်တဖျါခါန့ၣ်လီၤ. ကိၣ်ဝဲအံၤအတၢ် တိာ် တၢ်မ့ၢ်လၢ မ့ၢ်ဝဲလၢစၢၤသ့ၣ်အသီဖိတဖၣ် ကဒီး န့ၢ်ဘၣ်တၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့ ဒီးကဟံးယာ်ကၤယာ်က ညီလုာ်လၢထူသန့ဒီးတၢ်ဆဲးတၢ်လၢ, ကညီလံာ်လံာ်, တၢ်ကူတၢ်သိး, တၢ်စုသ့ခိၣ်ဘၣ်, ကညီလုာ်ဖိထီၣ်ဖိ, တၢ်ဂဲၤကလံာ်, တၢ်ဒုသံကျဲးဒီးလုာ်ဘဲထီၣ်ထၣ်သ့ၣ်တ ဖၣ် သုတလီၤမၢ်တဂ့ၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးပလုာ်လၢထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢသုတ လီၤမၢ်သဒၣ်ကွံာ်ပုၤ ဒီးပုၤကထံၣ်သ့ၣ်ညါဒဲးပုၤလၢ ပ မ့ၢ်ပုၤထူလံာ်ပုၤကညီကလုာ်အဂီၢ်န့ၣ်, ယထံၣ်လၢတၢ်ဒုး အိၣ်ထီၣ်ကိၣ်ဒ်သန့ဆဲးလၢကိၣ်အံၤ မ့ၢ်တၢ်လၢအဂ့ၤဒီး ကဲဘျုးဒိၣ်မး လၢပပုၤကလုာ်ကညီဖိတဖၣ်အသူးအ သ့ၣ်အလၢကပီၤ ကအိၣ်ဖျါထီၣ်က့ၤဝဲဒၣ်အဂီၢ် ဒီးမ့ၢ် တၢ်အကါဒိၣ်ကတၢ်လၢခါဆူညါသးစၢ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယိအလီၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢ ပကဘၣ်ဂုာ်ကျဲး စးဟံးထီၣ်ဖိထီၣ်ဆိၣ်ထွံမၤသကိးဝဲလၢ တၢ်ဟံးသး

ပံးလိာ်လိာ်ပလိာ်အပူန့ၣ်လီၤ. တၢ်ဖံးတၢ်မၤကိးမံးဒဲး
အိၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်ထံးဘၣ်တီ, တၢ်ကီတၢ်ခဲ, တၢ်ကွၢ်တ
လီၤ, တၢ်ဒုၣ်ဒွဲၣ်စံးအၢ, တၢ်ထံၣ်ကမဲၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.
တၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အံၤ မၤအသုတအိၣ်ထီၣ်လၢအဆိတ
ဂ့ၤဒီး ပကသးအိၣ်မၤသကိးတၢ်လၢပပုၤကလုာ်အဂီၢ်
ဖဲတၢ်သ့အိၣ်ဒီးပုၤန့ၣ်တက့ၢ်. မၤစၢမ့ၢ်သ့, ဆိၣ်ထွဲမၤ
သကိးစၢတက့ၢ်. တၢ်လၢကမၤဆံးလီၤစ့ၤလီၤပသးသ
ဟီၣ်ဒီးထီၣ်လိာ်သးတဖၣ်န့ၣ် ယဆၢမုၢ်လၢလၢအသု
တအိၣ်လၢပပုၤကလုာ်အကျါလၢတဂ့ၤန့ၣ်လီၤ.

ဒ်သိးပသန့ဆဲးလၢကွီအံၤကယုာ်တၢ်ဆူညါ
အဂီၢ် ပကဘၣ်လၢခီဖျိတၢ်အိၣ်ဝဲဒၣ်အါမံၤအါကလုာ်
န့ၣ်ပနၢ်ဟံၤလီၤပသးလီၤ. လၢတၢ်န့ၣ်အယီၤ ဒ်ပထူသ
န့ၣ်ဆဲးလၢအကွီ ကအိၣ်သ့ၣ်လီၤဆီလီၤအသးဂၢ်ဂၢ်
ကျၢကျၢ ဒီးကယုာ်တၢ်ဆူညါ ကကဲထီၣ်ဒိဂ့ၤတဲာ်ဘၣ်

အဂီၢ်ဒီးကစိာ်မူစိာ်ဂဲၤထီၣ်ဘၣ်ပကညီကလုာ် ပထူ
သန့ပတၢ်ဆဲးတၢ်လၢလၢပပုၤအဂီၢ် ပကဘၣ်ဒုး
ဆူၣ်ထီၣ် ဒုးဂ့ၤထီၣ်ပသီထီၣ်ပကွီအံၤဆူညါကွၢ်ကွၢ်
န့ၣ်လီၤ. ဒ်န့ၣ်အသိး တၢ်တီခိၣ်ရိၣ်မဲ တၢ်ဟံးစုန့ၣ်
ကျဲတၢ်နၢ်ဟံၤလိာ်ပသးထီၣ်ဘၣ်အိၣ်ဒီးပုၤလီၤ. ဒ်သိး
ပပုၤကလုာ်လၢဟီၣ်ခိၣ်ဒီဘ့ၣ်ကသ့ၣ်ညါဘၣ်ပုၤအဂီၢ်
န့ၣ် မုၢ်ဒါဒိၣ်အါ အိၣ်ဝဲဒၣ်လၢနၢယၤပပုၤကညီကလုာ်
အစုပုၤလီၤ. ပသးအိၣ်ကွဲမ့ၢ်ဘၣ်စ့ၢ်ကိးပတံၤသကိး
လၢလီၤဘူးလီၤယံၤ ပမိာ်ပဟံၤ ပခိၣ်ပနၢ်ဒီးပုၤကိးဂၤ
လၢအအဲၣ်အပုၤကလုာ်ခဲလၢာ် ကဟဲဟးအိၣ်သကိး
ပကွီ, ဟံးစုန့ၣ်ကျဲ, ဟ့ၣ်ဂံၢ်ဟ့ၣ်ဘါစ့ၢ်ကိးပုၤဒီးဟ့ၣ်
ကူၣ်ဟ့ၣ်ဖးပုၤဆီၣ်ထွဲမၤစၢပုၤလၢကျဲအဘိဘိန့ၣ်မ့ၢ်ပ
တၢ်ဆၢမုၢ်လၢန့ၣ်လီၤ. ■

“ဆူထံခံဖိတၢ် ပကတၢ်ထီၣ်ပချံဖိအံၤယုၤန့ၣ်နီၤ.”

ဒုးဆူၣ်ထီၣ်, မၤဒိၣ်ထီၣ်ထီၣ်က့ၤသန့ဆဲးလၢကွီဒ်သိးကအိၣ်သ့ၣ်ဆီလီၤသးဂၢ်ဂၢ်ကျၢကျၢဒီးကဲထီၣ်ဒိဂ့ၤတဲာ်ဘၣ်
ဒီးကစိာ်မူစိာ်ဂဲၤဘၣ်ပပုၤကညီဒီတကလုာ်အထူသန့တၢ်ဆဲးတၢ်လၢန့ၣ်တက့ၢ်, တၢ်ဂီၤ - တံညၣ်ကံၢ်

ထိမ်းခဲအံ

စီးယဲးကစာ - လူသီဖီဒု

၁. တချူးလာမုာ်ဟဲထီၣ်သီ
မုာ်ဆဲးဘၣ်သီသံၣ်အဒီ
တချူးမုာ်လီၤန့ၣ်သအ
မုာ်ဆဲးဘၣ်သီသံၣ်အချာ

၅. တၢ်ကမုာ်လာထံထီၣ်ဟံာ်
ကညီဖိပဘၣ်သကၢ်
တၢ်မုာ်တၢ်ခုၣ်အကျဲၤစၢ
လုာ်လီၤသကိးဒုးနဲၣ်စၢ

၉. ကညီကီၢ်ကမုာ်အကီၢ်
ပုၤထူလံၤဖိဘၣ်သ့ၣ်ထီၣ်
ထူလံၤကညီမိာ်အဖိ
တယံာ်ကကဲပုၤဖျိးစိ

၂. မုာ်အယဲၤဟဲထီၣ်ခွံာ်
မုာ်လာကညီတၢ်ထံၣ်စိ
ခွံာ်ဖျါလာမုာ်အယဲၤ
ကညီဖိကဘၣ်ဟူးဂဲၤ

၆. တၢ်ဒၢတၢ်လၢပသ့ၣ်ထီၣ်
ဖျါထီၣ်ဝဲလၢကညီကီၢ်
ကညီကီၢ်ဖျါထီၣ်တက့
အိၣ်ဖျါလာသီသံၣ်အဒု

၁၀. ကညီဖိဘၣ်သ့ၣ်ထီၣ်ကီၢ်
တၢ်ဒၢတၢ်လိၣ်ဝဲနီၢ်ကီၢ်
ကညီဖိလီၢ်အိၣ်ဆိးထံး
သဘျံးဒီးသီသံၣ်ခိၣ်ထံး

၃. ကစၢၢ်ဂ့ၢ်ထံးထံဖိခံ
ကညီဖိအိၣ်ဆိးဝဲလံ
ထံဖိခံသ့ၣ်ဒိၣ်ဝၣ်လၢာ်
မုာ်ကညီဖိအခွဲးယာ်

၇. ခဲအံတၢ်ဒၢတၢ်ဖျါထီၣ်
ထူလံၤလုလုာ်ပသ့ၣ်နီၣ်
တၢ်ဒၢတၢ်ဖျါထီၣ်ဝဲလံ
ထူလံၤဆဲးလၢမိာ်လီၢ်မံ

၁၁. ကညီဖိအထံအကီၢ်
ထူလံၤကညီဘၣ်သ့ၣ်ထီၣ်
မ့မုာ်ကညီထူလံၤဖိ
လီၤသယုာ်ပုၤလိာ်ဒီတိ

၄. ကီၢ်ဝံၣ်သီဖျါလာထံခံ
ကညီဖိမတၢ်ဝဲလံ
ကီၢ်ဝံၣ်သီဖျါလာကီၢ်သး
အိၣ်လၢကညီဖိဘၣ်မၤ

၈. သီသံၣ်တူၢ်လီၤဆဲးဘုသိၣ်
အိၣ်လၢထူလံၤဟံၣ်ဆၢခိၣ်
သီသံၣ်ခိၣ်ကစၢၢ်တူၢ်ရဲၣ်
ကဲထီၣ်က့ၤကညီကီၢ်စဲၣ်

၁၂. ကစၢၢ်ခိၣ်ထံကျိယုၤလီၤ
ကမုာ်က့ၤဖဲအံတတီၤ
ကစၢၢ်ထီၣ်ထီၣ်ဒီးလၢဟ့
မၤသယုာ်ဝဲပုၤသးသ့.

ထိမ့်ထိမ့်ပျံ့ပျံ့စံးတုတ်ပတ်ပျာ

တကံဉ်စု - လှိုင်းထိမ်း၊ မှိုကြို

၁. သူလှိုင်းဆွဲခိဉ်ခံယူ
ဆွဲခိဉ်ဒီးသူလှိုင်းခံယူ
သူလှိုင်းကံဉ်ဆွဲဒီးပဒါ
ဆွဲကံဉ်သူလှိုင်းပဒါ
သူလှိုင်းဆွဲလိကလာ
ကဲအခိဉ်ကဲအဒီးယူ။

ပမုာ်ဆံးမုာ်စု၊ ပမုာ်ကလုာ်ဒုဉ်
ဆံးဘဉ်ဆဉ် ပမုာ်ဟံဉ်ဖျိဉ်ထီဉ်လိာ်
ပသးတဂးဒီးတဂးန့ဉ်ကမုာ်တံာ်
ညီညီဖိလိာ်။

၂. ကိုမုာ်ခွံဉ်ဖိကိုလဲကွေ
ကိုမုာ်ပျံဉ်ဖိကိုလဲကွေ
ခုယုာ်ထံဉ်ခုယုာ်အိဉ်ကွေ
ကိကျဲဉ်ထံဉ်ကိကျဲဉ်အိဉ်ကွေ
လိဉ်ထီဉ်ပသးလာပုဝါ
ခုယုာ်ထံဉ်ခုယုာ်ကွေဘျး။

ပမုာ်အိဉ်မူတဂးလာပသးန့ဉ်ဒီး
ပမုာ်ဟံဉ်ဖျိဉ်ထီဉ်ပလုာ်ပလုာ်အမုာ်အ
တိဒီးလိတံာ်လိဆဲးန့ဉ် တံာ်ကိတံာ်
ခဲတအိဉ်ဝဲဘဉ်။

၃. ခုထီဉ်ဘးခဲကနံဉ်အံ
ခါထီဉ်ဘးခဲကနံဉ်အံ
ပဘဉ်စုာ်ဒီးဒိဉ်ဒီးဆံး
ပဘဉ်နာ်ဒီးဒိဉ်ဒီးဆံး
လံာ်ယူလာမူကျိကျိကျဲ
တလိအိဉ်ပျာအိဉ်တသ့။

ပမုာ်တအိဉ်ဒီးတံာ်ယူတံာ်ဖိ
တံာ်စုာ်တံာ်နာ်ဘဉ်န့ဉ်တံာ်လဲန့ဉ်ကွေ
န့ဉ်ကတုအိဉ်ပျာ ဒီးကဲထီဉ်ကွေတံာ်
လိမုာ်လိဖးအကျဲသ့ဝဲဒဉ်န့ဉ်လိာ်။

၄. ကနဲစုာ်လာတံာ်အကွဲ
ကနဲဆုဉ်လာတံာ်အကွဲ
ပုာ်မုာ်ပျိးန့ဉ်ဝဲကွဲဒီး
ဝဲမုာ်ပျိးန့ဉ်ပုာ်ကွဲဒီး
ခံကမုာ်ပျိးဒီးသိးသိး
ပုလကံာ်ယူအိဉ်ကွဲမိ။

ပဝဲပျာကညီဖိ ပမုာ်မဲတံာ်တ
မဲလံာ်လံာ်န့ဉ် ပမုာ်ပပျံဉ်စံးတုာ်ဝဲလာ
ပျာလံာ်လံာ် ဝဲမုာ်တဲဒီးပုာ်ကနာ်၊
ပုာ်မုာ်တဲဒီးဝဲကနာ်န့ဉ်တံာ်မဲနာ်က
တုအိဉ်ပျာတိနံန့ဉ်လိာ်။ ပမုာ်တဟံ
လုာ်ဟံဉ်ပျာလိာ်ပသးဘဉ်န့ဉ် ကဲထီဉ်
တံာ်တယူတဖိး တံာ်လိဖျဉ်လိယံာ်
ဒီးကဲထီဉ်တံာ်သးခုလာ ကလုာ်ဂ
တဖဉ်အဂီၢ်န့ဉ်လိာ်။

၅. တံာ်သူအဖိပျံဉ်ပယီ
တံာ်ပျိးအဖိပျံဉ်ပယီ
သ့ဉ်ကသံအဖိလိတီ
ဝဲဉ်ကသံအဖိလိတီ
ကွဲးဝဲဉ်ယးလာအခဉ်အီ
ပျာတလဲဒီးသိဉ်ဒီးသိ

၅. (က) တံာ်မုာ်ကိးလာပျံဉ်ဒိဉ်လံာ်
တံာ်ပျံဉ်ကိးလာပျံဉ်ဒိဉ်လံာ်
ပျာတယုာ်ဆာနီတဂ
ပျာတကိးဆာနီတဂ
ပျာမုာ်ကိးဆာတဂ
အယုာ်အပျဲကအိဉ်ပျာ။

တံာ်သူတံာ်ပျိးအိဉ်လာပထံလိာ်
ကိာ်ပျဲန့ဉ်မုာ်ပတံာ်လိာ်။ မိာ်ပာ်ဖဲဖု
မုာ်လဲပျဲကွဲန့ဉ် ကဲကွေဖိလံာ်လံာ်
တစါအတံာ်ဒီးပျာပျာပျာမုာ်ဟဲဂုာ်
ဆုဉ်ဖျိးဆုဉ်ပျာတံာ်န့ဉ် ပတအဲဉ်ဒီး
ဟ့ဉ်အဝဲသ့ဉ်ဘဉ်။ ပမုာ်အးလိဆု
ကလုာ်ဂအစုပျဲန့ဉ် လာပဂီၢ်မုာ်တံာ်
ကလိကလိန့ဉ်လိာ်။ ပကဘဉ်အိဉ်
ဒီးတံာ်ကိးသ့ဉ်ကိးသးတုလာကဲ
ကွေပဖိပလံာ်အတံာ်တစုန့ဉ်လိာ်။

၆. တခံတခုထိုင်သွန်သူး
 တဇုန်တဇုန်ထိုင်သွန်သူး
 မှ်ယူထိုင်ယူထိုင်သုပြု
 မှ်ကွီလီကွီလီသုပြု
 ယူထိုင်ပြုကွီလီသုပြု
 လံာ်ကလီအသးတတုာ်.
 ပဝဲလတံာ်ဖံးသကိးမသကိး
 တံာ်လဟံာ်ဇုန်ဃီထာအဂီၢ်မှ်ဂု ပ
 မှ်အိန်ဒီးတံာ်လဲထိုင်ကုလီ မ
 တံာ်ယူဃုဖိးဖိးလတံာ်သးတဖျာန်
 ဃီန့ၣ် ကလုာ်ကမဆူၣ်မစိး
 ပုအလီၢ်တအိန်ဝဲဒုန်ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

၇. တံာ်အာၣ်လမူလဲဘီဘီ
 တံာ်ခံးလမူလဲဘီဘီ
 တံာ်တရုလဲလအတီ
 တံာ်ကမၣ်လဲလအတီ
 ဒီပုာ်ဝဲသးမှ်တတီ
 ကုအိကုထံကတီတီ.
 လတံာ်ကီတံာ်ခဲမှ်ဂု တံာ်ခဲၣ်
 တံာ်ဂီအခါမှ်ဂု ပမှ်အိန်ဒီးတံာ်တီ
 တံာ်လီၤန့ၣ်ကဂုဝဲလပဂီၢ်လီၤ. ပ
 မှ်တယူတဖိးဘၣ်န့ၣ် ပတထံၣ်
 လိာ်ဘၣ်ကုပသးသ့ဝဲဒုန်န့ၣ်လီၤ.

၈. တံာ်တနံၣ်မူလဲဘီဘီ
 တံာ်တလါမူလဲဘီဘီ
 လံာ်မိာ်လကီၢ်ဝဲဟဲလီ
 လံာ်ဖါလကီၢ်ဝဲဟဲလီ
 လီၤဆီဖိအခဲဒုဒီ
 လံာ်ယူလမူစိာ်န့ၣ်အီၤ.
 ပမှ်စုာ်မှ်န့ၣ်နီၤတံာ်န့ၣ်တံာ်
 ကွဲန့ၣ်လွဲန့ၣ်ပုၤသ့ညီကဒုန်ဒီးပက
 ပိာ်ကမၣ်ဘၣ်ပုၤကအကျဲန့ၣ်လီၤ.

ထါဟ့ၣ်ခိဖျိထါသန့ၣ်, ဒိန်ဆံးပြဲသ့ၣ်ဆိမိန်က့ၣ်

သျှန်ဘျီၣ်ဖိ - ချာ်လွံာ်ထုၣ်

၁. ဂဲဆာထာၣ်ဂဲထာၣ်ဂဲထာၣ်
 ဆာထာၣ်သကိးပသနာၣ်
 ကတီၢ်န့ၣ်တုၤအိန်ပုၤလ
 ဟံးန့ၣ်တီဖျိဒီးမစာ
 ချးစါခဲခါန့ၣ်ဂဲထာၣ်
 မူခိန်လီၤပျီဆိန်ထိုင်သၢၣ်
 တံာ်ခဲလၢာ်ခဲလၢာ်မအီၤ
 တဂု, အအာစုကွံာ်အီၤ
 ဒိန်ဆံးပြဲသ့ၣ်ဂဲဆာထာၣ်
 ခဲလၢာ်ဟံာ်ဖျိဒီးမသၢၣ်
 တံာ်ခဲလၢာ်အိန်ဟံာ်ဟံာ်
 ကံာ်လီၤသးဟံးထိုင်ဒီးမ
 ၂. မူဒါလဟံးထိုင်ယုာ်အီၤ
 ပီၢ်ယာ်သုတစဲခံာ်
 ကွံာ်ထံဆိမိန်ပလီၢ်မ
 ထဲအဂုဟံးထိုင်ဒီးမ
 နမှ်ဟံးထိုင်မလဲန့ၣ်

ဘၣ်ခံပိာ်ဖးမတံာ်က့ၣ်
 သနာၣ်လီၢ်ကျဲမှ်ဟူးဂဲ
 ဆာထာၣ်လဲလတံာ်မကျဲ
 ခံးသုလမူလဲပိာ်ပုၤ
 ခိန်န့ၣ်ဖိအသးကမ့
 ကလုာ်ကညီအတံာ်လုာ်
 ထံမှ်ဝဲတံာ်အကါဒိန်
 ၃. ဖိသ့ၣ်လံာ်သ့ၣ်စသ့ၣ်ဒိန်
 နတဘၣ်ကွံာ်လိတဂု
 တံာ်အာလအဟဲတုၤန့ၣ်
 ကွံာ်လိဒီးမထွဲတဂု
 ဆုခံဆုလၢာ်န့ၣ်ကလံာ်
 တဘၣ်တုၤလီၤကံာ်နသးတဂု
 ပလီၢ်သုသးလၢနလၢၣ်
 မံကညီကလီၤမံကွံာ်န့ၣ်ပုၤ
 လီၤဖျိလီၤယာ်မလီၤပုၤ
 သ့ၣ်နီၣ်က့ၣ်ဖဲတံာ်တဲ

တံာ်လီၤဘျာၣ်တုၤလီၤနခိန်
 ထံးဂဲာ်ထံးဘီသ့ၣ်နီၣ်ထိုင်
 ၄. ဒိန်ဆံးပြဲသ့ၣ်သးမှ်တီ
 ပုၤမဟးဂီၢ်တလီၤပျီ
 သ့ၣ်ထိုင်ဂံာ်ထံးမးဒ်လၢာ်
 ဆူၣ်ထဲလဲၣ်တဟါမံာ်သၢၣ်
 ဟီၣ်ခိန်ချာ်ပုၤမူလထံ
 ပုၤနီတကတကီထံ
 မူကလံာ်မူမူထံမူ
 ကျဲတံာ်ဂုဘိးထိုင်ဆူမူ
 အာတဂုထဲလဲၣ်န့ၣ်က့
 သုတတုၤဖျိဒီးမကြံ
 ထံဆူၣ်န့ၣ်က့လၢာ်တုၤရံး
 ကျဲးစးဟံးက့ၣ်ဒီးဖိၣ်သံး
 ၅. ကီၢ်ပယီၤပုၤအတံာ်ခဲၣ်
 ဆာထာၣ်ဒီးတြီဆာမနဲၣ်
 ကီၢ်ပယီၤပုၤတံာ်သါဆံး

ဂံလီနသးထူးတောကွံာ်
ကီပယီပူတံာ်ခဲာ်အာ
ထဲးကွံာ်ညိကွံာ်စူးကွံာ်သာာ်
ကလုာ်ကညီဟ်နသး
မ့ဟ်သးအာသီလီမံာ်
မံာ်ကညီဟ်အီကံာ်ကံာ်
မုာ်တနံယုကမဇာ
ကံာ်တဟ်ပာ်အီကျုကျု
တီနံကညီမံဖျါသာာ်

၆. ကညီလုာ်လံာ်ကနဲထုာ်
ကညီအိာ်ဖျါတုာ်သကုာ်

ကလုာ်သးကညီဒီးကွဲ
သကုာ်လီာ်ကျဲဒီးဟူးဂဲ
ကဒိနမံဒဲးကနဲ
ပုကလုာ်တဟါမံာ်လဲာ်
ကညီနံာ်ဘာ်ဒီးနံာ်ဘာ်ကွဲ
နံာ်ဘာ်ကညီကဖျါဝဲ
ခဲလံာ်ကညီမုာ်ဟဲကွဲ
ကံာ်တဟ်ပာ်သုလုာ်ကီဝဲ
ခဲလံာ်ကညီဘာ်ကွဲးကွဲး
ဘုာ်တီာ်ကညီကမဲဝဲ

၇. သုလုာ်မိာ်အိာ်ကံာ်ကု
ကီဝဲမိာ်အိာ်ကံာ်ကု
ပုလုာ်ထံဆဲးအဲာ်ထံမုာ်
ပုလုာ်ကီာ်ဆဲးအဲာ်ကီာ်မုာ်
ပုသယုာ်လီကံာ်လီကု
ကျုာ်လုာ်စီဆူးလီထံာ်ဖူး
ထီာ်လွံာ်ပုလုာ်ကစါချု
သးမုာ်အိာ်ပုသကံာ်ဆဲး
နမုာ်နံာ်ဟုယုာ်အုတူ
ဘာ်မုာ်ထုာ်လုာ်မုာ်ပုာ်လုာ်
နမုာ်နံာ်ဟုယုာ်အုကွဲ
ဘာ်မုာ်ထုာ်လဲမုာ်ပုာ်လဲ.

မာလီသုသးလုာ်ကသံသ့သ့ဂံဝံစဲ

သုလုာ်ကီဝဲ

လုာ်လံာ်ထုာ်သုကသံသ့သ့ဂံဝံစဲ မုာ်မိာ်ပံာ်ဖဲတုာ်သုတုာ်ဘာ်လုာ် လုာ်အကုစါယါဘျါတုာ်ဆါအါမံာ်န့ာ်
လီ. တုာ်သုညါထုာ်လံာ်လုာ်ဒိာ်ပုဒိာ်အံာ် ပဆိတုာ်အီဒီးကွဲကဟ်ပာ်အီတသုဘာ်. အလီအိာ်လုာ်ပကဘာ်မနံာ်ပာ်
အါထီာ်ပသး ဒဲးသိးကကဲထီာ်တုာ်မဇာဝဲကသံသ့သ့ဂံဝံစဲအိာ်ဘာ်အလီန့ာ်လီ. လုာ်တုာ်အဲာ်ပကဟဲမနံာ်ပာ်အါ
ထီာ်ပသးဘာ်ထွဲ တုာ်ကုစါယါဘျါတုာ်ခဲာ်ဘာ်တုာ်ကူးတုာ်ဆါလုာ်ကသံသ့သ့ဂံဝံစဲအကျဲ လုာ်ကီဝဲတုာ်အုအုပုဆိး
ကါတုာ်အီ ဒဲးသိးကဒုးအါထီာ်တုာ်သုညါထုာ်လံာ်ဆုလီကဝီအဂန့ာ်လီ. တုာ်ဂုာ်ဘာ်ထွဲတုာ်ကုစါယါဘျါတုာ်ခဲာ်
ကူးတုာ်ဆါလုာ်ကသံသ့သ့ဂံဝံစဲအံာ် ဘာ်တုာ်ဟံးန့ာ်ကုအီလုာ် “လုာ်နံာ်ထုာ်သုကသံသ့သ့ဂံဝံစဲ” အလံာ်စိာ်စုလုာ်
ဘာ်တုာ်ထုာ်အီလုာ်သရဲာ်သုဖဲဒီးသရဲာ်မုာ်အဲာ်မုာ်. ဒီးတုာ်ထူးထီာ်အီဝဲ ၂၀၀၇ နံာ်န့ာ်လီ.

တုာ်ခဲာ်ဘာ်တုာ်ကူးအကလုာ်

တုာ်ဆါအံာ်မုာ်ကဲထီာ်န့ာ်အတုာ်ပနီာ်ကဟဲဖျါထီာ်
ဒဲးအမုာ်, နါဒုပုကကီကွဲ, ကူး, ကဆဲ, နါအုာ်ထံလီ,
ကိာ်ယုာ်ဘိဆါအပနီာ်တဖာ်ဟဲဖျါထီာ်ဝဲဒဲးန့ာ်လီ.

တုာ်ဒုးကဲထီာ်ကသံသ့အကျဲအကျဲ
တုာ်မုာ်တုာ်ဘိဒဲးအမုာ် ပုခိာ်တုာ်ဒီးသယီတုာ် သု
ယုာ်အီဝဲ တုာ်အီလုာ်ဆဲာ်တုာ်ပုဒီးဘံးန့ာ်အထံဝဲ ယါ
ပုာ်ဒီးနံာ်သိထံ ၂ နီာ်တုာ်တုာ်လုာ်အဘာ်လီာ်တကုာ်.

ဒုပုာ်ယုာ်ကီဝဲ

တုာ်ကူးသးနါပုာ်ဆါ

ကသံသ့တုာ်မုာ်တုာ်ဘိာ်ဖျါအကလုာ်

- ၁. ပုခိာ်တုာ် - ၁ ဘး,
- ၂. တယီတုာ် - ၁ ဘး,
- ၃. နံာ်သိထံ - ၂ နီာ်တုာ်

တုာ်သုကသံသ့အကျဲအကျဲ
ကသံသ့အဲဝဲဘာ်အီအီတနံာ် ၂ ဘျီ, တဘျီ
တနီာ်တုာ်, ဂီတဘျီဟါတဘျီတုာ်ဆါဘျါတစုတကုာ်.
လီဆဲးဒဲးတုာ် ဖိသုာ်န့ာ်နုကဘာ်ဒုးအီအီနီာ်တုာ်ဖိတတ်
န့ာ်လီ. နတုာ်ဆါမုာ်တဘျါဒီးအီအီတုာ်အဘျါတစုတကုာ်.

ပုဟေ့ကသံဃ်တခိင်အံအမံ

ဇူပျဉ်ယကီၢ်ရၢၣ်ကသံဃ်သုဂံဝဂ်စဲသရၣ်တဖၣ် ဗုဒ္ဓိထာဖျိၣ်မနီၣ်မယါကွၢ်လဲလၢဟီၣ်ကဝီပူဇူဖိသဝီဖိ သုဂံညါဒီးသုညီန့ၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်တၢ်အသီ မ့ၢ်တၢ်အ လီၢ်လံၤလၢအဘၣ်တၢ်သုတၢ်အိၤဒီးတမ့ၢ်လၢကသံဃ်သုဂံ ဝဂ်စဲသရၣ်တဂၤပီအတၢ်ယါဘျါအသန့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ခုၣ်ဘၣ်တၢ်ကူး

ကသံဃ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိဟံဖျိၣ်အကလုာ်

- ၁. သုဂံတယၢဖိထုၣ်အယုကမုၢ်
- ၂. မၤနၢသုၣ်ယုကမုၢ်
- ၃. ကသံဃ်ဖျိလၣ်အယုကမုၢ်
- ၄. အံသုၣ်တစဲး

တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိဒ်အမ့ၢ် သုဂံတယၢဖိအယုကမုၢ်, မၤနၢသုၣ်ယုကမုၢ်ဒီးကသံဃ်ဖျိလၣ်အယုကမုၢ်တခါစုၣ်စုၣ် ဟံးန့ၢ်အိၤအစီပျဲသးသး ယါယုၣ်အိၤဒီးအံသုၣ်တက့ၢ်.

တၢ်သူကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

ကသံဃ်အကမုၢ်ယါယုၣ်တဖၣ်အံပုၤသးပုၤန့ၣ် အိၤအိၤနီၣ်တၢ်ဖိတဘျဲ, ဒီးမ့ၢ်ပုၤဖိသုၣ်န့ၣ် ဒုးအိၤအိၤနီၣ် တၢ်ဖိတတၢ်န့ၣ်လီၤ. ကသံဃ်အံဘၣ်အိၤအိၤဒီးထံၣ်ချိကလၢ ကလၢ, အိၤအိၤတနံ ၂ ဘျီ ဒီးနဟၢဖၢန့ၣ်ကလီၤပျဲ, န ကဟးကဆံ့ထီၣ်ဒီးအိၤတုၤတၢ်ကူးဘျါတစုန့ၣ်တက့ၢ်.

ပုဟေ့ကသံဃ်တခိင်အံအမံ

ဇူပျဉ်ယကီၢ်ရၢၣ်ကသံဃ်သုဂံဝဂ်စဲသရၣ်တ ဖၣ် ဗုဒ္ဓိထာဖျိၣ်မနီၣ်မယါကွၢ်လဲလၢဟီၣ်ကဝီပူဇူ ဖိသဝီဖိသုဂံညါဒီးသုညီန့ၣ်ဝဲန့ၣ်လီၤ. တမ့ၢ်တၢ်အ သီ မ့ၢ်တၢ်အလီၢ်လံၤလၢအဘၣ်တၢ်သုတၢ်အိၤတဖၣ် တ မ့ၢ်လၢကသံဃ်သုဂံဝဂ်စဲသရၣ်တဂၤပီအတၢ်ယါဘျါအ သန့ဘၣ်န့ၣ်လီၤ.

ကသံဃ်တၢ်ကူးဖးထီၣ်တၢ်ပသိၣ်ဆါတၢ်သးအံး

ကသံဃ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိဟံဖျိၣ်အကလုာ်

- ၁. ဟုထံ - ၃ ပလီ
- ၂. ထုၣ်ထံဆံ့ - ၃ ပလီ
- ၃. ယိၤဘိၣ်ထံ - ၂ ဖျါ
- ၄. ပြးသုၣ် (သုၣ်သ့သုၣ်) - ၃ ဖျါ
- ၅. ပနီၣ်ကျဲသုၣ်(ဆးပြ်သုၣ်) - ၅ ဖျါ

၆. နီၣ်ကွီးဘၣ် (လောကီၤသေရွက်) - ၁ ရွဲ

၇. နီၣ်ကွဲအုၣ် (တၢ်) - ၅ ရွဲ

၈. တအု - ၂၅ ဘး

၉. သံးခိၣ်ထံ - ၁ ကိ

တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

တၢ်အထံလၢထးတဖၣ်အံ တၢ်န့ၣ်ယုၣ်အိၤလၢသ ဟူပူဝံ, တၢ်န့ၣ်နီၣ်ကွီးဘၣ်, နီၣ်ကွဲအုၣ်, တအုတၢ်တ ဖၣ်, တၢ်ဘျဲအိၤမ့ၢ်မ့ၢ်နီၣ်နီၣ်ဝံဒိထီၣ်အိၤတုၤအကလၢတ စုၣ်ဝံ, ပၤခုၣ်လီၤအိၤ ပျဲန့ၢ်အထံဝံထၢန့ၣ်လီၤသံးခိၣ်ထံ ဝံဖၢန့ၣ်လီၤလၢပလီပူတက့ၢ်.

တၢ်သူကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

ကသံဃ်တခိင်အံအိၤအိၤတနံ ၃ ဘျီ, ဂီ, မ့ၢ် ထုၣ်, ဟါတက့ၢ်. လၢပုၤသးပုၤအဂီၢ်ကဘၣ်အိၤအိၤတဘျီ ကသူထံအနီၣ်တၢ် ၃ ဘၣ်, မ့ၢ်ပုၤဖိသုၣ်န့ၣ်အိၤအိၤနီၣ် တၢ်လၢဖိ ၁ ဘၣ် တုၤတၢ်ဆါဘျါတစုန့ၣ်တက့ၢ်.

ပုဟေ့ကသံဃ်တခိင်အံအမံ

ဇူပျဉ်ယကီၢ်ရၢၣ်ကသံဃ်သုဂံဝဂ်စဲပုၤကူစါယါ ဘျါတၢ်ကရၢၢ်, တံပြဲ, ဆံးမိ, ဖျါကပီ, အဲၣ်ထု, ထံချံ, ကသံဃ်အံဘၣ်တၢ်ဆိးကါတၢ်အိၤလၢ နီၣ်ဖိကသံဃ်သုဂံဝဂ် စဲတၢ်ဆါဟံၣ်အတၢ်မနီၣ်မယါတၢ်လဲၤခိဖျိအပူန့ၣ် လီၤ.

ကသံဃ်မၤဆံ့ထီၣ်ကဟး (တၢ်ကူးဃုထီ)

ကသံဃ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိဟံဖျိၣ်အကလုာ်

- ၁. သဘျုၣ်လၣ်သံသီ - ၁၀ ဘၣ်
- ၂. ပသဲဝါ - ၅ တိၣ်
- ၃. နီၣ်ဂီၤသုအသု (ကလးပင်စီမံး) - ၁ တၢ်ပံ
- ၄. နီၣ်ဖိပြဲ (ဒနသုခပင်၊ မြက်ဆိပင်) - ၁ တၢ်ပံ
- ၅. တၢ်နၢဩၣ်အဂံ - ၅ ဘး
- ၆. နီၣ်မံဆုၣ် (နီၣ်မံခု) (ထိကရံးဆုးပေါက်) - ၁ စံ

တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ကသံဃ်အကျိၤအကျဲ

တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိဒ်အမ့ၢ် သဘျုၣ်လၣ်, သသွဲဝါ, နီၣ် ဂီၤသုအသု, နီၣ်ဖိပြဲ, တၢ်နၢဩၣ်အဂံ, နီၣ်မံဆုၣ်သုၣ်တ ဖၣ်အံ ဒီၣ်ဘျဲအိၤလဲလၢဝံ ဖၢန့ၣ်အိၤလၢသဟူ ထၢန့ၣ် လီၤထံ ၃ ပလီဝံ ယုၣ်လီၤသံးအထံတုၤအအိၣ်တၢ် ၁ ပလီ ဝံ ပၤခုၣ်လီၤအိၤ ပျဲန့ၢ်အထံဒီးထၢန့ၣ်လီၤအိၤလၢပလီလၢ ကလံတၢ်အပူတက့ၢ်.

■ ကသံဃ်သုဂ်ဂံဝဂ်စဲ ■

တၢ်သုကသံဃ်အကျိအကျဲ

ကသံဃ်အံၤကဘၣ်အိအိတနံၤ ၃ ဘျီ. ဂီၤ. မ့ၢ်
ထုၣ်. ဟါ. တဘျီ ၃ နီၣ်တၢ်တုၤနတၢ်ဆါဘျီတစုတက့ၢ်.

ပုၤဟ့ၣ်ကသံဃ်တခိၣ်အံၤအမံၤ

ဖူပျၢ်ယၤကီၢ်ရၣ်ကသံဃ်သုဂ်ဂံဝဂ်စဲပုၤကူစါယါ
ဘျီတၢ်ကရၢ်. တံၣ်ပြံ. ဆံးမိ ပျါကယီၤ. အဲၣ်ထု. ထံချံ. ကသံဃ်အံၤဘၣ်တၢ်ဆိးကါတ့ၢ်အိၤလၢနီၣ်ဖိ ကသံဃ်သုဂ်
ဂံဝဂ်စဲတၢ်ဆါဟံၣ်အတၢ်မၤနီၣ်မၤယါတၢ်လဲၤခိဖျိအပုၤ
န့ၣ်လီၤ.

ဒုသထုၣ်ကီၢ်ရၣ်

တၢ်ကီၢ်ထီၣ်တဘိယုၣ်ဃီတၢ်ဆါ

ကသံဃ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိပၣ်ဖျိၣ်အကလုာ်

- ၁. ထံချီဝါ
- ၂. စၢထံဖိးသၣ်
- ၃. တအုအိၣ်တၢ်
- ၄. ကလီၤဂီၤ
- ၅. ကလီၤဝါ
- ၆. သီးပံၤသၣ်ဘ့ၣ်
- ၇. မံကိၤသၣ်ဘ့ၣ်
- ၈. နီၣ်ယဲၤမံၤအမုၢ်, ခွါဂံၢ်
- ၉. အံသၣ်ဆါဖဲအကြး
- ၁၀. ကသံဃ်သွံၣ်ခုၣ်

တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ကသံဃ်အကျိအကျဲ

ကသံဃ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိသုဂ်တဖၣ်အံၤ ဟံးန့ၢ်တခါ
စုၣ်စုၣ်ဒီးကျၢ်လီၤအိၤလၢလၢၢ်ကျၢ်ခိၣ် မၤန့ၢ်အထံဒီးကျဲကျိ
ယုၣ်ဒီးအံသၣ်ဆါ, ကသံဃ်သွံၣ်အခုၣ်န့ၣ်

တၢ်သုကသံဃ်အကျိအကျဲ

ပုၤဖိသၣ် ၁,၂,၃ နံၣ်အိတဘျီ ၁ နီၣ်တၢ်ဖိ, ပုၤ
နီၣ်ဒိၣ်အိတဘျီ ၁ ခုး, အိတနံၤ ၂ ဘျီအိအိ ၂ သိတ
က့ၢ်. နတၢ်ဆါမ့ၢ်တဘျီတခါ အိအိတုၤအဘျီတစုတက့ၢ်.

ပုၤဟ့ၣ်ကသံဃ်တခိၣ်အံၤအမံၤ

ပုၤဟ့ၣ်ကသံဃ်တခိၣ်အံၤမ့ၢ်ဝဲ သရၣ်မုၢ်ကွံၣ်
ဝဲလၢအအိၣ်လၢဖူသထုၣ်ကီၢ်ရၣ်, ဘံလုကီၢ်ဆၣ်, ဃီၣ်
ထံခံကရၢ်, ဒီးဖိဂံၢ်ခံသဝီပူၤန့ၣ်လီၤ. အဝဲလၢအပူၤကွံၣ်မ့ၢ်
ဝဲဒၣ်တၢ်ကူစါယါဘျီပုၤကညီလၢကီၢ်မ့ၢ်န့ၣ်ကသံဃ်ကသိ
တကဘၣ်ဆၣ် ဆါကတီၢ်ခဲအံၤ အဂုၢ်ကျဲးစးသုက့ၤဝဲဒၣ်
လၢမိၤလုၤပၢ်လၢကသံဃ်သုဂ်ဂံဝဂ်စဲတကယၤန့ၣ်လီၤ.

မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်

ဖိသၣ်ဘၣ်တမုၢ်

ကသံဃ်တၢ်မ့ၢ်တၢ်ဘိပၣ်ဖျိၣ်အကလုာ်

- ၁. တယီတံၢ်
- ၂. ပိာ်နာတံၢ် (ပိာ်ဆံၣ်ဖးဒိၣ်)

တၢ်ဒုးကဲထီၣ်ကသံဃ်အကျိအကျဲ

ဟံးန့ၢ်ပိာ်နာတံၢ်ဒီးတယီတံၢ်အစီပုၤသိးသိး လိ
ယုၤအိတုၤအယုၤဒီးတိာ်ဘျဲးအိၤ ဂုၤန့ၢ်အကမုၢ်မ့ၢ်မ့ၢ်နီၣ်
တက့ၢ်. ကျဲၣ်ကျိယုၣ်အိတုၤအဘၣ်လိာ်ဒီးပံၤယာ်အိၤလၢ
ပလီပူၤဂုၤဂုၤတက့ၢ်.

တၢ်သုကသံဃ်အကျိအကျဲ

ကသံဃ်အဝဲအံၤန့ၣ်အိအိသ့ဝဲ ဒီးဖူလီၤလၢလီၤ
သ့ဝဲန့ၣ်လီၤ. လၢအိအဂီၢ်န့ၣ် ဟံးန့ၢ်ကသံဃ်ကမုၢ်အံၤထဲ
စုဆၣ်ခိၣ်တလိာ် ကျဲကျိယုၣ်အိဒီးထံချီမံၤခုၣ်ပုၤနီၣ်တၢ်ဖိ
တဘျီဒီးဒုးအိလီၤဖိသၣ်တၢ်ကီၢ်ထီၣ်အိတကန့ၣ်တက့ၢ်.
အိအိတနံၤ ၃-၄ ဘျီတုၤအပုၤထီၣ် ၃ သိဒီးတၢ်ခုၣ်ဘၣ်
ကလီၤမံၤဝဲန့ၣ်လီၤ. ဖူအဂီၢ်န့ၣ် ကျဲၣ်ကျိယုၣ်ကသံဃ်က
မုၢ်အံၤဒီးထံပံၤပံၤတက့ၢ်. ဖူလီၤန့ၢ်ဖိသၣ်လၢတၢ်ခုၣ်ဘၣ်
အိတကအခိၣ်ထံတချးလၢအမံၤဒီးဘၣ်ကိးဟါဒီးတုၤလၢ
အဘျီတစုန့ၣ်တက့ၢ်.

ပုၤဟ့ၣ်ကသံဃ်တခိၣ်အံၤအမံၤ

သရၣ်သ့ဝဲ လၢမ့ၢ်ဝဲဒၣ်မ့ၢ်တြီၢ်ကီၢ်ရၣ်ကသံဃ်
သုဂ်ဂံဝဂ်စဲမုၢ်ဒါခိၣ်တကန့ၣ်လီၤ.

“တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ပကဒီးန့ၢ်ဘၣ်ကီၤအီၤဆံးယံာ်လဲၣ်န့ၣ် ပတသ့ၣ်ညါဘၣ်.
ပဝဲပှၤထူလံာ်ဖိ, ပလိာ်ဘၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၣ်အမ့ၢ်အတီ
ဒီးပတၢ်ခွဲးတၢ်ယၢ်အလၢအပွဲၤလၢပကစၢ်ဒူသဝီအပူၤန့ၣ်လီၤ.
တၢ်တဲသကိးတၢ်မုၢ်တၢ်ရၢၣ်လၢပခိၣ်ပနၢ်ဒီးပယီၤသးပဒိၣ်အဘၣ်စၢအံၤ
ကဲထီၣ်တၢ်လီၤသးဒ့ဒီလၢပဂီၢ်ဒိၣ်မးလီၤ.
မ့ၢ်ပခိၣ်ပနၢ်တဖၣ်ထံၣ်ဒီးန့ၢ်ဟူပတၢ်မိၣ်န့ၢ်သးလီၤစ့ၢ်ဧါ.”

စီၤဒါဘံး, လူၤသီကီၢ်ဆၢကညီပှၤထူလံာ်ဖိခိၣ်န့ၢ်